

Verslag vergadering Ledenparlement van de FNV gehouden op 4 juli 2020

Aanwezig vanuit het Dagelijks Bestuur: Fred van Anrooy, Marjan Dijkema, Richard de Graaf, Hans Hoek, Gerben van der Meulen, Huub de Rouw, Jan Ruijtenberg, Peter Vonk, Agnes Vroegh, Han Busker, Kitty Jong, Ingrid Rep, Tuur Elzinga, Zakaria Boufangacha; Judy Hoffer, Willem Noordman
Aantal stemmen die kunnen worden uitgebracht: 104

Voorzitter van het Ledenparlement: Auke van Nie

Secretaris van de vergadering: Wilma Lok

1. Opening

De voorzitter: Dan gaan wij nu starten de vergadering. Ik wil iedereen van harte welkom heten bij deze belangrijke vergadering van het Ledenparlement waarin wij belangrijke beslissingen gaan nemen rond de uitwerking van het Pensioenakkoord. Het is voor mij om een aantal redenen best een spannende vergadering.

De eerste is dat wij een hybride vergadering hebben, waarbij een aantal mensen thuis en een aantal mensen in de zaal mee vergadert en ik het als mijn verantwoordelijkheid voel om ervoor te zorgen dat iedereen op dezelfde gelijkwaardige manier aan bod komt, terwijl de omstandigheden voor die twee groepen heel verschillend zijn. De andere reden dat ik het spannend vind, is dat er zo veel mailwisselingen, moties en ideeën over dit onderwerp gedeeld zijn omdat dit onderwerp dat ook met zich meebrengt. Ik denk dat het wat dat betreft goed is om te weten dat ervoor gekozen is om mij ondersteuning te bieden. Daarom staat Frederique hier naast mij, zij gaat samen met mij proberen deze vergadering in goede banen te leiden. Het kan zijn dat, als je én met de orde bezig bent én met het geven van spreekbeurten aan de mensen thuis én op de zaal moet letten en je daar iets mee moet doen, dit te veel van het goede is. Daarom leek het ons heel wijs om er een duopresentatie van te maken, waarbij ik technisch voorzitter blijf.

Frederique de Jong: Goedemorgen allemaal, ik ben Frederique de Jong en ik ben wel vaker bij de FNV geweest, bij verkiezingen en bij het voorstellen van kandidaten, maar ik heb nog nooit een vergadering bijgewoond en dat is voor mij een primeur. Ik ben van tevoren goed gebriefd en ik voel me al redelijk ingewijd, natuurlijk nog niet zo ingewijd als Auke, en aangezien we te maken hebben met veel regels dacht ik 'ik trek een soort scheidsrechtersshirt aan', vandaar mijn outfit. Ik mag Auke kort houden werd mij zelfs gezegd en we gaan zien of dat nodig is.

De voorzitter: Heel goed, dank je wel. We gaan nu met één ding starten, we leven in tijden van corona en iedereen heeft coronaregels. Dit blokje is voor de mensen die thuis zitten wat minder van belang, maar voor de mensen hier in de zaal wel. Er zijn ook bij het hotel Postiljon coronaregels en dit hotel heeft daar een filmpje over gemaakt en we beginnen met jullie te laten zien wat de coronaregels van dit hotel zijn. Kan dit filmpje nu even worden gedraaid? Het is de bedoeling dat tijdens het filmpje onder het toezien van de notaris de stemkastjes worden uitgedeeld.
(Filmpje over de coronaregels)

De voorzitter: Oké, dan weten we wat hier de regels zijn en voor de helderheid, wat zijn de coronaregels waaraan wij meedoen?

Frederique de Jong: Dat we de bij het halen van koffie en thee en bij toiletbezoek de looprichtingen volgen. Voor roken is een speciale ruimte aangewezen en ik neem aan dat de echte rokers die ruimte al hebben gevonden. De vraag was ook om de badges te allen tijde op te houden. U hebt daar misschien een microfoon zien staan, een links en een rechts, kies er een uit als u gaat spreken en raak de microfoon dan niet aan.

De spreekafstand is bij voorkeur iets van 20 tot 30 centimeter, dan bent u prima te verstaan en als u in de rij staat, houdt ook daar 1,5 meter afstand. We laten eerst de sprekers hier in de zaal aan het woord en dan de mensen thuis. Dat zijn de huishoudelijke mededelingen. Zijn de kastjes al uitgedeeld?

De voorzitter: Nee, ik denk dat ze dachten dat het wat langer ging duren en wij gaan vrolijk verder met wat we nog meer te doen hebben, de stemkastjes worden straks uitgedeeld. Er is een notaris aanwezig en ik moet nog even een tekst daarover delen met jullie en die is als volgt. Bij de vergadering van vandaag is onze huisnotaris digitaal aangesloten. Digitaal betekent dat zij in principe niet fysiek in de zaal aanwezig is, maar dat zij elders in dit gebouw de vergadering bekijkt. Zij kijkt dus mee in dit

gebouw hoe de vergadering verloopt en als er zaken zijn waarover zij twijfels heeft, met name rond de geldigheid van de besluitvorming, dan zal zij dat signaleren en als het nodig is daar actie op ondernemen. Jullie weten dat dit de rol en de taak van de notaris is die vandaag in dit gebouw aanwezig is. Dat was even een mededeling over de notaris. Als ik het goed onthouden heb, is daar de ingang van de zaal en iedereen die de zaal verlaat, moet daarlangs. Blijft zo veel mogelijk zitten, dan houd je vanzelf afstand en kunnen mensen de stemkastjes uitdelen en ik zie dat dit nu gebeurt.

Frederique de Jong: Ja en het is ook goed om te zeggen dat die stemkastjes continu in de zaal moeten blijven, neem ze niet mee naar een andere ruimte, maar dat lijkt me logisch. We moeten de stemkastjes straks natuurlijk testen en dat doen we met een testvraag, maar dan moet wel iedereen een kastje hebben. Daar wachten we even op.

De voorzitter: Ik moet nog even een mededeling doen, ik krijg namelijk via dit systeem een aantal vragen over het uitdelen van de stemkastjes. We hebben de vorige keer vastgesteld dat een aantal mensen in Breukelen hebben geklaagd over de techniek en een van de mogelijke verklaringen daarvoor is dat (00.28.15 het geluid is onverstaaanbaar), zou dat in theorie problemen kunnen opleveren. Om alle discussie daarover weg te halen en alle problemen die (00.28.31 het geluid is onverstaaanbaar). Ik krijg van een aantal kanten de mededeling dat er thuis allerlei echo's in het geluid zitten en ik vraag aan de techniek om te bezien wat daaraan te doen is.

Wendy Simonse, Overheid: Voorzitter, (onverstaaanbaar)

De voorzitter: Wendy, ik heb geen mening of het wel of niet werkt, ik stel vast dat het signaal gegeven is. Het is zo serieus genomen dat ervoor is gekozen om een ander systeem te nemen en dat bedoelde ik te zeggen. Er is actie ondernemen door (onverstaaanbaar) Dat is de kern van mijn mededeling, het woord 'klagen' zal ik terugnemen.

Wendy Simonse, Overheid: Dank u wel.

De voorzitter: Zijn alle stemkastjes uitgedeeld?

Frederique de Jong: Nee, nog niet.

De voorzitter: Oké, dan kunnen wij verdergaan. Ga jij nu een welkom uitspreken aan iedereen?

Frederique de Jong: De mensen thuis zitten natuurlijk verder van ons af, dus kunnen wij hen nog even extra welkom heten. Jij kreeg iets binnen over een echo, geldt dat voor alle 29 mensen of is dat één iemand?

De voorzitter: Twee mensen hebben dit signaal op het aanmeldsysteem gegeven, dat er een echo is. Je weet nooit of dit bij iedereen zo is, maar ik vind twee mensen al meer dan genoeg om te kijken of er actie moet worden ondernomen.

Frederique de Jong: Zeker. Iemand zegt 'Dan weten we zeker dat ze het goed hebben gehoord, want dan hebben ze het dubbel gehoord'. Toen wij op 2 juli jl. het een en ander geoefend hebben, het was allemaal zo serieus, vroeg ik nog aan Auke of er nog wel gelachen mocht worden en toen zei hij 'Ja, er mag ook gelachen worden' en dat blijkt nu gelukkig.

De voorzitter: Mijn grootste ambitie is dat iedereen op hetzelfde niveau kan participeren en als een derde van de vergadering het niet goed hoort, heb ik niet een beetje de pest in, maar heel erg de pest in. Dan kunnen we niet samen ons werk doen. Volgens mij zijn de stemkastjes nu uitgedeeld, althans ik zie niemand meer met een doos of kist rondlopen. Dan geef ik Han het woord voor de opening.

Frederique de Jong: Nee, we gaan nu eerst de stemkastjes testen.

De voorzitter: Sorry, we doen eerst de stemkastjes.

Frederique de Jong: Achter in de zaal zit een heel technisch team dat dit soort zaken zo snel mogelijk probeert op te lossen. Is er iemand die nog geen stemkastje heeft? Mooi, iedereen heeft nu een kastje,

dan gaan we die even testen. Jij hebt de stemkastjes al vaker meegemaakt. Hier is de instructie, iedereen heeft die instructie ook op zijn tafel liggen.

De voorzitter: Ik moet dus de stemming openen, vervolgens moet je kiezen, dan moet op het scherm komen wat 1, 2 en 3 betekent, 'yes' en 'no' is vrij duidelijk denk en 3 zal dan wel blanco zijn. Hebben wij een proefstemming klaarstaan?

Frederique de Jong: We kunnen wel even een proefvraag doen. Kijk hier, dit is de vraag voor de proefstemming: krijgt de KLM volgend jaar wederom € 3 miljard? Voor, tegen of onthouding.

De voorzitter: De mensen thuis kunnen meestemmen.

Frederique de Jong: De mensen thuis kunnen uiteraard meestemmen, die moeten inderdaad meestemmen, dat lijkt me logisch, we zijn nu aan het testen. Hoe zal dat straks gaan Auke, dan krijgen we dus een uitslag, straks komt die niet direct op het scherm want die moet officieel.

De voorzitter: Even voor de helderheid over de stemprocedure. Ik zie op de app ook mensen die daar vragen over hebben. De notaris is verantwoordelijk voor de uitslag.

Frederique de Jong: Over tijd gesproken, nu is de stemtijd voorbij. *De voorzitter:* De stemtijd is voorbij.

Frederique de Jong: Dan vraag jij altijd: heeft iedereen kunnen stemmen?

De voorzitter: Ik stel vast dat er te veel technisch problemen thuis zijn. We schorsen even de vergadering.

Frederique de Jong: Denkt u aan de looprichting of blijf gewoon zitten, dat is het allerbeste. Schorsing

De voorzitter: Ik wil de vergadering heropenen en ik verzoek iedereen vriendelijk doch dringend om op een stoel te gaan zitten.

Frederique de Jong: Dames en heren, we gaan weer verder. Het beste is misschien om even opnieuw de proefstemming te doen. Wij moeten er ook nog even in komen en jij vergat om officieel te zeggen dat de stemming is geopend, aan jou het woord.

De voorzitter: Even voor de helderheid, voor zover wij nu kunnen overzien was er geen probleem met de stemmodule, maar met het geluid. Dat is een probleem omdat je dan niet weet dat je moet gaan stemmen en wat er gezegd is. Ik heb van sommige mensen de tip gekregen dat er de vorige keer in Breukelen problemen waren met rondzingen en dat de oplossing daarvoor was dat iedereen zo veel mogelijk zijn microfoon uitzet op het moment dat hij niet zelf het woord voert. Hier zijn misschien bijzalen waar dat van belang is, dus dat is nog even een verzoek aan de mensen thuis. Dan gaan we nog een keer deze proefstemming doen, kan de tekst van de proefstemming weer voor komen?

Frederique de Jong: Krijgt de KLM volgend jaar wederom € 3 miljard?

De voorzitter: Ik open de proefstemming. Ik vraag iedereen thuis om, als het niet gelukt is met het stemmen, op de bekende wijze contact op te nemen met de techniek.

Frederique de Jong: Heeft iedereen in de zaal kunnen stemmen? Wie heeft niet kunnen stemmen, dat is misschien een betere vraag, zou diegene zijn arm omhoog wil doen?

De voorzitter: Dat ziet er goed uit, geen armen namelijk.

Frederique de Jong: Mis jij nog stemmen Claudia? Ja, je mist wel stemmen, oké.

De voorzitter: Ik heb nog nooit meegemaakt dat 100% van de mensen die aanwezig waren gestemd hebben moet ik heel eerlijk zeggen.

Frederique de Jong: 'Moet het lampje blijven branden?' is mijn vraag.

De voorzitter: Uit mijn hoofd blijft het maar even branden, maar Claudia staat daar achter en zij heeft geen microfoon. Klopt dat? Het staat op je papiertje: 'De keuze wordt kort getoond boven het scherm'.

in beeld, wilt u corrigeren, drukt u op het rode knopje en doe het opnieuw'. Het blijft dus niet branden en het antwoord op de vraag is 'nee' Jos.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Voorzitter, even een toelichting. Als je stemt, wordt hij rood met het getal dat je ingevoerd hebt en daarna wordt hij groen. Ik denk dat het groene knopje het bewijs is dat gestemd is.

De voorzitter: Dat denk ik ook.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Maar daar staat niet op de uitleg.

Frederique de Jong: Ja, er wordt achterin geknikt, dus dat klopt, dank u wel voor deze toelichting. Heel goed, het wordt steeds duidelijker allemaal.

De voorzitter: Dank je wel. Oké, zijn er technische meldingen binnengekomen? Nee, er worden duimen omhoog gehouden. Dan sluit ik nu de stemming en mogen ze in de notariskamer gaan vaststellen wat de uitslag is. Ik heb intussen wel allerlei signalen binnengekregen dat de mensen thuis heel tevreden zijn met de kwaliteit van het geluid en daar word ik wel blij van, dat is ook fijn om te weten en te delen met elkaar.

Frederique de Jong: Ja, fijn.

De voorzitter: Ik moet ook nog even een mededeling doen voor de kijkers thuis. De kijkers thuis kunnen zien hoeveel mensen er via Savvy ingelogd zijn, dus de mensen thuis kunnen zien hoeveel deelnemers er daar zijn en als ik dan de logische opmerking krijg dat er toch wel een heel klein groepje vergadert, hebben ze daar gelijk in omdat de mensen thuis ongeveer een derde van de vergadering is. De mensen die hier ingelogd zijn, tellen niet mee, die kun je thuis niet zien. Als ik dan de melding krijg dat er thuis 32 stemgerechtigden zijn, betekent dit, als ik dit aantal erbij optel, we met een groot aantal mensen zijn, laat ik het zo neutraal formuleren. Wachten we op de uitslag of geven we Han het woord?

Frederique de Jong: Nee, laten we nog even wachten want ik ben wel benieuwd hoe die uitslag binnenkomt.

De voorzitter: Ik heb begrepen dat wij een uitslag op het scherm krijgen.

Frederique de Jong: Oké, dan wachten we daar even op.

De voorzitter: Er is een uitslag over deze stelling. Er hebben 29 mensen voor gestemd, 57 mensen tegen en er zijn 10 onthoudingen, waarmee deze stelling verworpen is. Waarvoor mijn dank. Jij krijgt het woord.

Frederique de Jong: Ja, nu willen wij graag het woord geven aan Han Busker.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Auke?

Frederique de Jong: Er is een vraag Auke.

De voorzitter: Sooi.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Even voor de orde Auke. Graag even duidelijk aangeven of het quorum aanwezig is, of je de vergadering inmiddels hebt geopend en of er een notarieel verslag gemaakt wordt.

De voorzitter: Ik heb om 10.00 uur sharp de vergadering geopend, dat bevestig ik bij dezen. Ik heb ongeveer vijftien minuten geleden een verklaring voorgelezen dat er een notarieel verslag komt, die heb ik ook al beantwoord en de derde is het quorum. Daarvoor moeten wij een melding krijgen van de notaris, die gaat daarover. Dat weet ik nog niet, dat krijg je straks te horen nadat Han heeft gesproken.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Oké, dank je wel.

De voorzitter: Han.

Frederique de Jong: Han, goedemorgen, welkom.

Han Busker, Algemeen Bestuur: Goedemorgen mensen thuis achter de computer en de mensen hier in Bunnik. We staan aan het begin van een belangrijke LP-vergadering. Elke vergadering van het LP is natuurlijk enorm belangrijk, maar deze wordt gevolgd door de samenleving, u hebt bij de ingang al de journalistiek zien staan die het ook met belangstelling volgen, er zijn livestreams van kranten en dergelijke want het gaat ergens over. Het gaat vandaag over pensioen, AOW, zwaar werk, kortom over een heel pakket voor alle mensen in dit land en er wordt naar ons hier in Bunnik gekeken, er wordt naar de FNV gekeken en dat is goed want dat betekent dat wij een enorm belangrijke speler zijn. Het betekent ook dat de mensen naar ons kijken met de blik 'wat is uiteindelijk het resultaat van deze discussie die we hier vanochtend met elkaar gaan hebben'. Ik hoop, ga ervan uit en verwacht van het Ledenparlement, u mag dat ook van ons verwachten, dat we dat op een respectvolle manier met elkaar gaan doen, daar ga ik van uit, dat hoort ook bij ons, daar hebben we het vaak over gehad. Er verschijnen allerlei stukken in de media waar ik niet vrolijk van word en waarvan ik 100% zeker weet dat u daar ook niet vrolijk van kan worden. Dus laten we dit op een respectvolle manier doen. Het is enorm belangrijk wat er gebeurt en we zitten als FNV juist op dit moment in de drivers seat. Meer en meer vallen agenda's van de FNV de goede kant op in de samenleving en op 3 juli jl. hebben we bij Tata Steel nog iets heel moois voor elkaar weten te boksen nadat de mensen daar ik geloof 23 dagen actie hebben gevoerd en dat is een applaus waard voor die mensen. Zo is er veel meer applaus te geven, maar deze wil ik er even uithalen omdat dit ook een enorme inspanning heeft gevergd van de mensen die het allemaal mogelijk hebben gemaakt. Ik doe een dringend beroep op u, laten we een respectvol debat met elkaar hebben, laten we met elkaar over de inhoud hebben. U weet wat wij als Algemeen Bestuur bij u neergelegd hebben, er ligt heel veel informatie, Tuur zal ongetwijfeld nog heel veel vragen op inhoud kunnen beantwoorden en ik hoop dat we aan het eind van de ochtend met elkaar op een respectvolle manier een mooi besluit hebben kunnen nemen, maar dat is aan het Ledenparlement. Ik wens u een mooie vergadering toe, hier in Bunnik, maar vooral ook de mensen thuis. Ik heb begrepen dat u ook alle ruimte krijgt om mee te doen in deze discussie en zo hoort het ook, we proberen het in deze lastige moeilijke omstandigheden zo goed mogelijk te organiseren. Op voorhand al dank daarvoor aan alle mensen die zich daarvoor ingespannen hebben want het is een hele klus en Auke, veel succes, allebei heel veel succes met het in goede banen leiden van deze vergadering. Dank je wel.

Frederique de Jong: Dank je wel Han.

De voorzitter: Dank.

Frederique de Jong: Laten we dan nu inderdaad even naar dat quorum gaan.

De voorzitter: De mededeling van de notaris is dat het quorum ruim aanwezig is en dat de exacte getallen later volgen. Dan is de derde vraag van Sooi bij dezen ook beantwoord.

2. Vaststellen van de agenda.

De voorzitter: Dan gaan we verder naar agendapunt 2, het vaststellen van de agenda. Ik heb daar twee spreekmeldingen bij, een thuis en een in de zaal. We beginnen met de spreekmelding in de zaal, dat is Herman Brouwer en de spreekmelding thuis is An-Akh. Herman.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Voorzitter, dank u wel. Ik wil eigenlijk bij het vaststellen van de agenda twee moties indienen en die zijn ook rondgestuurd. Ik denk dat ze voor zichzelf spreken, die zou ik in stemming willen laten brengen. Ik denk dat dit invloed op de vaststelling van de agenda heeft.

De voorzitter: Even voor de helderheid. Ik heb naar die moties gekeken. Bij het vaststellen van de agenda is het prima om een punt van orde in te brengen om de agenda te wijzigen, maar dit is niet de plek om moties te bespreken en ik was er om die reden van uitgegaan dat we dat bij het inhoudelijke agendapunt doen. Als jij het voorstel van orde doet om de vergadering niet besluitvormend te maken, en dat vermoed ik, moet je hier dat voorstel van orde doen en dan gaan we daar een besluit over nemen, over jouw voorstel van orde, zonder debat. Als je een debat wilt, moet je dat bij een agendapunt doen. Aan jou de keuze.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Nou in principe lijkt het me goed om die motie over geen besluitvorming dan richting het pensioen te doen, maar het lijkt me goed om die over hoofdelijke stemming nu te doen, zodat voor de rest van de vergadering duidelijk is hoe je daarmee kunt omgaan.

De voorzitter: Oké, helder. We hebben de motie over hoofdelijke stemming bij alle agendapunten besproken in de Agendacommissie en de Agendacommissie... Volgens de reglementen is het aan het voorzitterschap en de Agendacommissie om daar een besluit over te nemen en niet aan de vergadering en wij zijn van mening, ook gezien de tijd die het kost, dat we deze situatie op dit moment niet willen. Ik voeg daaraan toe dat het goed is om elkaar te laten zien waar we staan. Dus het is prima dat, als we een besluit genomen hebben, mensen hier in de zaal bijvoorbeeld als de stemmen geteld worden gaan staan of blijven zitten om aan elkaar te laten zien waar ze staan en hoe ze gestemd hebben. Het voorstel over hoofdelijke stemming is erg sympathiek, maar dat nemen wij niet over.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Mag ik daarop reageren?

De voorzitter: Dat mag.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Het gaat mij niet zozeer om wie, wat, hoe stemt, maar het gaat mij om de techniek. We hebben zojuist een halfuur gezien waarom die techniek denk ik niet helemaal afdoende werkt. We hebben ook in de vorige digitale vergaderingen gezien dat er toch wel veel verschillen zijn in de mogelijk uit te brengen stemmen en de uitgebrachte stemmen. Ik denk dat je in het kader van de techniek in ieder geval zeker moet weten dat alle stemmen uitgebracht kunnen zijn. Het is voor mij helemaal niet van belang wie dat controleert en het gaat mij er ook niet om te weten wie wat stemt, maar het gaat mij erom dat iemand, bij voorkeur een notaris, misschien is dat een idee, vaststelt hoeveel stemmen kunnen worden uitgebracht en hoeveel er uitgebracht zijn, zodat niet achteraf het verwijt kan komen dat mensen niet konden stemmen, daarvoor is dit dossier veel te belangrijk.

De voorzitter: Ik ga ervan uit dat de belangrijkste reden dat er een notaris bij deze stemming aanwezig is precies de zorg is die jij nu uitspreekt. Er is hier een notaris aanwezig om daarop toe te zien. Misschien wil iemand van het bestuur hier nog iets over te zeggen. De notaris heeft nu die verantwoordelijkheid en dat is ook haar vak.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Nee akkoord, ik denk alleen dat het heel sterk is dat je deze in het Ledenparlement in stemming brengt en dat je wellicht die notaris nog sterker in positie brengt om dit dan goed te doen.

Frederique de Jong: Ingrid komt even naar voren om daar nog iets extra's over te zeggen.
(Lid Ledenparlement): Auke, mag ik iets zeggen?

De voorzitter: Nee, want je staat niet op mijn sprekerslijst.

(Lid Ledenparlement): Op het moment dat iemand een motie wil indienen, ben jij niet degene die bepaalt of die mag worden ingediend. Hij brengt hem in, dus hij wordt in stemming gebracht.

De voorzitter: Deze motie is een voorstel van orde, je mag die motie indienen, maar een motie is een stuk ter bespreking en een voorstel van orde is een voorstel van orde waarover geen debat plaatsvindt. Je mag hem indienen, maar ik vraag heel vriendelijk wat de bedoeling is omdat we hem nu niet kunnen bespreken, dat zegt ons reglement en dat is een beetje mijn zorg.

Frederique de Jong: Ja en de bedoeling, voor mij althans, werd duidelijk, mijnheer wil weten of wel door iedereen gestemd is.

De voorzitter: Hij wil de zekerheid hebben dat de uitslag betrouwbaar is. Ingrid.

Ingrid Rep, Algemeen Bestuur: Ik zal het nog een keer uitleggen. Wij hebben net een proefstemming gehouden met de bedoeling om te kijken of het sluitend is, dat is een technische operatie die altijd bij een stemming als deze, we werken vaker met stemkastjes, gehanteerd wordt. Dus de meest sluitende wijze van stemmen is deze. Er wordt thuis in Savvy gestemd, dat controleren we precies en hier met de stemkastjes wordt er gecontroleerd. De notaris die hiernaast in een eigen ruimte zit, kan absoluut

100% controleren hoe er gestemd wordt en of iedereen heeft kunnen stemmen. Die neemt ook de zware verantwoordelijkheid om, op het moment dat dit een groene vink van de notaris heeft gekregen... Pas als die notaris zegt dat dit zorgvuldig is verlopen, dat het 100% zeker de uitslag is en dat iedereen heeft kunnen stemmen, wordt de uitslag teruggebracht in de zaal. Er is geen beter systeem en hoofdelijke stemming is zeker niet een betere stemming, dat kunnen we ook niet meer op een adequate manier inregelen en dat heeft eerder storingsneigingen en het zal veel meer tijd kosten dan wat we nu hebben ingeregeld. Er wordt onder de verantwoordelijkheid van de notaris op deze manier gestemd en we staan er 100% voor in dat iedereen zijn stem kan uitbrengen en dat de notaris dat controleert.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Ik hoor het je zeggen, maar ik denk zelf dat het anders kan en mag. De motie ligt er, ik wil hem in ieder geval in stemming laten brengen en als het wat jullie betreft niet in één keer mag, zou ik het Ledenparlement willen vragen om te stemmen over of die in stemming mag worden gebracht.

Ingrid Rep, Algemeen Bestuur: Dan wil ik er wel graag een ding aan toevoegen voor de mensen die dit gaan overwegen. Hoofdelijke stemming is niet ingeregeld. Wij hebben twee weken lang met een groot projectteam een militaire operatie uitgevoerd om dit zo goed mogelijk te laten verlopen. Iedere interruptie op dit, wat we technisch met elkaar hebben geregeld, zal afgaan van het inhoudelijke debat dat we over het hoofdthema van vandaag gaan doen. Ik raad het u echt af, ik vraag u absoluut om op andere manieren aan elkaar kenbaar te maken hoe u kleur heeft bekend als dat de behoefte is. Het is technisch de beste oplossing die we hebben om zo betrouwbaar mogelijk te stemmen op deze manier, dus alstublieft ga daar nu niet tussen zitten en kies alstublieft niet voor een hoofdelijke stemming want dat kost u zeker minimaal een uur schorsing om dat op een betrouwbare manier, op een door de notaris goedgekeurde wijze, in te regelen. Dat was even de toelichting.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Voorzitter als laatste, ik maak hier ernstig bezwaar tegen. In de Tweede Kamer is een digitale kiesmogelijkheid vastgesteld en het is heel duidelijk hoe dat werkt, dat is voor de notaris op één scherm bekijken hoe al die mensen gestemd hebben. Dat hoeft zeker geen uren te duren, het is gemakkelijk te regelen, dus dat hoeft het probleem niet te zijn. Ik denk dat je met elkaar zeker moet weten dat het aantal stemmen dat vooraf bepaald wordt ongeveer in lijn is met achteraf. In de laatste digitale vergaderingen zitten er verschillen van twaalf tot vijftien stemmen per keer in. Ik denk dat je dat met elkaar niet in stand kunt laten.

Ingrid Rep, Algemeen Bestuur: Ik moet even zeggen wat de notaris vanuit de ruimte tegen mij zegt. De stemkastjes hebben allemaal een nummer gekregen, dus die zijn niet geschakeld. Dat betekent dat iedereen terug moet naar de balie, alle stemkastjes moeten worden gereinigd, opnieuw ingeregeld en gekoppeld aan de namen van de mensen die deze stemkastjes hebben. Ik zeg het echt niet uit flauwekul, ik zeg u echt dat als wij een hoofdelijke stemming willen, er echt minstens een uur overheen gaat voordat u allemaal opnieuw langs de inschrijving bent gekomen om te waarborgen dat de notaris akkoord gaat met een andere wijze van stemmen dan wij de afgelopen tijd hebben ingeregeld.

De voorzitter: Ik stel vast dat de argumenten gewisseld zijn. Er ligt een voorstel van orde voor en in ons reglement staat dat over voorstellen van orde niet wordt gediscussieerd. Het enige wat we kunnen doen is een gedachtewisseling tussen de indiener en het bestuur. Die heeft plaatsgevonden, dus we gaan over tot besluitvorming over dit voorstel van orde want dat is de manier waarop dat in ons reglement staat en dat is wat van mij verwacht wordt. Ik accepteer geen spreekmelding op dit onderwerp want dat staat het reglement dat we samen vastgesteld hebben op 17 juni 2016 niet toe. Ik wil graag stemmen over het voorstel van orde om hoofdelijk te stemmen, dat is waar om wordt gevraagd. Leden hebben het recht om voorstellen te doen, dus dat ga ik in stemming brengen. Kan die stemming voorbereid worden?

Wendy Simonse, Overheid: Ik wil toch graag een stemverklaring doen want het gaat over de sociale veiligheid van onze LP-leden, ik wil dat heel graag doen.

De voorzitter: Dat kan want we zijn nog bezig om de techniek voor te bereiden, maar dat is dan een stemverklaring.

Wendy Simonse, Overheid: Ik was de vorige keer ook niet blij met de techniek, maar volgens mij is hoofdelijke stemming daarvoor niet de oplossing. Ik heb de afgelopen maanden gezien hoe LP-leden

werden geïntimideerd door fractiegenoten als ze niet meestemmen met de sectorraad, ik heb gezien hoe LP-leden zwart worden gemaakt op social media, ik word er gewoon emotioneel van. Ik heb in mijn eigen sector gezien hoe de sectorvoorzitter LP-leden probeert te intimideren en een hetze creëert tegenover deze LP-leden. Ik zou zeggen de FNV is geen veilige organisatie om hoofdelijk te stemmen, de FNV is daar niet klaar voor, doe het niet, doe het niet. Wij zijn daar niet klaar voor, wij zijn geen veilige organisatie om dat te doen.

De voorzitter: Wendy, dank je wel. Nee, niet dank je wel, ik vind het helemaal niet fijn. De motie staat klaar om te stemmen. Kan de tekst voor komen? Stemt het Ledenparlement in met de motie Hoofdelijk stemmen? Ik open de stemming over deze motie. Wil iedereen die een probleem heeft gehad met de techniek hier in de zaal zijn hand opsteken en thuis met de bekenden contact leggen. Daar is iemand die niet heeft kunnen stemmen, kan iemand daar iets mee? Daar ook nog iemand, Hans.

Frederique de Jong: Ja, er komt iemand naar u toe.

De voorzitter: En vervolgens kunnen mensen thuis contact opnemen.

Frederique de Jong: Even voor de mensen thuis, er wordt op dit moment even gesproken met een iemand die kennelijk een probleem heeft met stemmen, dan weet u wat wij nu in de zaal doen. Oh, hier ook nog?

De voorzitter: Hier is een tweede.

Frederique de Jong: Hier vooraan is een tweede.

De voorzitter: En hoe zit het thuis, hebben we al meldingen? Het ziet er goed uit, zie ik aan het hoofd schudden.

Frederique de Jong: Duimen omhoog, dus thuis is het...

De voorzitter: Thuis is het in orde.

Frederique de Jong: Oké.

De voorzitter: Is het probleem daar opgelost?

Frederique de Jong: Nog niet.

De voorzitter: Nee, die anderen. Heb jij kunnen stemmen nu?

Frederique de Jong: U krijgt een nieuwe, oké.

De voorzitter: Er moeten hier nog twee nieuwe stemkastjes uitgedeeld worden, begrijp ik.

(Lid Ledenparlement): Auke?

De voorzitter: Ik ga geen gesprekken voeren midden in de stemming.

(Lid Ledenparlement): Nee maar ik wil even terugkomen op wat Wendy net zei, ik schrik hier namelijk heel erg van en ik weet dat het bij ons in de fractie ook gebeurt. Ik zou heel graag van Ingrid en Han willen horen wat wij als FNV hiertegen gaan doen. Het zijn ook mensen uit de werkorganisatie.

De voorzitter: Hebben de mensen hier in de zaal nu kunnen stemmen?

Frederique de Jong: Ik geloof dat hier nu een nieuw kastje wordt uitgedeeld. Ja.

De voorzitter: Heb jij nu gestemd? Heeft iedereen nu gestemd?

Frederique de Jong: Nee.

De voorzitter: Ik wil gewoon van iemand het signaal hebben of ik de stemming voor de zaal kan sluiten.

Frederique de Jong: Hebt u kunnen stemmen of niet? Nog geen groen lampje, Claudia komt eraan.

De voorzitter: Nee, ik sluit hem pas als ik hem sluit en daarom vraag ik steeds of er technische problemen zijn. Ik heb hem expres niet gesloten. Alleen de laatste stem geldt, dus ga je gang.

Frederique de Jong: Fijn dat het in ieder geval thuis goed is gegaan en voor de mensen thuis, er wordt dus nu nog even gewerkt aan twee nieuwe kastjes, mocht u zich afvragen wat ze daar in Bunnik doen, dat zijn we nu aan het doen. Ik krijg nu hier een duim omhoog, heel goed en nu nog die mijnheer achterin, ook een duim omhoog.

De voorzitter: Twee duimen omhoog, dan stel ik vast dat niemand heeft aangegeven dat hij niet meer heeft kunnen stemmen, dus ik sluit de stemming.

(Lid Ledenparlement): Mijnheer de voorzitter, Wendy is nu te geëmotioneerd om het appje van de voorzitter van het sectorbestuur Overheid voor te lezen. Hij luistert dus mee en hij geeft haar te kennen dat het niet kan wat zij heeft gedaan. Over intimidatie gesproken, het is diep en diep triest. Ik wil dat even gezegd hebben.

De voorzitter: Ik vind het heel erg wat Wendy gezegd heeft en ik vind dat we daar heel goed een keer een gesprek over moeten voeren en ik vind dat wij het vandaag over de pensioenen moeten hebben, anders wordt het wel erg ingewikkeld. Dit kun je niet in een achternamiddag in tien minuten even afdoen en het enige reële is om dat voor een volgende vergadering serieus te agenderen.

Frederique de Jong: Ingrid wil hier even iets over zeggen.

Ingrid Rep, Algemeen Bestuur: Terwijl de notaris aan het tellen is, denk ik dat het goed is dat ik even namens het bestuur zeg dat ik respect heb voor de openheid die van Wendy vandaan kwam. Natuurlijk zijn de meningen altijd verdeeld en het bestuur is ook enorm bezig met en gekwetst en geschrokken van de wijze waarop soms met elkaar gecommuniceerd wordt. Het is niet voor niets dat er ook een traject Omgangsvormen in het governanceverhaal zit. Mensen, wij zijn een vereniging, wij zijn bedoeld om met elkaar samen te werken en voor hetzelfde doel te strijden. Het is echt heel ernstig en ik vind het ontzettend zorgelijk dat mensen het gevoel hebben niet veilig genoeg te zijn en het enige wat ik keer op keer kan toezeggen namens het hele bestuur, is dat wij er alles aan zullen doen om die veiligheid te herstellen en terug te krijgen. Laten we daar gewoon allemaal onze schouders onder zetten en laten we zorgen dat waar mensen zich niet veilig voelen, we daar direct melding van krijgen en kunnen ingrijpen. Het is ernstig genoeg, dat even namens het bestuur en ik denk dat Auke gelijk heeft dat we daar zeker op een ander moment op terug moeten komen want het gaat allemaal af van de tijd die wij hier hebben gereserveerd voor pensioen en ik hoop dat we met deze toezegging echt verder kunnen met de agenda.

(Lid Ledenparlement): Hoe zit het met de beslotenheid van deze vergadering?

Frederique de Jong: Die is besloten.

Wendy Simonse, Overheid: Nee dus, hoe kan ik anders dat appje krijgen?

Ingrid Rep, Algemeen Bestuur: Er zijn mensen die in de digitale vergadering zitten en er zijn mensen in de zaal die in de vergadering zitten en het is een besloten Ledenparlementsvergadering, maar we weten allemaal dat de techniek het mogelijk maakt om te lekken en dat wordt ook volop gedaan.

Wendy Simonse, Overheid: Dit is niet gelekt, die zit gewoon ingelogd.

Ingrid Rep, Algemeen Bestuur: Dat moeten we even natrekken. Dat zullen we even nazoeken, maar het is in ieder geval niet de bedoeling dat mensen die niet bij de vergadering zijn aangemeld aan deze vergadering kunnen deelnemen. Het is goed dat je het gemeld hebt.

De voorzitter: Ik baal hiervan, maar dat heb ik al eerder gezegd. We gaan verder, er is een uitslag uit de stemming over hoofdelijke stemming. Kan die op het scherm komen? De motie over hoofdelijke

stemming is afgewezen, er zijn 18 stemmen voor uitgebracht, 80 stemmen tegen en 3 onthoudingen. Dan hebben we nog twee spreekmeldingen bij het vaststellen van de agenda, daar waren we mee bezig, even terug in de tijd. De eerste is van Mieke Winterink hier in de zaal en de tweede is van An-Akh thuis. Mieke.

Mieke Winterink, Uitkeringsgerechtigden: Auke, je gaf net als voorzitter aan dat er ook de mogelijkheid wordt gegeven om een stemverklaring af te geven. Daarbij wil ik even verwijzen naar vorig jaar. Ik stond op het lijstje om een stemverklaring af te geven, er werd geschorst of er was een pauze en daarna sloot jij de vergadering. Ik hoop dat je dat nu gewoon meeneemt.

De voorzitter: De vorige keer hebben wij samen vastgesteld dat de uitslag van het referendum gelect was en ik heb toen de vergadering voorgesteld direct tot besluitvorming over te gaan en dat hebben wij gedaan. Ik vind het best om over oude koeien te praten, maar dan moet je erbij zeggen dat er een aanleiding was om dat in gezamenlijkheid te beslissen. Dan gaan we nu verder met An-Akh thuis. Kun jij je aanmelden An-Akh? Dan kan ik jou het woord geven.

An-Akh Zaldoc, Zelfstandigen: Ik weet niet of ik nu iets kan zeggen, wuif naar me als je me hoort. Ik wil het bestuur bedanken dat het uitvoering heeft gegeven aan de motie over het hybride mogen vergaderen. Dat heeft veel tijd, moeite en geld gekost en ik ben blij dat dit nu geregeld is. Ik heb wel behoefte om op een later tijdstip terug te kijken naar dit hele proces en ook naar het punt dat Wendy net aan de orde stelde. Dat is wel heel belangrijk om samen op een goede manier verder te gaan. Hierbij mijn woorden, wuif weer even als je me hebt gehoord. Dat mag je me afsluiten voor nu. (geluid valt weg.)

Schorsing

3. Pensioendiscussie

Frederique de Jong: Oké, waar waren wij gebleven Auke?

De voorzitter: Welkom iedereen terug na de schorsing. Hier in de zaal kan iedereen op zijn stoel gaan zitten, thuis heb ik daar geen mening over want dan is het wat minder storend in mijn beeld op dit moment. Ik heropen de vergadering. De agenda is vastgesteld en we beginnen met agendapunt 3, de pensioendiscussie.

Zoals jullie gemerkt hebben, zijn wij nu al aardig uitgelopen, voordat we aan het inhoudelijke debat beginnen, en dat betekent dat ik iedereen strikt aan de spreektijden ga houden. Dat betekent dat de portefeuillehouder vijf minuten krijgt en alle sprekers strak twee minuten. Anders lopen we helemaal uit de tijd, dat zeg ik maar even vooraf.

Frederique de Jong: Heel goed en dan is hier Tuur.

De voorzitter: Ik geef nu het woord aan Tuur, onze onderhandelaar.

Frederique de Jong: Welkom.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Dank jullie wel, dank je wel mensen in de zaal, dank je wel ook mensen thuis.

Even vooraf jongens, het is een eind van een bewogen jaar van uitwerking van het akkoord dat we in 2019, ook na een bewogen debat en een bewogen periode daarvoor, hebben kunnen afsluiten, een akkoord dat wat mij betreft wel historisch was, dat we hebben voorgelegd en waar ruim driekwart van onze leden 'ja' tegen heeft gezegd, wat we ook zwaar bevochten hebben en waar we tweemaal het hele land voor plat hebben gelegd. Nu hebben wij dat uitgewerkt en staan we voor een belangrijk moment, een belangrijke stemming, ja of nee tegen dat pakket, tegen dat akkoord. We hebben dat het afgelopen jaar zo zorgvuldig mogelijk gedaan en wij hebben elke Ledenparlementsvergadering natuurlijk een korte terugkoppeling gehad, we hebben daar in de commissie Pensioenen van het Ledenparlement uitgebreid veelvuldig over gesproken, we hebben gezamenlijk een proces ingericht met klankbordgroepen op de belangrijkste onderwerpen, klankbordgroepen van zowel bestuurders uit de betrokken sectoren als van kaderleden en we hebben veel nieuwsbrieven en vele brieven aan het Ledenparlement, ook recentelijk nog, ik heb jullie nog een

paar keer geschreven de afgelopen week, om iedereen zo goed mogelijk te informeren en zo veel mogelijk stukken gedeeld waarvan we hadden afgesproken dat die gedeeld zouden kunnen worden. Wij hebben het afgelopen jaar ook vier webinars voor alle leden georganiseerd en in de afgelopen periode was het goed dat we daar wat ervaring mee hadden want we konden natuurlijk niet in zaaltjes bijeenkomen in deze coronatijd, dus we hebben extra veel webinars georganiseerd, ook een aantal apart voor bestuurders en een tweetal in het bijzonder voor LP- en sectorraadsleden. We hebben op 2 juli jl. nog een extra sessie georganiseerd, een technische briefing op de doorrekeningen door het CPB en de Pensioenfederatie. Wij weten inmiddels allemaal dat ongeveer heel Nederland een opinie heeft over pensioenen, wij denken dat heel Nederland een opinie heeft, maar heel veel van onze achterban houdt zich daar in vergelijking met 2019 bij lange na niet zo veel mee bezig. Sommige mensen zijn wel heel vocaal en laten

zich heel erg horen. Heel veel experts staan voor ons klaar en sommige van die belangengroepen huren een actuariel adviseur in om ons te adviseren, maar ja je kunt in statistieken lezen wat je eruit wilt halen en zo kun je ook een advies bekijken. Ik heb daarom ook vorige week nog even een reactie van onder andere het ABP en PMT aan jullie gestuurd, een adviesbureau dat met zelfbedachte veronderstellingen de resultaten van deze pensioenfondsen had doorgerekend en die conclusies waren wat kort door de bocht. Wij staan voor een opgave om te toetsen aan de doelen die wij in 2019 hebben afgesproken waaraan we zouden toetsen. We hebben in 2019 een groot pakket afgesproken en een heleboel daarvan was glashelder, maar een aantal zaken moest nog uitvoerig worden uitgewerkt. Dat had ook tijd nodig, dat bracht in 2019 ook vooral veel onzekerheid met zich mee en daarom hebben wij hele heldere doelen en randvoorwaarden afgesproken waaraan we dat zouden toetsen en dat gaat met name over de uitwerking van het tweedepijlerpensioen, van het pensioencontract, die doelen hebben we in 2019 zo benoemd. In het Pensioenakkoord staan ze iets anders verwoord, maar daarin staan ook heel duidelijk de doelen en de randvoorwaarden waaraan we zouden toetsen en in de stuurgroep hebben wij gezamenlijk als drie partijen gezegd: we laten de uitwerking niet alleen over aan de politiek, maar we willen we zelf aan de knoppen blijven zitten, dat doen we samen en pas als alle drie de partijen, alle drie de geledingen, de werknemers, de werkgevers en het kabinet, zeggen 'deze uitwerking is goed genoeg', geven wij alle drie groen licht en pas als wij alle drie groen licht hebben gegeven, gaan de stukken naar de Kamer. Omdat we de vorige vergadering, twee weken geleden, niet tot besluitvorming konden komen en er veel druk was om dat stuk wel al openbaar te maken, ook vanuit onze eigen achterban, zijn we daarvan afgeweken, is het al wel geopenbaard en heeft de Kamer hem gekregen en hebben jullie de hoofdlijnennotitie gekregen, maar we hadden eigenlijk afgesproken: er gaat geen hoofdlijnennotitie naar de Kamer voordat wij daar eerst over hebben kunnen besluiten. Het is anders gelopen, maar we hebben nog steeds wel diezelfde toets met elkaar te maken. In de stuurgroep hebben wij gezamenlijk vastgesteld, dus de mensen in de stuurgroep vanuit de werknemers, vanuit de werkgevers en vanuit het kabinet, dat die doelen in voldoende mate worden ingevuld. Er komt eerder perspectief op een koopkrachtig pensioen voor werknemers en pensioengerechtigden, een belangrijke doelstelling, het pensioen beweegt directer mee met de economie, dus met de werkelijke rendementen die de fondsen maken, dat was in 2019 ook een eis van ons, het pensioen

moet transparanter, begrijpelijker, beter uitlegbaar en persoonlijker worden, dat is met deze invulling gelukt, en een betere aansluiting op de maatschappij en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Als FNV-bestuur hebben wij die beoordeling van de stuurgroep ook beoordeeld en wij hebben geconstateerd dat conform onze doelen het nieuwe contract inderdaad eerder zicht biedt op indexatie en dat het nog steeds collectief en solidair is want het was voor ons belangrijk dat we alle sterke elementen van het stelsel zouden behouden.

Er komt geen versoering van het fiscaal kader, onze uiteindelijke ambitie, 80% pensioen kunnen opbouwen in 42 jaar werken zoals die nu ook fiscaal wordt gefaciliteerd, is ook in het nieuwe stelsel haalbaar. Met de solidariteits- en collectieve elementen in het stelsel, het delen van risico's, hebben we een contract dat ook de verplichtstelling garandeert, ook Europeesrechtelijk. Door de wijze waarop we invaren kunnen we oude en nieuwe rechten in één fonds bij elkaar houden, dus dat we de solidariteit tussen oud en jong niet doorknippen en we daarmee alle welvaartsvoordelen die het samen dragen van risico's met zich meebrengt kunnen behouden. We kunnen de doorsneesystematiek afschaffen omdat we in alle gevallen compensatie kunnen bieden, dan wel, en dat is het onderste puntje... Dat is geen positief vinkje want we hebben gezegd dat we compensatie van alle regelingen willen en voor één bepaalde groep mensen, 1,2 miljoen mensen die op de een of andere manier voor het pensioen zijn verzekerd via een verzekerdenregeling of een beschikbare premieregeling en die nu een progressieve leeftijdsstaffel in de premiestelling kent, waarbij de werkgever minder premie betaalt voor jongeren en meer voor ouderen, was de compensatie niet op een goede wijze te regelen zonder dat het ons op een andere wijze veel hogere premies zou kosten en daarvan hebben we gezegd: omdat we dat niet

kunnen regelen, kan dat stuk van onze doelstelling van 2019, die doorsneesystematiek afschaffen voor die groep mensen, niet doorgaan want het was een harde randvoorwaarde dat we die compensatie konden regelen. Dus daarvan hebben we gezegd: dat kunnen we niet regelen, dus dat gaat niet door. Het gevolg is positief, namelijk dat die mensen er dus niet op achteruitgaan omdat de huidige regeling geëerbiedigd blijft. Wat als we groen licht geven? Als we vandaag groen licht geven aan die uitwerking, ook van het tweedepijlerpensioencontract, gaan ook alle afspraken die we hebben gemaakt rond zwaar werk per 1 januari 2021 in want dan gaat de regeling met een subsidieregeling van € 1 miljard, in 2019 opgehoogd € 800 miljoen tot € 1 miljard, ook naar de Kamer. Het wetsvoorstel over de versoepeling van de RVU-regeling gaat dan ook naar de Kamer, waardoor we afspraken kunnen maken. Deze week lag er nog een onderhandelaarsakkoord in de bouw waardoor 11.000 timmermannen en metselaars straks drie jaar eerder kunnen stoppen met werken als onze leden ook 'ja' zeggen tegen dat onderhandelaarsakkoord en als wij hier straks hier 'ja' zeggen. Door de aangepaste koppeling moeten we, als we ouder worden, inderdaad wat langer werken, maar kunnen we ook langer van ons pensioen genieten omdat dit in een nieuwe verhouding wordt doorgevoerd. Het onderzoek 'AOW na 45 dienstjaren' loopt door en dat moet eind 2020 resultaten opleveren, maar ook die afspraken gaan door. Het advies van de Stichting van de Arbeid over een beter nabestaandenpensioen wordt dan overgenomen door het kabinet. Het advies van de Stichting over een aanvalsplan Witte vlekkenpensioen, dat zijn alle werknemers die geen pensioen opbouwen, wordt dan overgenomen door het kabinet, inclusief het schrappen van de wettelijke uitzondering van de uitzendsector, waardoor er nu nog een halfjaar wachttijd is voordat mensen met een uitzendcontract (het geluid valt even weg) omarmd door het kabinet. De wetsvoorstellen Aanpassing voor de tweede pijler...

De voorzitter: Kun je gaan afronden?

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Ik ben bijna klaar Auke. De wetsvoorstellen voor de aanpassing van de tweede pijler gaan dan naar de Kamer of ten minste wordt dat omgezet in wetsvoorstellen en die gaan uiterlijk in 2021 naar de Kamer, zodat die per 1 januari 2022 ingaan. Om onvoorziene zaken, dingen die we nu nog niet kunnen voorzien door de grote onzekerheid, te kunnen tackelen, houden we een bestuurlijk overleg. Tot 2026 is er in elk geval in 2021 bij een dekkingsgraad boven de 90% geen korting, we houden dan stabiliteit van pensioenpremie en opbouw en er komt een ingroeipad tussen 2022 en 2026. Dan halen we een heel pakket dat we in 2019 hebben afgesproken, dat incidenteel € 8 miljard kost en structureel € 4 miljard elk jaar, dan definitief binnen, maar pas als wij groen licht geven. Dan is het wat mij betreft nu tijd voor vragen Auke.

De voorzitter: Dank je wel.

Frederique de Jong: Dank je wel.

De voorzitter: We gaan nu de sprekers in de zaal doen. Ik noem steeds twee namen, de eerste naam gaat naar de microfoon en de tweede stelt zich alvast daar in de buurt op, zodat we zo min mogelijk schakeltijd hebben. Ruud de Kloe loopt al naar voren want hij staat als eerste op mijn lijstje en de tweede op mijn lijstje is Wendy.

Frederique de Jong: Het is die microfoon daar.

De voorzitter: We hebben besloten dat we vanwege corona niet aan elkaars microfoon kunnen zitten, dus we kunnen niet met zijn allen hier, we moeten allemaal in de zaal en er niet aankomen. Ruud en dan Wendy.

Ruud de Kloe, Commissie Pensioenen: Goedemorgen Ledenparlement. Ik ben blij een aantal mensen hier weer in levenden lijve te zien. Van het Ledenparlement wordt gevraagd een mening te vormen over of de uitwerking van het Pensioenakkoord voldoet aan onze gestelde eisen die we aan onze onderhandelaars hebben meegegeven. De uitwerking van het Pensioenakkoord is bij de FNV gelopen via bestuurlijk overleg met Han, de stuurgroep met Tuur en verschillende werkverbanden met bestuurders uit ons pensioenteam. De vereniging FNV, wij dus, is aangesloten door de commissie Pensioenen, de klankbordgroepen Zwaar werk, Pensioenregelingen en Witte vlekken waarin kaderleden uit diverse sectoren hebben plaatsgenomen en tevens was er ook voor bestuurders voor ieder onderwerp een klankbordgroep. De vorderingen werden niet alleen gevolgd, maar er werd ook richting gegeven aan de uitwerking van dit akkoord. Deze klankbordgroepen hebben gerapporteerd

aan de commissie Pensioenen en dat is nu onderdeel van het advies dat ik voorlees. We zijn niet over één nacht ijs gegaan, bestuurlijk niet en ook de vereniging niet. De portefeuillehouder Tuur Elzinga heeft de commissie Pensioenen tijdens vergaderingen op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen en de commissie is constant tijdig en volledig geïnformeerd. Voor zover de commissie Pensioenen het kan beoordelen, hebben Tuur en Han binnen alle afspraken en voorwaarden gewerkt. Het Pensioenakkoord bevat afspraken over een aantal veranderingen in het pensioensysteem waarvan wij zo langzamerhand de belangrijkste zaken wel weten en we kunnen de uitkomsten van dit akkoord nu naast ons eigen beleid leggen, het beleid 'Samen delen een sterke keuze' voor pensioenen en 'Eerlijk stoppen met werken' zoals vastgesteld in ons Ledenparlement en wat hebben we nu bereikt? We hebben afspraken over eerder stoppen met werken, we hebben afspraken over het pensioensysteem en we kennen het rijtje nog wel, indexatie voor iedere generatie, geen pech- en gelukgeneraties, risicodeling enzovoort, enzovoort. Al deze doelstellingen zijn gehaald.

De voorzitter: Kun je afronden Ruud?

Ruud de Kloe, commissie Pensioenen: Op basis van de uitgangspunten van de FNV en ons beleid, vastgesteld in het Ledenparlement, komt de commissie tot een positief oordeel over het behaalde onderhandelingsresultaat. De commissie Pensioenen adviseert dan ook aan het Ledenparlement om in te stemmen met de uitwerking van het Pensioenakkoord dat nu voorligt.

De voorzitter: Dank je wel Ruud. De volgende spreker is Wendy en dan naar Arie de Graaf.

Wendy Simonse, Overheid: Ik hoop maar dat ik er geen gezeik mee krijg dat ik nu het woord voer over dit punt. Ik maak me zorgen over twee dingen, namelijk zwaar werk, maar ik ga ervan uit dat andere mensen dat straks nog opwerpen, en de groep 35- tot 45-jarigen, ik dacht 55, maar het is 45. Dat is een groep die hier in het Ledenparlement niet echt heel goed is vertegenwoordigd als ik zo eens om me heen kijk. Tuur zegt steeds dat dit in de cao's moet worden geregeld, maar ik heb weinig vertrouwen in het regelen van de cao's, kijk maar naar het derde jaar WW en wat tot nu toe voor zwaar werk is geregeld. Dat zijn 77 cao's tot 1 mei, in 17 cao's is iets geregeld, heel erg vaag, en in drie cao's iets concreter, maar dat moet nog uitgekristalliseerd worden. Met de dalende vakbondsmacht op de werkvloer zegt Tuur steeds 'dan moet je je maar goed organiseren', maar wat kan ik daaraan doen in mijn eentje in een sector die niet georganiseerd is, waar ze het al spannend vinden om een wandeling te maken over de brug in je eigen lunchpauze? Ik heb daar weinig vertrouwen in en zeker met steeds meer nepbonden, de Mei Li Vossen, de gele bonden. Die tekenen bij het kruisje en ik heb er eigenlijk geen vertrouwen in dat dit goed geregeld wordt. Ik kan misschien naar een sector overstappen die wel goed georganiseerd is, misschien kan ik naar Vervoer gaan of zo. Ik heb er geen vertrouwen in. Dank je wel.

De voorzitter: Dank je wel Wendy. De volgende sprekers is Arie de Graaf en dan Ronald Plokker.

Arie de Graaf, Onderwijs: Dank u wel voorzitter. Ik heb het genoeg om namens alle VLR-bonden te spreken en de VLR-bonden vinden de uitwerking van het Pensioenakkoord akkoord en de VLR heeft daarbij de volgende overwegingen. Met deze uitwerking bestaat er een grotere kans op indexering. In de tweede plaats wordt in dit systeem een solidariteitsreserve gevormd. Daarbij zou ik het volgende willen opmerken, die solidariteitsreserve zal heel goed in de wet verankerd moeten worden want het kan natuurlijk niet zo zijn dat in latere instantie, die solidariteitsreserve weer wordt geschrapt en dan zitten we op de D66-potjes. De tweede overweging daarbij is dat de solidariteitsreserve een belangrijke randvoorwaarde zal vormen voor het Europese Hof van Justitie om vast te stellen dat de verplichtstelling gehandhaafd kan worden. Dus die solidariteitsreserve moet met de grootst mogelijke zorgvuldigheid in de wet worden vastgelegd. De derde overweging is dat met dit akkoord de AOW-leeftijd wordt vertraagd. Een volgende punt van overweging is de regeling van zwaar werk en ten slotte hamer ik nogmaals op het handhaven van de verplichtstelling die is gekoppeld aan het collectieve en het solidaire contract en ik nodig het bestuur uit om alles in het werk te stellen om alle randvoorwaarden te formuleren opdat het Hof van Justitie in Straatsburg voldoende argumenten heeft om de verplichtstelling te handhaven. Hierbij wil ik het laten voorzitter.

De voorzitter: Dank je wel. De volgende is Ronald Plokker en dan Margot Kranenburg.

Ronald Plokker, Horeca: Goedemorgen allemaal. Ik wil het vandaag wat anders doen. Ik heb eigenlijk helemaal geen vragen aan het bestuur en ik vind dat we als Ledenparlement gewoon met elkaar in

debat moeten gaan. Mijn vraag aan mijn collega-ledenparlementariërs is: hoe leggen jullie aan jullie achterban uit dat de AOW straks sneller omhooggaat als we nu 'nee' zeggen? Wat gaat er dan gebeuren, de wetgeving is nu gewoon zo dat een jaar langer leven een jaar langer werken is. Kunnen wij het aan onze achterban verkopen dat we dat wegstemmen? Dat is eigenlijk de vraag die ik aan mijn collega's wil voorleggen. Ik wil het bestuur sowieso bedanken voor de manier waarop het ons de afgelopen tijd heeft meegenomen en voor alle informatie die we hebben gekregen, ik denk dat we allemaal weloverwogen een keuze kunnen maken. Ik wens iedereen daar heel veel succes bij. De sector Horeca en mijn achterban gaat helemaal volmondig akkoord met dit akkoord.

De voorzitter: Dank je wel. Margot Kranenburg en dan Sooi van Weegberg.

Margot Kranenburg, Overheid: Dank u wel voorzitter. Ik ben vandaag ook gemachtigd voor Gerben Maurix. Gerben zit ook in de CPL, in de commissie Pensioenen van het Ledenparlement, en hij wil graag ook een inbreng doen. Daarnaast wil ik zelf ook een inbreng doen en ik vraag daarom enige clementie wat betreft de spreektijd. Gerben geeft het volgende aan. De sector Overheid is bij monde van de sectorraad en het sectorbestuur in meerderheid positief over de uitwerking van het Pensioenakkoord. 'meerderheid' betekent wel dat enkele leden bezwaren houden tegen de voorstellen voor een ander pensioencontract. Vandaag ligt de uitwerking van het Pensioenakkoord voor en de vraag is: kunnen wij als Ledenparlement over onze eigen schaduw heen stappen en zijn wij groot genoeg om vandaag een besluit te nemen dat recht doet aan de uitkomst van het referendum in 2019? In Grenzeloos leggen Rob Marijnissen en onze Lot van Baaren haarfijn uit waar het om draait. Ruim 375.000 leden namen deel aan het referendum en ruim 75% daarvan zei 'ja' tegen de compromissen die in het akkoord staan. Het nieuwe contract is gebaseerd op solidariteit, collectiviteit en is verplicht voor alle arbeiders die onder de werking van het pensioenfonds vallen, premies worden collectief belegd en er kan na twaalf jaar eindelijk weer geïndexeerd worden omdat de rekenrente is verdwenen als sturingsmechanisme. De rendementen op de vermogens zijn bij de situatie van een nieuw contract inzetbaar hiervoor. Daarnaast komt er een solidariteitsfonds om schokken van mogelijke tegenvallers op te vangen. De groep oudere werknemers die in hun eerdere werkzame leven als gevolg van de afschaffing van de doorsneesystematiek een te lage premie hebben ingelegd, worden gecompenseerd, zodat ze toch een volwaardig pensioen opbouwen. De zogenaamde pechgeneratie van gepensioneerden ontvangt nu al zo'n 20% minder pensioen door het achterwege blijven van de indexatie in de afgelopen twaalf jaar. Deze achterstand zou onder het oude contract door blijven stijgen. Daarnaast vindt er een verbetering van het nabestaandenpensioen plaats. Daarnaast wil ik er nog een specifiek uitlichten welke voor de sociale werkvoorziening, maar zeker ook voor vele andere subsectoren, enorm van belang is, namelijk de afspraken gemaakt rond de verhoging van de AOW-leeftijd en het eerder stoppen met werken. Sociale partners zijn in de WSW nu hard aan het werk om hierover concrete afspraken te maken in de cao. Kortom collega's, zet ons als FNV, maar vooral onze leden niet buitenspel, laat ons dit akkoord gebruiken om onze positie te versterken. Aldus Gerben Maurix.

De voorzitter: Dank je wel.

Margot Kranenburg, Overheid: Heb ik dan nog tijd om...

De voorzitter: Nee, want je hebt al 45 seconden te veel gebruikt en ik ben zoals je vroeg heel clement geweest, het spijt me.

Margot Kranenburg, Overheid: Dan hoop ik in de tweede ronde in één minuut mijn eigen inbreng nog te kunnen doen.

De voorzitter: Sorry. De volgende spreker is Sooi en daarna Edmond van Ooijen.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Dank u wel voorzitter. Ik wil me beperken tot de inhoud want uiteindelijk brengt het niets als ik hier ga roepen wat Wendy al heeft geroepen, ik vind het gewoon schandalig dat mensen hier niet veilig hun werk kunnen doen en ook hoe daar in de media mee is omgesprongen. Ik heb wel een paar vragen aan Tuur. Wat gebeurt er met die € 1.500 miljard in de periode van 2021 tot 2027 als er 'ja' wordt gestemd? Het uitgangspunt van invaren is 100%, is er een berekening gemaakt van wat dit gaat kosten op het totaal? Verder heb ik een vraag over MKB-Nederland. Klopt het dat daarmee afspraken zijn gemaakt over de verdeling van de € 800 miljoen die aan rijksbijdrage voor de groep Zwaar werk is afgesproken. Inmiddels € 750 miljoen en € 250 miljoen voor duurzame

inzetbaarheid. Over welk bedrag praten we als dat antwoord 'ja' is en klopt het ook dat MKB-Nederland daar geen plannen voor hoeft in te dienen en alle andere wel? Ik kan ingaan op de vraag die Ronald stelde over het verhogen van de AOW waarover we moeten nadenken. Volgens mij kom ik zelf uit de sector die nogal actiebereid is, dus die zou daar wel voor willen strijden en ik begrijp ook wel dat er sectoren zijn die die strijd nooit kunnen gaan leveren vanwege hun organisatiegraad. Daarbij wil ik het laten.

De voorzitter: Dank je wel Sooi. De volgende is Edmond en daarna Jan-Kees Koning. Het verzoek is of iedereen wiens naam is genoemd alvast klaar gaat staan bij de microfoon, dan hoeven we niet te wachten op het wandelen.

Edmond van Ooijen, Senioren: Ik hoor net van Tuur dat er in 2021 gekort wordt want het ABP zit dik onder de 90%, het grootste pensioenfonds van Nederland en zelfs van de hele wereld, dat even vooraf. Pogingen om ons op de valreep alsnog te overreden ofwel te overtuigen, hebben helemaal geen zin meer en met die intentie sta ik hier nu ook niet, maar slechts uit het oogpunt van geschiedschrijving, om te laten vastleggen dat op 4 juli 2020 de grootste onteigeningsoperatie in de menselijke historie heeft plaatsgevonden, waarbij de plundertochten van de Vikingen, de Hunnen en de Mongoolse hordes van Dsjengis Khan relatief kleine winkeldiefstallen waren. Overigens zonder dat er een druppel bloed vloeit, maar wel een oceaan aan opgespaard vermogen. Zodra straks het doek valt over beste pensioenstelsel ter wereld, vervalt tevens het begrip 'uitgesteld loon' want de relatie tussen wat tijdens de actieve loopbaan werd opgebouwd...

De voorzitter: Edmond, je moet iets rustiger en iets meer in de microfoon praten want de mensen verstaan je niet.

Edmond van Ooijen, Senioren: De nominale garantie vervalt en dat betekent legale diefstal waartegen niet kan geprotesteerd worden omdat artikel 83 van de Pensioenwet inzake collectieve waardeoverdracht daartoe tijdelijk wordt uitgeschakeld, kun je nagaan, maar juridische scherpstijpers zouden misschien nog kunnen nagaan of linksom of rechtsom naar de Hoge Raad kan worden gegaan wegens schending van het recht alvorens naar het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden te gaan. Het komt volgens mij voorlopig niet meer goed met de FNV, de onderlinge verhoudingen zijn grondig verpest en vadertje tijd zal zijn helende werk moeten doen, maar dan zal de samenstelling van het bestuur en het Ledenparlement grondig moeten veranderen, zodat oude vetes en andere tegenstellingen vanzelf uitsterven volgens de aloude wet dat nieuwe bezems schoonvegen. Ik zal zelf ook bepaalde consequenties aan de hele gang van zaken verbinden, maar welke en in welke mate, daarover ga ik nog rustig nadenken. Ik heb in grote verbondenheid en saamhorigheid met een groot aantal geestverwanten jarenlang gestreden voor het behoud van het beste pensioenstelsel ter wereld waarvan alleen maar de idiote rekenrente gewijzigd had moeten worden om recht te doen aan de gerealiseerde robuuste en riantere rendementen, maar helaas heeft Tuur, het spijt me voor hem, met zijn neoliberale onderhandelingspartners een hele andere afslag genomen en gaat hij ons nu naar het moeras leiden. Zo denk ik erover en dat gaat nooit meer veranderen. Voor mijzelf maakt het niet veel meer uit, ik red me wel samen met mijn vrouw die ook een goed pensioen heeft opgebouwd voor levenstijd die ons nog rest.

De voorzitter: Kun je afronden?

Edmond van Ooijen, Senioren: Jazeker, ik ben met mijn laatste zin bezig. Maar voor mijn beide zonen en mijn kleinkind vind ik het een zeer zwaar verlies, maar het is niet anders.

De voorzitter: Jan-Kees Koning en dan Mieke Winterink.

Jan-Kees Koning, Media en Cultuur: Dank u wel voorzitter. Ik doe dit op persoonlijke titel, dus niet namens Media en Cultuur, nogmaals op persoonlijke titel omdat ik mij zeer verbonden voel met dit onderwerp en ik me zeer betrokken voel bij dit onderwerp. Ik heb nog een aantal vragen over de witte vlekken, wat gebeurt daarmee, wat gebeurt er met de zzp'ers, de flexmensen wat betreft het zwaar werk? Het staat allemaal netjes genoteerd in het akkoord, maar hoeven alleen de tekstverwerkers nog het werk te doen of gaan we opnieuw als FNV onderhandelen over deze onderwerpen? Het is mij niet duidelijk, het is nog te veel een open einde. Het eerder stoppen met werken, in de jaren '90 deden we daar ook aan mee en dat wordt nu ook genoemd. Kunnen we dat niet groter maken, kunnen we dat niet voor alle sectoren laten gelden, is dat ook nog een onderhandeling? Wat ik verder nog even onder

de aandacht wil brengen is dat minister Koolmees een heleboel binnenhaalt, maar niets toegeeft. Mijn suggestie is om te wachten op een nieuw kabinet en opnieuw met dat nieuwe kabinet te onderhandelen. Laten we kijken of we opnieuw een betere positie krijgen. Ik heb begrepen dat Lodewijk Asscher daar opnieuw over wil gaan praten. Laat ik het daarbij houden want dan zit ik geloof ik aardig in de tijd of niet?

De voorzitter: Dank je wel Jan-Kees. De volgende is Mieke Winterink en dan Bart Louwman.

Mieke Winterink, Uitkeringsgerechtigden: De doelen zijn niet gehaald. Volgens het kabinet keurde de politiek een generieke regeling af. Heeft de FNV dit bij politieke partijen gecheckt? Nee, nagenoeg alles zal in de cao's geregeld moeten worden. Tuur ik herhaal mijn vraag, waarschijnlijk heb je het antwoord tussentijds opgezocht. Hoeveel cao's heeft de FNV afgesloten waarbij de veertien maanden WW werd geregeld, bij hoeveel cao's is dit mislukt? Indexatieperspectief is de komende jaren niet te verwachten, zware beroepen? Regelen op cao-niveau. 100 weken verlofsparen is een lachertje, niet haalbaar voor de gewone werknemer. Flexcontracten geven slechte pensioenopbouw. Heeft de minister van SZW toegezegd dat er wordt gekort bij een dekkingsgraad van 90%? De afschaffing van de doorsneepremie is niet geregeld, is de FNV bereid de prijs bij de deelnemers neer te leggen? Het kabinet koppelt alles, is er voldoende vertrouwen in de uitwerking? Ik zeg nee, de FNV-ledenaantallen lopen dramatisch terug en de invloed aan de cao-tafels neemt in rap tempo af. Bij de DC-regeling moet je blijven zitten waar je zit anders ondervind je bij een overstap een groot nadeel. Tot slot, wat gebeurt er met de pot van € 1.500 miljard? Ik zeg: die wordt onteigend.

De voorzitter: Dank je wel. Bart is kennelijk thuis, dan is de volgende op mijn lijstje Joeri Schepers en daarna Fatma. Is Joeri er? Ja, Joeri is er.

Frederique de Jong: Ja, Bart is inderdaad digitaal krijg ik hier door.

De voorzitter: Ik heb hem al doorgeschoven, hij stond bij mij op het verkeerde lijstje, dat geeft niet. Joeri en dan Fatma.

Joeri Schepers, Jong: Ja hallo. Ik ben Joeri, ik spreek namens FNV Jong. Het is wel een beetje lastig om namens alle jongeren te spreken tegen al deze mensen, maar wat ik wel wil zeggen, is dat, als we gaan indexeren, als we niet gaan korten, dan gaat er iets uit onze pensioenpot, dan gaan wij als jongeren het risico lopen want de rekenrente is er niet voor niets, die is er om in de toekomst ook zo'n pot veilig te houden. Als dit wegvalt, moet er een nieuwe regeling komen omdat wij anders het risico lopen. Ik moet zeggen, met de uitwerking die nu in het Pensioenakkoord staat, denk ik dat wij het risico wel aandurven. Wij durven ervoor te zorgen dat er nu kan worden uitgekeerd aan de mensen die nu pensioen hebben, aan mijn opa, mijn oma en mijn ouders zelfs.

Natuurlijk zijn er grote zorgen, dat is net al genoemd, cao-onderhandelingen zijn een gevoelig puntje, wij moeten bij cao-onderhandelingen aan tafel blijven zitten en we moeten zorgen dat wij een grote sterke FNV zijn die daarover kan onderhandelen en dat is niet in alle gevallen zo, dat is jammer en daar moeten we juist aan bouwen. Ook in het aanvalsplan Witte vlekken zie ik nog weinig grote houvast om daar heel veel zekerheid, heel veel vertrouwen, in te hebben. Flexwerk blijft nog altijd een zorgenkindje, daar moeten we nog hard voor strijden, maar al met al denk ik dat dit wel risico's zijn die wij kunnen nemen en dat is wat ik wilde zeggen.

De voorzitter: Dank je wel Joeri. Fatma en dan Herman Brouwer.

Fatma Kiyamazlan, Zorg & Welzijn: Ja collega's, voordat ik verder ga vertellen of vragen stellen, wil ik wel een ding zeggen. Wat de uitkomst ook zal zijn, ik ben heel erg trots op en blij met de ontwikkelingen binnen het Ledenparlement en de vakbond. Waarom? Ik zie hoeveel kritische vakbondsleden opstaan en hun stem laten horen. Dat betekent dat we een fundament leggen voor een kritische vakbondskracht en daar ben ik werkelijk heel trots op. Ik heb het gevoel dat ik hiervoor bij de vakbond ben. Natuurlijk heb ik het dan over het landelijke actiecomité Pensioenen die begon met vier en die nu met 4000 mensen zijn stem laat horen. Waarvoor hebben we gestreden? De pensioenleeftijd op 66 jaar en niet hoger. Hebben wij dat behaald? Nee. Zware beroepen eerder met pensioen. Hebben we daar een garantie op? Nee. Indexatie voor alle generaties. Hebben wij daar een garantie op? Nee. Wij accepteren geen verslechtingen. Hebben wij daar concreet zicht op? Een ding is zeker, pensioen als

arbeidsvoorwaarde is weggelaten, nu moet iedereen zelf gaan onderhandelen over zijn eigen pensioen en dat is een hele zware verslechtering. Bovendien, wat gebeurt er met het pensioen van de generatie tussen de 35 en de 55 jaar? Daar is geen enkel zicht op. Hebben wij de garantie op een gewoon pensioen, geld, ons brood straks? Kunnen wij ergens op rekenen? Nu helemaal niet meer en wat hebben we dan binnengehaald, waarvoor hebben we gestreden? Verslechteringen.

De voorzitter: Fatma, kun je afronden?

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ik rond af. Ik wil alle collega's die hiervoor staan, die nog steeds strijden en nee-stemmen heel hartelijk bedanken.

De voorzitter: De volgende spreker is Herman Brouwer en dan Jos Broeren.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Voorzitter, dank u wel. Ik sluit me aan bij de woorden van Fatma, ik kan het vast niet zo mooi vertellen. Ik ben ook trots op alle mensen die strijden om te behouden wat je hebt. Ik vond het ook fantastisch dat de voorzitter vanmorgen terecht stelde dat vandaag zichtbaar was dat de FNV de sleutel in handen heeft. Ik hoor hier een beetje de tendens ontstaan om die sleutel van die € 1.500 miljard uit handen te geven en ik wil iedereen bedanken die daaraan meewerkt. Je kunt die sleutel maar eenmaal weggeven jongens en ik zou denken doe het niet, er is geen enkele borging, er is geen enkele zekerheid. Dit is het enige collectieve dat Nederland, en zeker de FNV, nog verbindt in de samenleving. Als je dat weggeeft, is dat niet erg, maar dan is het gewoon klaar. Ik zou zeggen, denk heel goed na voor je stemt, stem nee, je kunt het maar eenmaal weggeven jongens, je kunt maar eenmaal verliezen. Dank je wel.

De voorzitter: Dank je wel. De volgende is Jos Broeren en dan Hans Lammers.

Jos Broeren, Metaal: Ja, leden van het Ledenparlement. Onze vragen zijn gesteld en die hoef ik niet opnieuw te stellen, maar ik wil wel even iets meegeven. Wij gaan een besluit nemen en na dat besluit zullen mensen zich winnaar voelen en mensen zich verliezer voelen. Ik denk dat we een democratisch besluit nemen en dat mensen daar ook gewoon consequenties aan moeten verbinden, we moeten straks met zijn allen weer verder, de winnaars en de verliezers moeten allemaal verder samen met het bestuur en ik doe een oproep om dat straks te doen, zonder rancune en zonder onderlinge strijd want die is nergens voor nodig omdat het een democratisch proces is en er een stemming is. Verder wil ik nog wel even meegeven dat de LP-fractie en de sector Metaal zich kunnen vinden in wat voorligt.

De voorzitter: Dank je wel. De volgende spreker is Hans Lammers en dan Arnold van Gestel.

Hans Lammers, Diensten: Dank u wel. Namens de subsector Finance wil ik het volgende met jullie delen. Er zijn twijfels, maar die zijn niet doorslaggevend en het voordeel van de twijfel wordt aan het Pensioenakkoord gegeven. Dat is mij meegegeven. Ik moet er wel bij zeggen dat het mij niet heeft overtuigd en voor zover ik het nu kan overzien de fractie Diensten ook niet. Er is al heel veel gezegd over de indexaties en indexatieperspectief en ik denk zeker dat we in 2026 kunnen fluiten naar indexaties omdat het financieel toetsingskader nog van kracht blijft met die absurde lage rekenrente. Wij moeten zogenaamd blij zijn dat de kortingen van tafel zijn, maar zelfs die zijn niet van tafel. Mijn laatste informatie is dat vier van de vijf grootste bedrijfstakpensioenfondsen al onder de 90% dekkingsgraad zitten. Als je als onderhandelaars dat financieel toetsingskader hoogstens gebruikt om te zeggen 'het nieuwe stelsel is beter want dan hoeven we niet meer te rekenen met zo'n lage rekenrente' en je vervolgens wel accepteert dat dit de komende zes jaar nog gewoon van kracht blijft als chantagemiddel om ons naar het nieuwe pensioenstelsel te dwingen, dan stond je eigenlijk al 1-0 achter in de onderhandelingen. Ik heb heel vaak horen zeggen 'ja maar we gaan niet over het financieel toetsingskader, dat is aan de politiek' maar wij zijn politiek bezig, dit is een gigantisch politiek besluit dat we nu nemen. Heel veel deskundigen hebben de lage rekenrente ter discussie gesteld, maar laten we even uitrekenen waar we in 2026 dan staan. Koopkrachtverlies van misschien wel meer dan 26% voor de deelnemers en kortingen voor de gepensioneerden. Daar hebben wij niet voor gestreden, dat heeft Fatma al gezegd, en na de hoofdlijnennotitie en de lijvige stukken die we te laat kregen, zijn er weer allerlei reacties van deskundigen gekomen die zelfs ook...

De voorzitter: Hans, kun je afronden?

Hans Lammers, Diensten: Ja. Dat het wellicht in strijd is met de Europese pensioenwetgeving die

voorschrijft dat je wel degelijk rekening mag houden met de rendementen en dat de huidige risicovrije rente helemaal niet zo laag hoeft te zijn. Die harde rol...

De voorzitter: Ik vroeg of je kon afronden. Je zegt ja en je doet nee. Wil je nu stoppen met je bijdrage?

Hans Lammers, Diensten: Oké. Ik heb nog één vraag dan. Komt er nog een tweede ronde?

De voorzitter: Ja, er komt een tweede ronde. Dan kun je dan die vraag stellen, dank je wel. De volgende spreker is Arnold van Gestel.

Arnold van Gestel, Vervoer: Dank je wel voorzitter. Ik wil ons even herinneren aan hoe wij hier gekomen zijn. Er is in 2019 namelijk een principeakkoord gesloten zonder dat wij als Ledenparlement dit wisten. Wij moesten dit op de tv leren, we moeten nog even in ons hoofd houden dat wij daar uitgeschakeld waren. De constatering dat bij de ledenraadpleging een hoog percentage van de leden voor heeft gestemd, dat was 33% en daarvan heeft 67% voor gestemd, niet wetende wat de inhoud van het Pensioenakkoord eigenlijk was. Als we nu in den lande kijken en luisteren naar wat onze achterban vindt, de leden waarvoor wij hier allemaal zitten, maar ook de mensen die geen lid zijn van de FNV, maar wel een pensioen hebben, vind ik dat wij hier een nogal belangrijk besluit gaan nemen zonder de meningen te kunnen peilen van de mensen die deelnemer aan die pensioenfondsen zijn. Waarom dit akkoord nu zo ingewikkeld gemaakt wordt en waarom de politiek ons nu allerlei dingen toespeelt en toegooit. Die zijn alleen maar geldig in dit kabinet, het volgende kabinet kan zomaar dingen wijzigen en dan zitten wij met dit Pensioenakkoord en alle worstjes en beloftes die ons toegegooid worden, vroeger stoppen en noem het allemaal maar op, ik hoor ook niemand over de AOW spreken, wie dat gat gaat dichten, ik niet en mijn werkgever ook niet aan de onderhandelingstafel en alles wat er op de onderhandelingstafel ligt, gaat af van ons loon of onze arbeidsomstandigheden en dat is een fikse inzet. Daarom stem ik niet in met dit akkoord.

De voorzitter: Dank je wel Arnold. We gaan nu even schakelen want ik heb de spreekmeldingen uit de zaal gehad. Ik kan inmiddels een melding doen over het quorum, er kunnen op dit moment 104 stemmen uitgebracht worden, dat is inclusief een aantal mensen dat gemachtigd is, ik ken die aantallen niet. We gaan verder met de sprekers thuis en ik roep hen op om zich aan te melden.

(Lid Ledenparlement): Voorzitter, ik heb me ook op de sprekerslijst ingeschreven. Mijn pen deed het niet heel goed, dus misschien is het niet goed doorgekomen.

De voorzitter: Dat kan, dat moet je even met Wilma regelen. Ik ga nu beginnen met iedereen die ik niet genoemd heb.

(Lid Ledenparlement): Voorzitter, dat geldt ook voor mij.

De voorzitter: Dat is goed, regel het even met Wilma, dan komen jullie straks aan de beurt. Ik ga wel beginnen met de sprekers thuis. Ik roep hen allemaal op om zich nu opnieuw aan te melden, zodat ik jullie een spreekbeurt kan geven. Dat zijn An-Akh, Rinse Jelluma, Leon Faro, Jo Vaessen, Theo Hendriks, Theo de Wit, Ger Geldhof, Henk Daalder, Henk Eijkenaar, Simon Bornstein en Bart Louwman, dat was mijn lijstje. Ik begin met Bart Louwman.

Bart Louwman, Uitkeringsgerechtigden: Goedemorgen, dank u wel voorzitter. Vanuit onze uitkeringsgerechtigde leden constateer ik dat de kans dat zij direct een fulltimebaan met een vast contract aangeboden krijgen vrijwel nihil is. Ik ben daarom blij dat zzp'ers en flexers nu verplicht aangesloten zullen worden en dat er ook een verplichte AOV voor zelfstandigen op til staat. Ik ben ook blij dat er nu, tegen het einde van het vergaderseizoen, aan alle kaderleden gelijke digitale middelen zullen worden aangeboden.

Hierop is echter door mij en door diverse gremia vanaf eind maart jl. met klem aangedrongen, dit om gelijke mogelijkheid tot deelname voor iedereen en een gelijk speelveld te waarborgen. Als in maart tevens was begonnen met de uitrol van het digitaal vergaderen, waren in april of mei de kinderziekten eruit geweest. Het lijkt er echter achteraf op dat het bestuur weinig behoefte had aan het uitrollen van een gelijk speelveld voor alle deelnemers aan onze verenigingsdemocratie. In juni moest er plots over een aantal belangrijke dossiers, waaronder de uitwerking van het Pensioenakkoord, met spoed digitaal vergaderd worden. Proefvergaderingen liepen steevast uit op technische chaos, een aangenomen motie heeft het bestuur aanvankelijk naast zich neergelegd en toen een meerderheid van de direct

aangesloten leden hierop actie heeft gevoerd, was dit niet alleen een recht, maar ook een plicht jegens hun kiezers. Ik vind het een aanfluiting dat deze hoeders van de democratie worden weggezet als een saboterende minderheid. Het dossier zelf waar we het nu over hebben, is te laat aangeleverd om er op de oorspronkelijke datum over te beslissen. Zowel de data als de spelregels zijn gedurende het spel steeds veranderd. De stukken zijn pas geleverd nadat het Ledenparlement op 19 juni 2020 had moeten beslissen. Geruchten dat de compensatie van de doorsneepremie uiteindelijk op de cao-tafels terecht komt en dat wij van ons uitgestelde loon het weduwenpensioen moeten betalen, zijn geruchten maar worden onvoldoende weersproken.

Frederique de Jong: Bart, ik vermoed dat je twee minuten bijna om zijn.

Bart Louwman, Uitkeringsgerechtigden: Ja. Ik zie premier Rutte al met zijn bekende grote grijns zeggen dat werknemers en werkgevers daar samen wel uit zullen komen, daar zijn dan geen vakbonden meer voor nodig. Vanuit de flexwerkers, de zzp'ers en de mensen die op een eerlijke manier...

De voorzitter: Bart, het verzoek was om af te ronden.

Bart Louwman, Uitkeringsgerechtigden: Ja, ik was bij de laatste alinea. Ik wil dat wij met ruggespraak zonder last kunnen beslissen en zonder inmenging vanuit de werkorganisatie. Ik stel daarom voor om zowel deze uitwerking als de vergaderorde digitaal terug te sturen naar de tekentafel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank je wel.

Frederique de Jong: Ik ga op mijn telefoon een klokje laten meelopen.

Bart Louwman, Uitkeringsgerechtigden: Ja want ik zie hem niet.

De voorzitter: Kan de techniek een klok inzetten, dat is de eerste vraag die ik heb.

Frederique de Jong: Zo niet, dan heb ik hier ook een klok, een stopwatch.

De voorzitter: De volgende spreker die ik het woord geef, is Theo de Wit.

Theo de Wit, Onderwijs: Goedendag voorzitter. We hebben in 2019 een referendum gehad, het afvinklijstje is gepresenteerd en ik wil eigenlijk namens de sector Onderwijs en de VLR-bonden een goed compliment maken aan het bestuur, met name Tuur heeft ons tijdens het onderhandelingsproces goed meegenomen. Ik kan me herinneren dat Tuur bijvoorbeeld bij de algemene vergadering van de AOb is geweest, daar goed is ingegaan op de vragen, een goed afgewogen standpunt heeft geformuleerd en wij zijn dankbaar dat dit allemaal op een goede, nette en democratische manier is gegaan. De grote vraag is natuurlijk wat we doen als de FNV hier tegen stemt. Dat kan natuurlijk niet plaatsvinden en het voorstel van de sector Onderwijs is dat we hier voor zijn omdat we het niet kunnen maken dat er nog verdere verslechtingen dreigen en dat er nog andere ellende op ons afkomt dan we hier tegenkomen. Dat is niet uit te leggen aan de leden en vooral niet aan al die leden die in 2019 bij het referendum hebben gezegd voor dit principeakkoord te stemmen. Dank u wel
voorzitter.

De voorzitter: Dank je wel. De volgende spreker op mijn lijstje is Rinse Jelluma.

Rinse Jelluma, Overheid: Dank voorzitter. Ik had me nog niet gemeld, maar goed ik ben erdoor. Ik wil iets zeggen over het intimideren en dreigen. Ingrid, je ging nu op de kansel staan om te prediken dat je het verschrikkelijk vindt, maar ik en meer met mij melden al drie jaar dat er wordt geïntimideerd en bedreigd, maar je wilt er gewoon niets aan doen. Zelfs de Klachtencommissie is door het DB aangesproken om die aanvragen niet in behandeling te nemen. Tuur, ik heb gehoord dat je vanmorgen bij Radio 1 al hebt gezegd dat we 'ja' gaan zeggen, maar ik denk dat net als Zakaria in de media bepalen wat het LP gaat doen niet gepast is. Ik vind dat ook absoluut duidelijk tussen de oren van het DB moet komen dat de media niet het medium zijn om te bepalen wat het LP gaat doen.

Frederique de Jong: Als ik even mag inbreken. Ik luisterde ook en ik hoorde iets anders op Radio 1.

De voorzitter: Laten we hier geen debat voeren.

Rinse Jelluma, Overheid: Ja, ik dacht dat ik aan het woord was, krijg ik nu ineens de sidekick van de voorzitter die door me heen praat? Tuur, je zet met dit Pensioenplan de arbeidsmarkt vast, dat meld je ons niet in al je webinars want je zegt vooral dat wat premier Rutte graag wil dat je verkondigt. Ik heb trouwens in het minuutje met de premier op de tv gemerkt dat premier Rutte heel erg blij is, hij vindt je een geweldig man. Dus fijn dat je de neoliberalen zo helpt. Ik heb gemerkt dat heel veel mensen links of rechts van de leeftijd boven de veertig zien dat je met dit Pensioenplan de arbeidsmarkt op slot zet. Mensen boven die leeftijd zullen niet meer van baan wisselen want dat heeft een gigantisch negatief effect op hun pensioen. Verder, en dan sluit ik me aan bij de woorden van een eerdere spreker, waarborg je nergens dat het pensioen goed geregeld is. Ik heb je dat honderden keren gevraagd, maar je hebt daar geen antwoord op. Dit is een slecht pensioenplan en ik vraag het LP om hier, net als toen in Apeldoorn, tegen te stemmen. Nou Auke, binnen mijn tijd. Dank je wel.

De voorzitter: Heel flitsend, dank je wel Rinse. De volgende spreker is Ger Geldhof.

Ger Geldhof, Publiek Belang: Goedemiddag. Ik wil het graag hebben over de witte olifant in de kamer, namelijk over de pechgeneratie. Dat zijn diegenen wier pensioen nu al twaalf jaar niet geïndexeerd is en de gepensioneerden blijven daardoor met een forse koopkrachtdaling zitten die kan oplopen tot 20% of meer. In de voorliggende afspraken over het nieuwe stelsel wordt die gemiste indexering niet hersteld en dat vind ik erg jammer want wat dreigt er nu? Dat de in de afgelopen jaren daardoor opgelopen koopkrachtdaling van miljoenen gepensioneerden definitief wordt. Met andere woorden, het lijkt erop dat zij de pechgeneratie van dit akkoord worden. Tegelijkertijd valt vast te stellen dat in het huidige stelsel als gevolg van de gebruikte systematiek zeer grote financiële buffers zijn aangelegd en die hele grote financiële buffers zijn in het voorliggende stelsel niet meer noodzakelijk. Ik snap dan ook helemaal niets van alle discussies die ik de afgelopen tijd heb geprobeerd te volgen en de uitleg daarover, namelijk dat in het nieuwe stelsel niet meer noodzakelijke buffers gebruikt zouden kunnen worden om de koopkracht van gepensioneerden die de afgelopen jaren indexatie hebben gemist zo veel als mogelijk te herstellen. Ik vind dat het bestuur zich op alle noodzakelijke niveaus maximaal moet inzetten om te realiseren dat in het nieuwe stelsel niet meer noodzakelijke buffers gebruikt worden om de koopkracht van gepensioneerden die in de afgelopen jaren indexatie hebben gemist zo veel als mogelijk te herstellen. Dat was mijn eerste punt, mijn tweede punt zal ik wat korter proberen te doen. Het lijkt erop dat dit nieuwe stelsel pas op zijn vroegst in 2027 kan worden ingevoerd en dat betekent dat, als het tegenzit, er weer jaren voorbijgaan zonder indexering voor die gepensioneerden en daarom vind ik dat het bestuur zich op alle niveaus maximaal moet inzetten om te realiseren dat de implementatie van het nieuwe stelsel zo snel mogelijk gerealiseerd wordt, zodat het koopkrachtverlies van die gepensioneerden of het risico op koopkrachtverlies vanwege het achterwege blijven van indexering tijdens de implementatiefase wordt verkleind. Dank je wel.

De voorzitter: Dank je wel, mooi binnen de tijd. De volgende spreker is Jo Vaessen.

Jo Vaessen, Senioren: Voorzitter, vergadering, allereerst de complimenten namens de sector Senioren aan Tuur. Hoe het ook zij, Tuur heeft met niet-aflatende inzet steeds alle mogelijke vragen beantwoord, geen moment was te moeilijk om vragen te beantwoorden en daar verdient hij respect voor. Als ik kijk naar het akkoord dat voorligt, is dat een uitwerking van het akkoord van 2019. Het raakt wel de gestelde doelen, maar de vraag is of dat in voldoende mate is en de vraag is ook of het comfort biedt aan de deelnemers en de gepensioneerden. Wij denken dat een aantal zaken op dit moment nog te vaag is. Ger Geldhof gaf net al aan dat er een pechgeneratie is, de gepensioneerden, en ook de FNV onderkent dat. Er is een achterstand van 20 tot 25% en als wij niet uitkijken en dat tot 2026 doorgaat, loopt dit op tot 37%, probeer dat even tot je te laten doordringen. Dat betekent dat de sector Senioren eigenlijk eist dat die ongelijkheid wordt opgeheven. Daarover zullen stevige afspraken gemaakt moeten worden en dat kan want als de onderhandelaars samen met de minister bepalen dat de nieuwe instrumenten gebruikt mogen worden om in feite te zorgen dat die achterstand weggewerkt wordt, dan kan dat. Geen kortingen tot 2026, er moet een indexatie dichterbij komen en de inhaalindexatie die heel lang verzwegen is en pas de laatste twee weken min of meer actueel is geworden in de discussie, daarvan vinden we hoe het ook zij, linksom of

rechtsom, dat kan niet weggeschreven worden, het is en blijft uitgesteld loon van mensen en daarover zullen concrete afspraken gemaakt moeten worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank je wel Jo. De laatste digitale aanmelding die ik nu heb, is van Henk Daalder.

Henk Daalder, Metaal: Ik heb een vraag aan de andere LP-leden. Verschillende sprekers hebben al gezegd dat er de komende zes jaar een gat zit in de indexaties en dat is nou net mijn voorstel. Wij gaan daar niet over, dat doet de Tweede Kamer, de politiek en ik stel voor dat wij als LP-leden een brief aan de Tweede Kamer schrijven met de vraag of zij met minister Koolmees kunnen zorgen dat er in de tijd tot de migratie ook indexaties geregeld kunnen worden. Daarvoor moeten misschien wetten worden aangepast, maar mijn voorstel is dat we samen zo'n brief schrijven met die vraag aan de politiek. Ik ben het met andere sprekers eens dat er een gat dreigt en in het Pensioenakkoord staat dat de regels voor het nieuwe systeem ook gaan gelden voor het oude systeem, zonder dat dit heel expliciet tot in den treure is uitgewerkt. Dit is mijn interpretatie, als die regels inderdaad gelden, dat je rendementen kunt toekennen in een bepaald jaar als een vorm van indexatie, vind ik dat dit nu ook al moet kunnen. We zouden vanaf nu het rendement van de afgelopen tien jaar als een vorm van verhoging van het pensioen moeten kunnen krijgen en dat de komende zes jaar tot de feitelijke migratie of wanneer die migratie ook gebeurt. Dat zal niet precies een goede correcte indexatie zijn, maar dat kun je dan aan het eind weer verrekenen met de foutjes die erin zijn gekomen omdat je een soort benadering maakt. Ik wil aan de leden van de Tweede Kamer vragen of zij dit aan minister Koolmees vragen en iedereen die mij in zo'n brief steunt, mag zich melden. Bedankt.

De voorzitter: Dank je wel. Ik heb gelukkig nog een aantal nieuwe spreekmeldingen want ik miste nog een aantal namen. De eerste op mijn lijstje die zich alsnog aangemeld heeft, is An-Akh.

An-Akh Zaldoc, Zelfstandigen: Ik heb me wel tienmaal aangemeld voorzitter.

De voorzitter: Ik geloof je onmiddellijk. Ik ga straks nog...

An-Akh Zaldoc, Zelfstandigen: Voor Tuur. Ik heb met Tuur al een paar keer een mail uitgewisseld over de groep 35- tot 45-jarigen. Ik wil graag weten hoe groot de groep is die niet overstapt op de leeftijdsafhankelijke premie en wat daar naar de toekomst toe mee gebeurt, dat is me nog steeds niet duidelijk. Ronald, je hebt helemaal gelijk, we moeten ook met elkaar debatteren. Ik geloof jouw argument om er nu mee in te stemmen omdat anders de AOW zou stijgen, geloof ik echt niet. We zitten in verkiezingstijd en de AOW gaat echt niet omhoog in verkiezingstijd. Ik ben het helemaal eens met Jos Broeren, of het nu wordt aangenomen of wordt afgewezen, we moeten en mogen met elkaar door. We hebben straks een democratische stemming en daarna moeten we elkaar ook weer in de ogen kunnen kijken. Dank je.

De voorzitter: Dank je wel. Er staat nog een aantal mensen op mijn aanmeldingenlijstje dat ik eerder gekregen heb, maar Leon Faro en Simon Bornstein hebben zich nog niet aangemeld, dus dat meld ik even. Misschien moet de techniek contact met hen opnemen, dat kan ik niet overzien. Ik geef nu het woord aan Theo Hendriks.

Theo Hendriks, Senioren: Dank je wel Auke. Ik wil toch even ingaan op het stuk privatisering. Tuur heeft mij daar uitgebreid over geïnformeerd, dank je wel Tuur. Ik geloof Tuur op zijn woord, maar de politiek is zo verschrikkelijk onbetrouwbaar en zeker wanneer er bedrijfsbelangen in het spel zijn. Doordat de nieuwe pensioenregels een premiegericht systeem wordt en bij ouderen een privépotje, is dit steeds meer een grote stap richting privatisering. Banken en verzekeraars hebben dergelijke systemen en dat noemen ze pensioenpolissen. Pensioenfondsen worden door de nieuwe regels met een enorm groot oververmogen dat ze volgens minister Koolmees op dit moment wel bezitten heel aantrekkelijk voor diezelfde banken en verzekeraars. Wij moeten ons echt serieus zorgen maken dat het ook voor pensioenfondsen in de toekomst heel aantrekkelijk kan zijn om snel overgenomen en geprivatiseerd te worden. Tuur heeft Theo Hendriks en Jo Vaessen op deze vraag geantwoord dat zoiets door verplichtstelling van Nederlandse en Europese wetgeving niet kan. Het pensioensysteem is al tweemaal in Europa aan de orde geweest en dat vind ik best wel lastig. De pensioenfondsen Havens met bestuurder Stam dacht ik en onder leiding van de FNV zijn ook overgenomen, inclusief de DSM. Dat zijn allemaal pensioenfondsen die inmiddels bij banken zijn ondergebracht. Wij pleiten dan ook voor een eenvoudige

voorwaarde op de nieuwe pensioenregels waarin staat dat banken en verzekeraars of wie dan ook, het niet zo kan zijn dat zij...

De voorzitter: Kun je afronden, je tijd is bijna om.

Theo Hendriks, Senioren: Oké. Als wij gewoon uitsluiten dat zij kunnen worden overgenomen. Doe dat alsjeblieft, het is een eenvoudige voorwaarde die naar mijn gevoel gewoon op regels gesteld kan worden. Dank je wel.

De voorzitter: Oké, dank je wel. De volgende spreker is Henk Eijkenaar.

Henk Eijkenaar, Maritiem: Ja, goedemorgen allemaal. Wij zijn in ieder geval voor het akkoord, maar we willen nog wel een paar dingen meegeven. Een van de dingen die wij niet helemaal goed hebben kunnen terugvinden, is het volgende. Er is natuurlijk een aantal pensioenfondsen dat er redelijk goed voor staat, waarbij gelukkig ook die van de koopvaardij, maar er zijn ook de nodige fondsen die redelijk slecht staan. We hebben een timeframe gekregen waarin de overgang moet plaatsvinden, maar die armlastige pensioenfondsen zullen daar wel moeite mee krijgen want zij moeten specialisten inhuren en andere dingen doen en dat betekent weer extra kosten. Wij zouden wel graag zien dat er de garantie komt dat de pensioendeelnemers aan die armlastige pensioenfondsen niet de dupe worden van dat zij eigenlijk zelf te weinig geld hebben om die overgang goed te maken. Dan een tweede ding dat we nog hebben, ik weet dat er in de webinars over gesproken is, maar daar kon ik helaas niet aan deelnemen. Dat gaat over het nabestaandenpensioen. Wat ik eruit begrijp, is dat als de hoofdpensioennemer voor pensionering overlijdt, het nabestaandenpensioen in het nieuwe stelsel goed is geregeld, dan krijgen de nabestaanden veel meer dan voorheen, maar hoe zit dat als de hoofdverzekerde na zijn pensionering overlijdt? Blijft het dan nog wel het hele lage bedrag of wordt dat dan uiteindelijk ook meer? Dat was het, dank je wel.

De voorzitter: Dank je wel. De volgende spreker is Simon Bornstein. Ik mis nog Leon Faro, kan iemand van de techniek contact met hem opnemen? Simon.

Simon Bornstein, Netwerk Wereldburgers: Ja, goedemorgen. Geacht bestuur en geachte leden van het Ledenparlement, op verzoek van het bestuur van de netwerkraad Wereldburgers heb ik de volgende bijdrage. Het netwerk Wereldburgers is solidair met de protesten tegen racisme en discriminatie en etnisch profileren in Nederland, protesten die overal in de wereld gehouden worden als een gevolg van racistisch geweld in de Verenigde Staten. De dood van de 46-jarige George Floyd herinnert ons eraan dat we een lange strijd hebben te gaan om institutioneel dan wel systematisch racisme en etnisch profileren ook in ons eigen Nederland uit te bannen. Wij van het netwerk Wereldburgers roepen alle leden van de FNV op zich hierbij aan te sluiten. Kom op tegen onrecht, ongelijkheid, discriminatie, etnisch profileren en racisme en daarbij hoort ook de intimidatie binnen onze eigen organisatie, zoals dit ook gebeurt jegens leden met een etnische achtergrond binnen de sector Uitkeringsgerechtigden door een sectorleider werkorganisatie. Help daarom mee de grondbeginselen van de FNV en het respect voor haar leden en vooral ook voor haar kaderleden over de gehele wereld, maar ook binnen onze eigen organisatie in stand te houden. De demonstraties helpen om ons bewust te maken van dat racisme ook in Nederland helaas voorkomt.

De voorzitter: Simon, stop even. Ik begrijp dat jij een verklaring aflegt, maar als je niets over de pensioenen zegt, kan ik niet anders dan de bijdrage nu stoppen.

Simon Bornstein, Netwerk Wereldburgers: Laat mij even uitpraten.

De voorzitter: Nee, want je hebt nog maar twintig seconden zo.

Simon Bornstein, Netwerk Wereldburgers: Deze demonstraties mogen niet het einde zijn, maar het begin van een lange adem om onrecht, ongelijkheid, discriminatie, etnisch profileren en racisme te verbannen uit ons leven en de samenleving. Netwerk Wereldburgers heeft gedurende het afgelopen onderhandelingsjaar over het Pensioenakkoord aandacht gevraagd voor de pensioenen van mensen die afkomstig zijn of gewerkt hebben in overzeese rijkdelen van het Koninkrijk der Nederlanden. In de thans voorliggende...

De voorzitter: Kun je afronden Simon, je tijd is nu om.

Simon Bornstein, Netwerk Wereldburgers: In de thans voorliggende tekst gaat het bestuur niet in op gelijke behandeling van mensen uit deze voormalige koloniën en overzeese rijkdelen. Wij vragen daarvoor hernieuwde aandacht. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank je wel. Ik heb nog geen spreekmelding van Leon Faro, daar kunnen we nog even op wachten want ik ben erop attent gemaakt dat er ook nog een schriftelijke intekenlijst was waar ik een aantal mensen van overgeslagen heb en daar ga ik nu naar kijken. De eerste op de lijst die ik gemist heb, is Peter van der Zalm en daarna Johan Huver.

Peter van der Zalm, Metaal: Ja, het is inmiddels goedemiddag geworden en we schieten al even op. Ik ben zeker niet negatief over het akkoord, maar ik heb wel een paar zorgen, zorgen over het invaren, wat gaat dat kosten, en zorgen over de tijd tussen 2021 en 2026, waarbij nog gezegd moeten worden dat 2021 ook al een vraagteken is, wat raken we kwijt? Als er echt gekort wordt, is dat niet aan de achterban uit te leggen. Vooral vanwege die rekenrente die boven ons hoofd hangt van, ja wat is het, heel weinig in elk geval. Hoeveel zijn we kwijt in 2026? Dan gaat het eigenlijk niet over de het akkoord, maar wat daartussenin allemaal gedaan wordt want ik vertrouw onze mijnheer 'Roofmees' voor geen cent. Dat was het.

De voorzitter: Dank je wel. Johan Huver en dan Cor den Dekker.

Johan Huver, Diensten: Voorzitter, Ledenparlement. Twee weken geleden moest het Ledenparlement een besluit nemen zonder de benodigde en noodzakelijke documenten. Gelukkig is het niet tot besluitvorming gekomen gezien de informatie die alsnog boven water is gekomen. Voorzitter, nu dan ter zake. Wat heeft de politiek te doen met onze arbeidsvoorwaarden? Niets en nogmaals niets. Laat ze dan ook afblijven van onze arbeidsvoorwaarden. Waarom is het advies van het CPL niet plenair besproken, stond de CPL achter dit advies?

Ik wil graag de stemverhouding horen. Wat is de waarde van een advies waarbij de stukken ontbreken? De toezegging van het pensioen is weggegeven, de rekenrente is vervangen door projectierendement, maar dat is ook een rente. Er zijn nog steeds pech- en geluksectoren en die zullen er voorlopig blijven, zeker als je de sterkte van de sectoren ziet. Het moet voor iedereen beter zijn, maar dat is echt niet zo, bij de dienstensectoren is een aantal subsectoren die het echt niet goed voor elkaar hebben. Invaren duurt maximaal

zes jaar, dus is er zes jaar geen indexatie, hoezo beter? Het pensioenstelsel is nog ingewikkelder geworden en dan een belangrijke, men wil het individueel bezwaarrecht tijdelijk buiten werking stellen, maar dat kan niet zomaar. Het is namelijk een recht vergelijkbaar met dat bij de Belastingdienst, waar je ook beroep of bezwaar kunt aantekenen. Daarnaast zijn er heel veel open eindjes en geen garanties. Zwaar werk, flexkrachten, 45 dienstjaren, zzp, daar is niets voor geregeld behalve vrijblijvende studies. Eerder stoppen is voor veel groepen onbetaalbaar. De compensatie doorsneepremie, wie betaalt de € 60 miljoen tot € 100 miljard, wij? Een sigaar uit eigen doos dus. Waar blijft de € 1.500 miljard aan uitgesteld loon? Kortom, de uitwerking van het akkoord is zwaar onder de maat en dient derhalve afgewezen te worden. Terug naar de tekentafel.

De voorzitter: Dank je wel. Cor den Dekker

Cor den Dekker, Industrie en Agrarisch: Ik heb toch nog een punt over het akkoord, dat is zeker zware beroepen. Ik zie daar toch nogal wat beren op de weg. Hoe ga je dat echt faciliteren? Als je zeker geen cao hebt, is dat bijna onmogelijk. Ik zou zeggen, probeer aan de andere kant fiscale ruimte te creëren door een bepaald spaarpotje te maken en dat te faciliteren voor mensen die in de continu werken. Dan heb je een beetje grip op je eigen uitdiensttreding als je met pensioen gaat. Verder zie ik het allemaal zwaar in want het is in mijn bedrijf al heel moeilijk om het in cao's te regelen en ik heb gehoord dat dit in andere bedrijven ook zo is. Ik zou zeggen, er is toch nog heel veel werk aan de winkel voor deze beroepen en dat zijn meer dan 1,2 miljoen mensen die in de continu werken. Ik zou zeggen, zet daar wat meer op in en verder gaan wij akkoord met het Pensioenakkoord dat voorligt. Dank je wel.

De voorzitter: Dank je wel. De volgende is Frans en die zie ik niet. Dan gaan we verder naar Rob Jansen en daarna Peter den Haan.

Rob Jansen, Media en Cultuur: Dank je wel, even op persoonlijke titel. De woorden van met name Fatma, Edmond, Johan en Hans Lammers zijn mij uit het hart gegrepen, dat zeg ik even op persoonlijke titel. Dan namens Media en Cultuur. Wij zitten zonder last en met ruggespraak in deze club. Ik heb ruggespraak gehouden onder mijn Media en Cultuur mensen. Heel veel mensen zitten uiteraard bij de Senioren vanuit het fusieverleden en die hebben mij gevraagd om alsjeblieft nee tegen dit akkoord te zeggen en waarom? Omdat Tuur en zijn club hebben verzuimd om de indexering, met name onze Jo Vaessen zei dat net al even, toe te passen voor de mensen die al vanaf 2008 met pensioen zijn. Zij hebben al ruim 23% ingeleverd, de belasting, de overheid, heeft daar nog wat extra aan toegevoegd door ze nog minder te gunnen en wij zeggen als club: FNV, Tuur, ga terug naar de tekentafel en zorg dat dit ook geregeld wordt en ook dat de mensen die daar de dupe van zijn een bericht krijgen over dit verhaal. Men heeft mij verteld: wij kunnen niet akkoord gaan met dit voorstel, de fractie van Media en Cultuur zegt nee tegen dit akkoord. Dank je wel.

De voorzitter: Dank je wel. Peter den Haan en dan Peter Spijkerman.

Peter den Haan, Vervoer: Voorzitter, collega's dank je wel. Al in 2006 begonnen we met wat problemen rond pensioenen en AOW. Er werd verteld dat we in 2040 enorm veel arbeidskrachten tekort zouden komen vanwege het feit dat mensen allemaal te oud werden en er te weinig kinderen werden geboren. Dus moest de AOW-leeftijd omhoog en daarom werd er een RVU-boete ingevoerd. Uiteindelijk werd, met behulp van een paar kabinetten, de rekenrente ingevoerd om de indexatie tegen te houden omdat de loonkosten in Nederland omlaag moesten. Vanwege het akkoord van Lissabon moesten wij allemaal goedkoper worden, zodat we concurrerend konden blijven met Azië en dat is gelukt. Onze loonkosten zijn verlaagd, de AIQ is naar beneden gegaan en daarom hebben we vier jaar geleden de analyse gemaakt dat we moesten stoppen met de race naar de bodem, dat er fundamentele verandering nodig was en dat we in het offensief zouden gaan om ervoor te zorgen dat de inkomensval zou stoppen. De grootste problemen waren ook geanalyseerd, die zaten in het overheidsbeleid, in het hysterisch verhogen van de AOW terwijl dat niet nodig was, maar prachtig natuurlijk om de overheid veel geld te laten besparen. Dat zat in de NFTK om die wurgrente, die rekenrente, ervoor te laten zorgen dat er gewurgd kon worden op de indexatie en dat zat in een aantal andere maatregelen zoals RVU-boete en dergelijke om mensen maar de dwingen om langer door te werken. Gelukkig kwam er toen een crisis, stonden de jongeren op straat en moesten de ouderen langer doorwerken, terwijl er tegelijkertijd niet werd geïndexeerd, noch bij gepensioneerd noch bij ouderen. Wat komt er dan uiteindelijk? In 2019 de poging om die beloftes uit 2006 en 2012 voor zwaar werk, de beloftes rond de garanties van onze pensioenen, terwijl het vermogen van de fondsen zijn verdubbeld...

De voorzitter: Peter, kun je afronden?

Peter den Haan, Vervoer: Ja, ik ben aan het afronden. Dan moeten we in dat traject meegaan om van multimiljonairs miljardairs te maken, terwijl het systeem in stand blijft en de armen hier armer worden. Dat beleid moeten we hier niet steunen en daarom stem ik nee.

De voorzitter: Dank je. Peter Spijkerman.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Ik heb ook nog een punt van orde en ik wil het van de voorzitter laten afhangen of ik eerst dat punt van orde doe of eerst mijn inbreng.

De voorzitter: Doe eerst je inbreng alsjeblieft.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Goedemorgen, inmiddels goedemiddag. Ik heb drie onderwerpen waar ik graag op wil doorvragen, dat heb ik tijdens het webinar ook gedaan, maar die vragen werden niet beantwoord of er is helemaal geen Q&A gekomen van dat ene webinar. Graag maak ik van de gelegenheid gebruik. Graag even de bevestiging dat op de cao-tafels nu onderhandeld gaat worden over de grootte van de solidariteitsreserve en waarom is er wel een maximum van 15% van die reserve afgesproken, maar geen minimumpercentage? Als de werkgever maar beperkt geld zegt te hebben, en dat horen we vaker aan de cao-tafel, gaat een en ander dan niet ten koste van de onderhandelingsruimte over de

loonsverhoging, hoe kijken jullie daar tegenaan? Het afschaffen van de RVU-boete en de afspraken om eerder te stoppen met werken. Een bestuurder van de werknemersvereniging van de gehandicaptenzorg, de VGN, vroeg zich laatst hardop af waarom zij zouden meebetalen om een oudere medewerker en ik citeer 'drie jaar eerder te laten vertrekken om in een camper te gaan reizen'. Met dit soort mensen zitten wij aan de cao-tafel. Waarom zouden werkgevers volgens FNV wel meewerken aan deze regeling om werknemers in de zorg drie jaar lang ongeveer € 20.000,00 per jaar mee te geven? Dan de laatste vraag. Er zit een aantal open eindjes in het akkoord, dat hoor ik regelmatig terugkomen dus daar zal ik heb geen ongelijk in hebben, wat heeft gemaakt dat het bestuur heeft besloten om niet in deze uitwerking door te onderhandelen over deze open eindjes, maar nu dit akkoord ter besluitvorming voor te leggen? Dat was het voorzitter.

De voorzitter: Je had ook een punt van orde.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Ja. Ik kreeg tien minuten geleden nog steeds door dat er toehoorders meekijken via Savvy en ook nog namens de werkorganisatie, terwijl zij eigenlijk kaderlid zijn, in dit geval voorzitter van een sectorbestuur. De vraag is hoe dat kan en of dat ook gestopt kan worden want ik begrijp uit de reglementen dat de technisch voorzitter van het Ledenparlement toestemming aan diegene moet geven om mee te kijken en mijn vraag is: heb je inderdaad die toestemming gegeven aan dat kaderlid om toe te horen in deze besloten vergadering?

De voorzitter: In principe sta ik zo veel mogelijk mensen die geïnteresseerd en betrokken zijn bij deze organisatie en die dat aanvragen dat toe. Er is vandaag iets gebeurd waardoor ik daar nog een keer heel goed over moet nadenken, namelijk de mededelingen die rond de opmerking van Wendy gedaan zijn. Dat is in principe een toestemming voor de hele vergadering, dus ik kan niet halverwege die toestemming intrekken want iemand heeft daar toestemming voor gekregen, dat vind ik heel ingewikkeld. Het is iets anders als iemand zich misdraagt, maar dat is een beetje zoals ik er inhoudelijk inzit.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Dat snap ik, maar ik vind het intimideren in realtime van LP-leden zeker misdragen en dan heb ik nog een andere vraag. Kan het LP er dan voor zorgen dat er alsnog een besloten vergadering is, dat is volgens mij een vergadering zonder toehoorders. Ik vind wat hier net gebeurde namelijk wel heel erg kwalijk.

De voorzitter: Daar zijn we het over eens. Ik moet er gewoon even over nadenken. Omdat ik erover moet nadenken en er nog veel andere dingen moeten gebeuren... Volgens mijn lijstjes heb ik iedereen aan het woord gehad die dat volgens mij moeten, behalve Leon Faro. Kan iemand nog een poging doen om Leon vanuit thuis in het systeem te krijgen? Daar baal ik gewoon van, als al mijn lijstjes klaar zijn behalve die, dat voelt niet goed. Dat is de eerste opmerking en de mening van Bouw vind ik ook altijd wel van belang. Zou dat technisch nog kunnen? Ger gaat namens Leon het woord voeren. Het is handig dat er ook nog iemand van Bouw in de zaal zit. Ger Moeken.

Ger Moeken, Bouwen en Wonen: Dank u wel voorzitter. Dit is dus namens Leon, namens de fractie Bouwen en Wonen. Ik heb de tekst net via de app doorgekregen. Op woensdag 17 juni jl. is het behaalde akkoord uitgebreid besproken in de sectorraad, gelukkig kwamen er veel kritische vragen met name over de uitwerking van de 45 jaar werken. Dit onderzoek is intussen ingeregeld, maar de uitkomst hiervan komt pas eind 2020. Daarmee hebben we op dit moment nog geen zicht op hoe die uitkomsten eruitzien. Voor Bouwen en Wonen is dit echt heel belangrijk met veel mensen in zware beroepen. Kortom, we roepen het bestuur, de onderhandelaar, op om dit punt zeer goed in de gaten te houden, maar ondanks deze kritische blik kunnen we vanuit onze fractie positief en met vertrouwen in dit behaalde akkoord instemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank je wel. Wij zijn nu klaar.

Frederique de Jong: De lijstjes zijn compleet.

De voorzitter: Bij mijn weten is iedereen, die op al mijn lijstjes heeft gestaan, aan de beurt geweest.

Frederique de Jong: Hier gaat een vinger de lucht in.

De voorzitter: Ik heb jou het woord gegeven Fons, maar... Het maakt niet uit. Fons jij mag nog. Als er iets niet goed gegaan is, zetten we dat alsnog recht. Kijk thuis ook even of ik iemand overgeslagen heb.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Voorzitter, wat gebeurt er met mijn punt van orde?

De voorzitter: Met jouw punt van orde gebeurt het volgende. Ik was van plan Tuur het woord te geven, dan ga ik even kijken naar het lijstje van de mensen die ik toestemming gegeven heb en even nadenken over of daar actie op moet worden ondernomen want ik heb nu niet paraat wie ik precies toestemming gegeven heb en of daar dingen tussen zitten waar bij nader inzien iets anders mee moet.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Want de persoon die is ingelogd, staat te boek als medewerker van de werkorganisatie en niet als voorzitter van het sectorbestuur Overheid.

De voorzitter: Ik geef Fons het woord.

Fons van Leersum, Uitkeringsgerechtigden: Dank u wel voorzitter. Er is een Pensioenakkoord waarbij vooral gepensioneerden, maar ook werkenden, er bekaaid vanaf komen. Werkenden krijgen namelijk ook al tien jaar geen indicatie meer van opgebouwde rechten. Het beloven dat pensioenuitkeringen van de baan zijn, is dus een sluwe manier om het akkoord erdoorheen te krijgen. Het wordt gepresenteerd alsof er niet wordt

bezuinigd, het nabestaandenpensioen wordt straks echter op risicobasis gefinancierd en dat levert een besparing op van 20 tot 30% van de totale premie. De werknemer krijgt hiervoor straks de rekening gepresenteerd, op de pensioendatum vervalt namelijk het hele partnerpensioen en dat is in principe op risicobasis financieren. Als je huis niet afbrandt, krijg je aan het eind van het verzekeringscontract ook niets uitgekeerd, als je nog leeft op de pensioendatum is er daarna geen partnerpensioen meer voor je verzekerd. Om dat alsnog te verzekeren kun je een stuk van je ouderdompensioen inruilen en daarvoor lever je als werknemer 20% van je ouderdompensioen in. De facto is je pensioen straks 20% lager dan wat je voorgespiegeld krijgt. Ik hoop dat het Ledenparlement tegen de uitwerking van het Pensioenakkoord stemt en ik zal dus ook tegen stemmen.

De voorzitter: Dat is volstrekt helder, dank je wel. Ik ga nu het volgende doen. Ik wil graag dat Tuur de vragen gaat beantwoorden, daar vloeit niet zo veel bloed uit en ik ga even met Wilma overleggen over hoe we omgaan met de lijst mensen die we als toevoerder toegelaten hebben en dan zal ik na Tuur mededelen hoe we dat afgehandeld hebben. Ik wil er gewoon even naar kijken, ik heb die toestemming gegeven, dus ik moet even

nadenken en kijken hoe we dit punt gaan arresteren. Dat kan het LP niet beslissen, dat moet ik beslissen, dus ik ga proberen het op een nette manier te regelen. Dat is het antwoord op jouw vraag Peter. Ik ga nu even weg.

Tuur, er zijn 27 mensen die een vraag hebben gesteld, je hebt een minuut per persoon, dus jij hebt als opdracht om het binnen 27 minuten te doen en ik ben van mening dat dit kan. Dat is mijn persoonlijke mening en ik weet dat jij alles heel graag wilt en heel goed kunt uitleggen. Succes.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Dank je wel Auke. Ruud, namens de commissie Pensioenen van het Ledenparlement, dank dat je de verkorte versie van de verklaring in deze vergadering hebt voorgedragen, dank voor het heldere advies vanuit de commissie Pensioenen. Er zijn daarna nog een paar vragen gesteld en daar kun je misschien zelf later nog op ingaan, maar als er vragen langskomen zal ik er ook op reageren. Je hebt de vorige keer uitgebreid de gelegenheid gekregen om hem helemaal voor te dragen, maar toen hadden we minder sprekers en ook minder deelnemers en gelukkig heeft nu iedereen het kunnen horen.

Wendy, jij begon met dat je nog zorgen hebt over met name zwaar werk en over de groep 35- tot 55-jarigen of was het 45-jarigen, dat wist je zelf ook niet precies. Die zorgen over zwaar werk zijn ook door anderen toegelicht en daar ga ik straks uitgebreid op in en ik zeg nu specifiek iets over die groep 35- tot 55-jarigen. Jij zei dat 35- tot 45-jarigen hier niet breed vertegenwoordigd zijn, maar de groep van 35 tot 55, met 45 als hoogtepunt, zou door de afschaffing van de doorsneesystematiek het zwaarst geraakt zijn, dat was van tevoren de verwachting. Dat is de groep die geraakt wordt als we de doorsneesystematiek afschaffen, maar het contract precies hetzelfde zouden laten. Als we alles hetzelfde zouden laten en we alleen de doorsneesystematiek zouden afschaffen, zou dat, en dan hebben we het over een aantal jaar geleden toen de rente nog veel hoger was want die kosten zijn

recht evenredig met de rente... Met die hogere rente ging het toen eerst over € 100 miljard, dat is later nog eens doorgerekend en toen zou het over € 60 miljard gaan en met de huidige rentestanden is dat veel en veel minder, maar dat maakt niet veel uit voor het verschil dat je misloopt. Dat zou het zijn als we zouden overstappen op het huidige contract en we alleen de doorsneesystematiek zouden afschaffen, maar we stappen wel over op een nieuw contract, een contract dat sneller kan uitdelen en via het invaren kunnen we al die verschillen... Dus bij de mensen die overstappen van het huidige contract op het nieuwe contract, kunnen we bij het invaren al die compensatie per direct regelen. De doorrekeningen van het Centraal Planbureau en ook van de pensioenfondsen lieten zien dat alle mensen tussen de 35 en de 55 er niet op achteruitgaan, wat jij vreest, maar erop vooruitgaan. Je zegt: het ligt op de 31

cao-tafels, wat moet daar nog geregeld worden, ik heb daar geen vertrouwen in. Ook als mensen onder een heel slecht georganiseerde sector vallen, maar nu wel een goed pensioencontract hebben bij een collectief pensioenfonds, in een bedrijfstakpensioenfonds of een ondernemingspensioenfonds, en als ze overstappen op het nieuwe contract, laten de doorrekeningen van al die fondsen zien dat mensen er in vrijwel alle gevallen op

vooruitgaan qua pensioenverwachting. Dus niet erop achteruit, maar erop vooruit en er is helemaal geen probleem. Er zijn verschillen tussen de fondsen en of dat nu 35 of 45 of 25 of 55 is, maar als er groepen op achteruitgaan, is er wel een plicht om voor compensatie te zorgen, zodat die groepen er niet op achteruitgaan.

De meeste pensioenfondsen laten zien dat er helemaal geen daling zit, maar een stijging van de pensioenverwachting, er is geen compensatiegat. Hoe komt dat? Omdat we met het nieuwe systeem en het nieuwe contract aan de ene kant met dezelfde premie meer pensioen gaan opbouwen, afschaffing doorsneesystematiek, dus het pensioen komt meer direct ten goede aan je eigen pensioen en ten tweede omdat we niet die hele grote buffers hebben. We hebben in de tussentijd de ruimte om meer te gaan uitkeren, meer te indexeren, en op het moment dat er rendementen worden gehaald, kunnen die worden uitgekeerd.

Dus je haalt eigenlijk daarmee die grote buffers over een lange tijd langzaam maar zeker een beetje leeg en je kunt die toekomstige verbetering van het pensioenresultaat in de verre toekomst daarmee naar voren halen, waardoor je nu een indexatieruimte hebt en dus niemand erop achteruitgaat. Willis Towers Watson, een belangrijke adviseur van pensioenfondsen en pensioenfondsbesturen heeft zelfs berekend dat dat het grootste

netto positieve effect voor een 45-jarige is. Die gaat er het meest op vooruit bij de transitie van het oude contract naar het nieuwe contract volgens Willis Towers Watson. Dus ja, pensioen blijft een arbeidsvoorwaarde en dat blijft afhankelijk van hoe sterk wij ergens zijn, wat voor cao we kunnen afsluiten en hoe goed die is. Dat geldt voor je loon, dat is de belangrijkste arbeidsvoorwaarde, maar voor alle secundaire arbeidsvoorwaarden waarvan pensioen verreweg de belangrijkste is, de grootste kostenpost, geldt zeker dat we overal waar we goed georganiseerd zijn betere pensioenregelingen kunnen afspreken. Dat is zeker, dat is zonder meer een feit, maar ook daar waar we nu zijn aangesloten omdat we een verplichtstelling hebben, omdat we die verplichtstelling ook kunnen handhaven bij een bedrijfstakpensioenfonds dat overstapt op het nieuwe contract en je komt uit een sector waarvan je denkt 'onze organisatie, ik heb er niet zo veel vertrouwen in', je gaat er niet op achteruit, maar erop vooruit. Don't worry voor die compensatie. Er zijn wel een paar andere compensatieproblemen, daar kom ik straks op terug want daar zijn vragen over gesteld, dat zijn verzekerdenregelingen.

Arie, dank voor het spreken namens de hele VLR en voor het akkoord met de uitwerking van het akkoord. Jij had nog wel een paar punten die je met name wilde benoemen, je noemde het belang van de indexering als gevolg van de uitwerking, het zicht op indexering dat weer ontstaat en het grote belang van de solidariteitsreserve. Je zei dat dit goed in de wet geborgd moet zijn en dat staat gelukkig ook in de hoofdlijnennotitie, er zal een solidariteitsreserve zijn. Die staat niet ter discussie, die is intrinsiek onderdeel van

de wet, er mag niet worden afgezien van de solidariteitsreserve. Hoe die wordt vormgegeven, hoe de doelstelling van die solidariteitsreserve wordt vormgegeven door het fonds, daarover moet het fonds zelf een heldere verklaring afgeven; hoe zij de intergenerationele risicodeling en de welvaartsvoordelen daarvan willen benutten, op welke wijze, met welke omvang van het fonds, inclusief met welke vulregels het fonds gevormd moet worden, met een aantal maxima eraan en via welke uitdeelregels het geld uit het fonds naar de deelnemers terugvloeit. Het is allemaal aan de contractpartijen, het fonds en de deelnemers om daar samen goede afspraken over te maken, maar er zal een solidariteitsreserve zijn. Je zegt dat dit heel belangrijk is, ook voor verplichtstelling, die verplichtstelling is cruciaal. Dat is hij voor ons ook altijd geweest, zo hebben we altijd aan tafel gezeten, die verplichtstelling mag niet ter discussie komen. Wij vinden hem dusdanig

belangrijk dat we hebben laten toetsen of die ook juridisch houdbaar is en of die ook Europeesrechtelijk houdbaar is. Wij zijn gerustgesteld op die toets, er is een uitgebreide toets geweest, dat wordt ook bevestigd door minister Koolmees richting de Kamer en dat zal straks ook in zijn kabinetsbrief staan en het staat ook in de hoofdlijnennotitie, daar zit een bijlage bij. Dat hebben we goed laten toetsen en die rust niet alleen op die solidariteitsreserve, maar wij hebben het ook benaderd als dat er een solidariteitsreserve zal zijn omdat wij het ook een belangrijke extra pijler vinden om die verplichtstelling te kunnen schragen want dat is iets wat verzekeraars niet kunnen bieden, maar ook zonder de solidariteitsreserve zit er al solidariteit en risicodeling tussen de generaties want in dit type contract zit intrinsiek geen leenrestrictie en dat is heel anders dan wanneer je een verzekeringsproduct aanbiedt. Dan moet je een apart contract met een andere verzekerde in de regeling sluiten om bijvoorbeeld te kunnen lenen van de huidige gepensioneerden om dat alvast te kunnen beleggen, terwijl je zelf nog geen vermogen hebt. In dit contract wordt collectief belegd voor alle actieve en gepensioneerde deelnemers, er is dus per definitie geen leenrestrictie. Dat is net als in het huidige stelsel een van de grote sterke elementen van risicodeling en een van de punten die echt die verplichtstelling naar onze mening duidelijk schraagt. Daarnaast zijn er allerlei andere vormen van solidariteit, bijvoorbeeld BIO-risico's, die natuurlijk ook zijn geregeld, maar die zou je natuurlijk ook kunnen verzekeren. Dat vinden wij onvoldoende schraging, ook al wordt die wel genoemd als onderdeel van een solidaire regeling. Juristen zijn wat ons betreft hier vrij helder over, er zijn altijd uitzonderingen, je kunt altijd een jurist vinden die het er niet mee eens is en die zijn er nu ook, maar door de bank genomen zijn zij overtuigd. We hebben de Raad van State om advies gevraagd, we hebben het Hof om advies gevraagd, er is overal en nergens advies gevraagd en wij zijn tamelijk zeker dat dit geen gevaar loopt. Die solidariteitsreserve is wat ons betreft echt een must en geen optie en die mag niet vervallen. Dus die komt ook in de wet en ik stel voor dat we daar samen op toezien en dat we erop blijven letten dat die ook op een goede manier in de wet geschreven wordt. Ronald, jij had een vraag aan alle collega LP-leden. Ik ben benieuwd, sommigen hebben daar al op gereageerd.

Margot namens Gerben, ik ben ook benieuwd naar je eigen inbreng in tweede termijn, via jou dank voor de inbreng van Gerben.

Sooi, wat gebeurt er nou precies met de € 1.500 miljard in de tussentijd? Zolang het huidige contract en de huidige spelregels gelden, is en blijft die € 1.500 miljard van het collectief en dat is ook straks zo. Wat daarmee gebeurt qua omvang van de pot hangt vooral af van de ontwikkelingen op de financiële markten, dus wat gebeurt er met de vermogensaanwinst, wat voor rendementen maken de pensioenfondsen? Er komt ongetwijfeld ook nog premie binnen, over die hele pot komt er jaarlijks ongeveer € 30 miljard aan premie binnen en aan de andere kant gaan er uitkeringen uit, maar vooral rendementen bepalen natuurlijk wat er met de omvang van die pot gebeurt. Wat gebeurt er met die pot? Die pot wordt straks bij het invaren, als we overstappen op een nieuw contract een-op-een omgezet in nieuwe rechten voor de deelnemers, er gaat geen cent uit die pot weg anders dan dat die naar de deelnemers gaat. Dus al dat geld, iedere euro, tot op de laatste cent wordt van oude rechten omgezet in nieuwe rechten en als alle rechten zijn omgezet en er nog een buffer in de pot zit, dan wordt die buffer ook helemaal verdeeld naar alle deelnemers en eventueel naar de solidariteitsreserve, afhankelijk van wat de contractpartijen samen afspreken over hoe groot die reserve met de nieuwe regel straks is, maar zal geen cent uit die pot verdwijnen die niet ook wordt toegekend aan de deelnemers, hetzij individueel, van deelnemer naar deelnemer dit hoort bij jouw vermogen en wordt gereserveerd voor jouw pensioen, hetzij voor een beperkt deel mogelijk al direct in een solidariteitsreserve, als er voldoende buffers zijn om ook nu zo'n solidariteitsreserve te vullen. Wat gebeurt er in de tussentijd, van 2021 tot 2026? Als het fonds nog niet is overgegaan, bijvoorbeeld een fonds met een pot van een paar honderd miljard, ter grootte van de het ABP, of enkele tientallen miljarden, een kleiner fonds, blijft het nog collectief in die pot zitten omdat er dan nog mensen zijn die formeel nog die oude aanspraken op een pensioenuitkering hebben, net als nu. Pas op het moment dat het fonds formeel overgaat, wordt dit omgezet, maar in de tussentijd gaat er geen geld uit, het groeit hooguit aan door rendementen of het wordt wat kleiner als er rendementsverliezen zijn, maar die pot blijft die pot. Je volgende vraag ging over die subsidiepot van € 1 miljard, niet over de € 1.500 miljard, maar over de € 1 miljard, de subsidiepot voor de zwaarwerkregelingen en duurzame inzetbaarheid. Er was € 800 miljoen, dat hebben we in 2019 afgesproken, en er is nu € 1 miljard.

Van die € 1 miljard is € 250 miljoen bestemd voor duurzame inzetbaarheid en € 750 miljoen voor het oplossen van knelpunten in sectoren en daarbij worden de sectoren met veel zwaar werk met name genoemd. Daarbinnen, conform dezelfde regels, is ook benoemd, en dat is inderdaad waar de mkb-voorzitter aan zal refereren, dat die knelpunten ook voor een groot deel bij kleine werkgevers zullen liggen. Dus werkgevers en werknemers uit sectoren met veel zwaar werk kunnen een beroep doen op

dat fonds om knelpunten in hun regeling voor eerder stoppen met werken opgelost te krijgen. Officieel staat het voor iedereen open, maar wij hebben gezegd 'wij letten erop dat het vooral gaat naar de sectoren waarvan wij weten dat er veel zwaar werk is'. Hoe weten wij dat? Omdat wij aan de cao-tafels daar afspraken over maken. Er gaat verhoudingsgewijs veel naar relatief kleine werkgevers omdat daar het eerst de knelpunten opduiken. Het grootste deel van de pot moet door de werkgever betaald worden, maar bij een kleine werkgever kan het snel uit het lood schieten. Als je maar een paar werknemers hebt en een hoog percentage wat ouder is, zijn die kosten bovengemiddeld en dan kunnen er eerder knelpunten ontstaan. Vandaar dat het mkb daar in verhouding een groter beroep op wil kunnen doen en dat is niet onredelijk. Er moeten plannen worden ingediend, ook door het mkb, zonder plan krijg je geen geld uit die pot.

Edmond, ik heb jou horen zeggen 'er zal bij het ABP gekort worden' en je zult aan die dekkingsgraad van 90% refereren. Dat is natuurlijk nu toegezegd op dit moment, we weten allemaal dat de huidige dekkingsgraden niets zeggen over de dekkingsgraad aan het eind van het jaar. De economische onzekerheid is zo groot, we weten zeker dat we in een crisis zitten, we weten ook dat de beurs sinds het begin van de crisis voor een heel groot deel alweer hersteld is ten opzichte van de enorme klap die er toen is geweest, maar tegelijkertijd weten we ook dat er nog heel erg veel kan gebeuren tussen nu en eind 2020. Zelfs voor 2020 durft het CPB geen voorspelling te doen over de economische ontwikkeling in Nederland, maar levert het verschillende scenario's, een basispad en een positief en een negatief scenario. Het is zo onzeker dat het zelfs voor het lopende jaar eigenlijk niet weet hoe het straks eindigt, laat staan voor wat er daarna gebeurt. In die onzekerheid kun je er nu eigenlijk geen zinnig woord over zeggen. Als er in de tussentijd grote ontwikkelingen zijn waarbij het ernstig verslechtert, zitten wij vanzelfsprekend tegen die tijd ook weer om de tafel. Het heeft weinig zin om daar nu veel afspraken over te maken. Jij zegt dat 4 juli de dag is van de grote onteigening. Er wordt geen cent onteigend Edmond, er worden oude rechten omgezet in nieuwe rechten en die leiden tot een beter pensioen van gepensioneerden, meer indexatie en tot een beter verwacht pensioen voor alle werkenden die hier in de zaal zitten. Er wordt niet onteigend, maar er wordt vanuit die collectieve buffer meer toegestaan om geld naar de deelnemers te brengen. Je deelt dat niet Edmond, maar dat blijkt uit alle berekeningen en jij kunt daaraan twifelen, maar dat is wel waarop wij ons baseren. Je noemt het afschaffen van de nominale garantie legale diefstal, maar dat is het niet. We hebben nu een schijnzekerheid, er is helemaal geen nominale garantie en bovendien weten wij wat de nominale garantie betekent, namelijk al meer dan tien jaar elk jaar koopkrachtverlies. We hebben ervoor geknokt om dat te veranderen, dat gaan we nu realiseren en degene die daar het hardst voor geknokt heeft en er het meest van profiteert, is tegen. Dat is een constatering.

Jan-Kees Koning, wat doen we voor de witte vlek, wat doen we voor de zzp'er en wat doen we voor flex en uitzendkrachten? Je zegt dat dit nog niet zo duidelijk is. Er is een aanvalsplak Witte vlekken opgesteld vanuit de Stichting van de Arbeid en omdat pensioen een arbeidsvoorwaarde is, zijn we voornamelijk zelf aan de bal. Het gaat om werkgevers en werknemers die onderhandelen over pensioenafspraken. Wij hebben daar zelf een grote opdracht staan, waar wij ook met de werkgevers wel afspraken over hebben gemaakt. We hebben ook geprobeerd die te kwantificeren en daar meetbare doelen op te zetten voor hoe we dat gaan terugbrengen. De belangrijkste concrete elementen die daarin zitten, zijn aanbevelingen, ook aan de politiek. Wat de politiek kan veranderen, is dat de wettelijke uitzonderingstermijn voor de uitzendsector vervalt, waardoor de huidige wachttijd niet meer mag. Daarnaast vinden er ook onderhandelingen plaats tussen onze sector Flex en de werkgevers in de uitzendsector om dat pensioen ook te verbeteren. Dat is ook hard nodig want het gaat niet alleen om de wachttijd, maar ook om de kwaliteit van de pensioenregeling die echt omhoog moet, ook dat is een arbeidsvoorwaarde en daarvoor staan we zelf weer aan de lat. Als het gaat om zzp'ers komt er een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, maar het wordt voor zelfstandigen ook gemakkelijker mogelijk om aan te sluiten bij het tweedepijlerpensioen. Er komt binnenkort al een aantal experimenteerregelingen vanuit een aantal pensioenfondsen die met een opt-out of een opt-in zelfstandigen automatisch wil laten meedoen aan de pensioenregeling, waardoor we de grondslag voor ons pensioenstelsel weer kunnen verbreden. Eerder stoppen, kunnen we die regelingen niet groter maken? De versoepeling van die RVU-heffing geldt in principe generiek, die is voor alle sectoren, daar mag iedereen gebruik van maken. We hebben wel gezegd dat wij die subsidiepot van € 1 miljard expliciet willen richten, willen focussen, op de sectoren waar veel zwaar werk zit en wij willen aan de voorkant een toets dat dit ook vooral gaat naar die sectoren waarover we in de cao met elkaar afspraken maken. 'Minister Koolmees haalt veel binnen' was de constatering. Dat hangt ervan af aan wie je het vraagt. Ik heb een aantal columns van Martin Visser gelezen, die nu ook heel negatief over het Pensioenakkoord is omdat hij vindt dat minister Koolmees juist alles heeft weggegeven en hij helemaal niets van zijn oorspronkelijke idealen binnenhaalt. Dat is de opinie van Martin Visser, dus welk standpunt je te horen krijgt, hangt af van aan wie je het vraagt. Ik vind dat wij in 2019 erg veel hebben

binnengehaald. Andere mensen refereerden aan de eisen van de pensioencampagne en constateerden dat we die eisen niet voor 100% binnenhaken. Nee, dat hebben we in 2019 ook geconstateerd, maar we hebben wel veel binnengehaald. Het is niet bevroren op 66, maar 66 en vier maanden en daarna gaat de AOW-leeftijd wel omhoog, maar wel veel langzamer en we mogen ook weer nieuwe vroegpensioenregelingen afspreken. Dat lukt in een aantal sectoren ook, bijvoorbeeld de Bouw waar timmermannen en metselaars, als de leden daarmee akkoord gaan, straks drie jaar eerder kunnen stoppen dan de AOW-leeftijd omdat de werkgevers bereid zijn dat geld te betalen. Dat wordt dan een recht voor alle metselaars, timmermannen en andere werklui op de bouwplaats als die cao wordt geaccepteerd en wij straks hiermee akkoord gaan. Ik denk dat we daarmee veel hebben binnengehaald, ook het zicht op indexering, verbetering van het pensioen, het meer toekomstvast maken van ons stelsel, het schrappen van de wachttijd voor uitzendkrachten. We hebben veel binnengehaald, maar niet alles wat we zouden willen, er valt altijd nog een wereld te winnen, maar we hebben dit in 2019 wel aan onze achterban voorgelegd en 76% van 37% opkomst, wat de hoogste opkomst ooit was bij een referendum dat we hebben georganiseerd, heeft daarmee ingestemd. Ruim driekwart van onze leden zegt dat dit resultaat goed genoeg is en dat kunnen we nu binnenhaken of we kunnen het verwerpen en dan staan we met lege handen.

Mieke, je zegt dat we de doelen niet hebben gehaald. De stuurgroep heeft geconstateerd dat we de doelen die we gezamenlijk hebben geformuleerd wel hebben gehaald en dat hebben ook de werknemersdelegatie, het bestuur en de commissie Pensioenen geconstateerd. Ik denk dat we al die doelen wel behaald hebben. Je refereert ook aan de doelen van de campagne van 2019 en andere mensen ook. Daarvan hebben we in 2019

besloten dat in die voldoende mate behaald zijn om akkoord te gaan met de uitwerking en dat een aantal doelen en randvoorwaarden ook tijdens de uitwerking nog behaald zouden moeten worden. Daarvan hebben wij geconstateerd dat we die doelen en randvoorwaarden allemaal van een vinkje kunnen voorzien. Je vraagt hoeveel cao's er zijn waarin de WW goed geregeld is. Ik zeg hetzelfde als de vorige keer. Dat is niet mijn

portefeuille, sorry, ik heb me ook sinds de laatste keer dat we elkaar daarover gesproken hebben echt voor bijna 100% alleen maar met de pensioenen beziggehouden. Je zegt dat de prijs bij de deelnemers komt te liggen. De deelnemers hebben te profiteren van de uitwerking van het Pensioenakkoord en niet een prijs te betalen. Je zegt dat mensen die overstappen uit een DC-regeling allemaal nadeel hebben. Nee, verreweg de grootste groep heeft voordeel. Als jij in een DC-regeling zit waarbij je nu een progressieve leeftijdsstaffel hebt en je daarin blijft, heb je nadeel noch voordeel want we houden dan het huidige stelsel overeind, maar als je overstapt, krijg je als jongere een betere staffel als je weer naar een DC-regeling gaat. Als je als oudere naar een DC-regeling gaat, heb je inderdaad een nadeel, maar 85% van de pensioenregelingen komt straks onder het nieuwe contract en zit bij een collectieve regeling, die hebben geen individuele of verzekerdenregeling. Het grootste deel van de mensen dat van baan verandert, gaat niet naar een andere DC-regeling, maar naar een veel betere pensioenregeling naar het nieuwe contract, die gaan er vrijwel allemaal per definitie op vooruit omdat die DC-regelingen veel slechter van kwaliteit zijn. Van de mensen die bij de DC overstappen zijn jongeren die negen van de tien keer... 90% van de jongeren verandert naar verwachting binnen tien jaar van baan en zij gaan erop vooruit en bij de ouderen is die groep veel kleiner. Dus ook daar houdt het aantal mensen met voor- en nadeel elkaar redelijk in evenwicht. Dus er is een groep die erop achteruitgaat, maar dat is een relatief kleine groep.

Joeri, niet korten, niet indexeren, dat gaat wel uit de potten en daarmee komt er meer risico bij de jongeren. Ja, dat is zo klaar als een klontje, een wiskundige logica waar geen speld tussen te krijgen is en hulde dat jij zegt 'onze generatie durft dat risico aan'. Je zegt dat er nog te weinig houvast is voor de witte vlek en flex en dat we daar hard aan de bak moeten. Dat ben ik roerend met je eens, we moeten ons in de sectoren waarin wij zwak staan snel en sterk organiseren, zodat we daar echt onze resultaten verbeteren en bij flex zijn er gelukkig 36.

De voorzitter: Neem nog drie minuten en probeer zo veel mogelijk mensen te beantwoorden. Dat gaan we daarna beginnen met de schorsing.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Theo, dank voor het compliment. Wat doen we als we tegenstemmen? Ik heb aangegeven dat het dan ongewis is, maar dat ik dan eenzelfde soort scenario als in 2011 vrees.

Rinse, jij zegt dat ik in de media heb gezegd 'we gaan ja stemmen'. Nee, ik heb gezegd dat ik optimistisch ben. Ik heb vanmorgen op de radio gezegd 'het wordt een spannend debat, ik denk dat een aantal mensen het wel al weet, voor of tegen, maar een aantal mensen zal ook nog echt de discussie

vandaag willen afwachten. Democratie is altijd spannend, maar ik ben optimistisch omdat ik ervan overtuigd ben dat we in 2019 een erg goed pakket hebben afgesproken en dat we dat vandaag binnen kunnen halen'. Jij zegt dat ik de neoliberalen help en dat de mensen boven de veertig niet meer van baan kunnen veranderen, daar heb ik op gereageerd. Dat is naar mijn mening niet waar, de meeste mensen gaan erop vooruit als ze van baan veranderen, als ze in een DC-regeling zitten. Ik help de neoliberalen helemaal niet en nogmaals, er is een pakket van € 8 miljard incidenteel en € 4 miljard structureel mee gemoeid dat we er in 2019 met veel strijd uit hebben weten te slepen.

Ger, er is sprake van een pechgeneratie. Ja, dat heb ik vaker gezegd, maar het gebrek aan indexatie geldt niet alleen voor de gepensioneerden, die voelen het nu direct, maar dat geldt voor alle werkenden. Dus als er buffers over zijn die we kunnen verdelen, moeten we dat wel eerlijk over alle deelnemers verdelen. Zeker, de gepensioneerden zouden daar meer van moeten krijgen, maar de werkenden lopen dezelfde indexatieachterstand op en die moeten niet benadeeld worden door de buffers nu alleen aan gepensioneerden te geven. We moeten dat op een eerlijke wijze maximaal inzetten, daar zijn we het over eens. We moeten ons inderdaad ook nog hard maken voor die tussenliggende periode, van 2022 tot 2026, en ik ben het ook met je eens dat het belangrijk is dat we zo snel mogelijk de implementatie van het nieuwe stelsel moeten kunnen realiseren en als dat eerder kan dan 1 januari 2026 ben ik daar net als jij een heel groot voorstander van.

Jo, dank voor de complimenten. Je zegt dat het raakt aan de doelen van 2019, maar je voelt nog niet het comfort, ook jij wijst naar de pechgeneratie. Ik vind ook met jou net als met Ger, dat we er zo hard mogelijk aan moeten trekken om die overgangperiode zo goed mogelijk te kunnen realiseren. Henk deed een voorstel aan zijn collega's.

An-Akh, ook richting jou. Jij vraagt: 35-55, hoe groot is die groep? 1,2 miljoen mensen zitten in een regeling met een progressieve premiestaffel. Daarvan blijft ongeveer de helft in de regeling en die heeft voordeel noch nadeel. De andere helft verandert maar verwachting binnen tien jaar van baan op basis van statistieken en daarvan is een groot deel jong en die gaan erop vooruit. Een deel dat ouder is, gaat er ook op vooruit als zij

naar een nieuwe baan gaan met een nieuw contract, maar als zij naar een andere baan gaan met een vergelijkbare verzekeringenregeling als ze nu hebben, maar dan met een platte staffel, gaan zij er inderdaad op achteruit. Ik durf niet te zeggen hoe groot die groep precies is. Nu is mijn tweede tijd ook op. Ik kom op de rest terug in de tweede termijn, ik maak hier een aantekening tot hoe ver ik gekomen ben.

De voorzitter: Dank je wel. Ik wil even een paar dingen zeggen. Ik heb net gezegd dat ik in de pauze iets zou regelen, maar dat is nog niet gelukt, dus ik zal daarover een mededeling doen na de komende schorsing. We gaan een kwartier schorsen. De logistieke gedachte is dat wij dat in principe hier in de zaal doen. Er komen lunchpakketten in de zaal, die worden hier uitgedeeld en in principe kan daar koffie worden gehaald. Het roulatiesysteem dat we hebben blijft, dat wil zeggen als we de zaal verlaten, doen we dat aan die kant en als

we de zaal binnenkomen komen we via die kant, dan lopen we om en we lopen niet naar die kant van het gebouw want er zijn mensen met een beroep waar wij ook veel voor organiseren, namelijk journalisten, die daar al in groten getale op ons zitten te wachten om allerlei vormen van tamtam te ontvangen en de gedachte is om daar met elkaar niet aan mee te doen. De oproep aan iedereen is om dat niet te doen. Het enige wat van belang is, is niet waar we na deze is eerste ronde staan, maar hoe we dat straks doen. Ik ga de vergadering nu schorsen voor vijftien minuten, zodat de mensen thuis kunnen lunchen en jullie een lunch kunnen krijgen. Daarna gaan we verder, tot zo.

Schorsing

De voorzitter: Dit was het einde van de schorsing. Veel mensen hier zitten nog aan de broodjes in hun lunchpakket die ze hier moeten opeten. Ik kan niet zien hoe jullie dat thuis gedaan hebben en daar kan ik geen opmerkingen over maken. Iedereen welkom terug. We zijn blijven steken bij een paar dingen. Het eerste dat nog in de lucht hing, was de vraag van Peter over iemand die als toehoorder gefunctioneerd heeft in het Ledenparlement. Die persoon is op dit moment geen toehoorder meer. Dat is opmerking 1, waarmee dat

probleem op die manier voor deze vergadering is opgelost. Opmerking 2 is dat we wat mij betreft nu gaan starten met de tweede ronde. Ik zou nog kunnen zeggen dat Tuur de rest van de vragen mag beantwoorden, maar zijn tijd was om en ik hecht er toch aan dat we heel veel van onze vergadertijd gebruiken voor overleg en bijdragen van de LP-leden zelf. Wat wel van groot belang is, is dat mensen die moties hebben die in deze ronde kunnen indienen. Als je je moties niet indient, zijn ze geen

onderdeel van de beraadslagingen. Er is tot nu toe één motie ingediend door mijnheer Brouwer, hij heeft bij agendapunt 2 gezegd dat hij die motie indient, waarmee die een onderdeel van de beraadslagingen en straks de besluitvorming is. Dat is de enige motie die ik.... Ik heb zes tot zeven teksten van moties gezien, maar de enige die nu telt is die. We gaan nu aan de sprekerslijst werken, het enige waar ik even mee zit, is dat ik een belangrijke privéverplichting heb, waardoor ik het voorzitterschap ga overdragen aan onze net gekozen vicevoorzitter Ger. Waar is Ger? Ger gaat vanaf nu voorzitten en ik ga vervolgens alvast verder. Sooi, je staat er alsof je iets te melden hebt, maar ik weet niet wat.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Je had het over moties indienen Auke. Ik weet dat er nog drie moties klaarstaan om ingediend te worden, maar die zijn pas relevant op het moment dat er 'ja' wordt gestemd en dan is even de vraag hoe het voorzitterschap daarmee omgaat.

De voorzitter: Moties moeten onderdeel zijn van de beraadslagingen. Dat betekent dat ik graag wil dat alle moties in deze ronde ingediend worden en de indiener kan erbij zeggen dat hij pas behandeld hoeft te worden nadat de vergadering 'ja' heeft gezegd. Dan weten wij als voorzitters op welk moment jullie het in bespreking willen hebben, maar dan is hij wel alvast een onderdeel van de beraadslagingen.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Dan wil ik voor mijn motie van Vervoer alvast aan Wilma meegeven dat wij bij dezen de motie ingediend hebben.

De voorzitter: We doen straks de spreekronde en jij staat op onze lijstjes Sooi. Dat gaan we niet allemaal apart doen. De eerste spreker van de lijst staat al klaar, dat is inderdaad de woordvoerder van de commissie Pensioenen van het Ledenparlement en daar waren ook vragen aan, dus ik begrijp dat hij iets wil zeggen. Nu ga ik weg en geef ik de fakkel over aan Ger. Ger, het is een bijzondere vuurdoop, sterkte. Gelukkig heb je een maatje en daar moet je heel zuinig op zijn.

Frederique de Jong: Auke, zeg je mij ook nog gedag?

De voorzitter: Ik zeg iedereen gedag. Ik baal ervan dat ik weg moet, maar mijn schoonzus wordt vandaag zestig jaar, zij zit in een zorginstelling en mijn vrouw en ik zijn de enigen die op haar verjaardag op bezoek mogen komen. Soms zijn er dingen in het leven die belangrijker zijn dan pensioenen en dit is zo'n ding. Zo zit ik erin en het is niet anders, jullie moeten het met mijn voortreffelijke plaatsvervanger doen. Frederique, tot kijk.

Frederique de Jong: Tot ziens, dank je wel.

De voorzitter: Ik wens iedereen een vruchtbare vergadering en een uitkomst waar we met zijn allen mee kunnen leven. Wat dat betreft, volg ik de woorden van Jo, die waren uit mijn hart gegrepen, we moeten samen verder.

De vicevoorzitter: Dames en heren, hartelijk welkom, ook namens mij nog een keer. Ik had me een andere maidenspeech voorgesteld, op 3 april 2020 ongeveer, maar dat is helaas allemaal niet doorgegaan, dat weten we allemaal. Dat ik vandaag dit zou moeten invullen, wist ik ook niet, dat werd me vanmorgen medegedeeld. Dat geeft allemaal niets want zo moeilijk is het allemaal niet als iedereen zich netjes aan de regels houdt en gewoon doet wat we altijd doen, dan moet het volgens mij allemaal goed komen. Als ik fouten maak, nou ja dan is mij dat natuurlijk vergeven omdat dit de eerste keer is en dan kan ik altijd de techniek nog de schuld geven en zo zijn er nog wel een paar redenen waarom het altijd goed moet komen. Ik stel voor dat we starten met onze eerste spreker, Ruud de Kloe. Loopt de tijd dan direct mee?

Frederique de Jong: Ja, die loopt mee.

Ruud de Kloe, commissie Pensioenen: Ik zal nog een klein stukje van het advies afmaken, maar toch ook een persoonlijke bijdrage. Ik constateer dat meningen verschoven zijn van indexatie voor iedere generatie naar indexatie voor senioren. Ik dacht dat onze meningen bij elkaar kwamen, maar dit is niet ons FNV-beleid. Tevens hebben we jarenlang geroepen 'kijk eens naar rendementen en niet naar rentes' en dat hebben we nu wel binnengehaald. Voor het 'eerder stoppen'-hoofdstukje staat een pot geld van € 1 miljard klaar dat grotendeels ook mag worden gebruikt voor eerder stoppen en de eerste afspraken zijn er al, ik heb die van DSM gezien, die is echt hartstikke goed. De studie 45 jaar is eindelijk begonnen, met de complimenten voor de sector Bouw voor hun vasthoudendheid. We hebben nu 85 tot

90% van ons eigen beleid binnengehaald en Tuur en Han zijn binnen de lijntjes van het akkoord gebleven. Hoe vaak maken we dat als FNV mee?

De vicevoorzitter: Even naar de klok kijken hè Ruud.

Ruud de Kloe, commissie Pensioenen: De maatmensen laten betere resultaten zien voor indexatie. Dan ga ik afronden. Er werd net een aanval gedaan op tien Ledenparlementsleden die in de commissie Pensioenen zitten, waarom gaan we toch zo met elkaar om? Voor alle duidelijkheid, dit was de informatie die de Pensioencommissie had, inmiddels hebben we die allemaal en dat is toch aardig wat. Dan als laatste een citaat van onze actiefste subsector en die ga ik nu citeren: omdat sommige sectoren nu twijfelen aan de haalbaarheid van de 'eerder stoppen'-regeling, mogen wij daarom niet strijden voor eerder stoppen? Als je die gaat blokkeren, komen ze niet over de brug, maar dan breken ze hem af. Dank je wel.

De vicevoorzitter: Dank je wel Ruud. Ik hoop dat iedereen zich een beetje aan de tijd houdt, dat maakt het voor mij wat gemakkelijker. Wendy Simonse. Wendy ziet af van het woord. Ronald Plokker, ziet af van het woord. Margot Kranenburg. Die krijgt wat extra tijd.

Margot Kranenburg, Overheid: Dank je wel Ger.

De vicevoorzitter: Rotterdammers hè.

Margot Kranenburg, Overheid: Rotterdammers, ja, precies.

De vicevoorzitter: Ga je gang Margot.

Margot Kranenburg, Overheid: Dank je wel voorzitter. Ik heb geen vraag want vragen en antwoorden zijn er al genoeg gepasseerd, maar ik heb een verklaring. Twee weken geleden vroeg ik Tuur wat zijn visie is op het bitter in de uitwerking van het Pensioenakkoord van 2019, een aantal van jullie was daarbij aanwezig. Het bitter zit volgens mij in het feit dat de regering niet kiest voor de gemakkelijke manier om de problemen van de pensioenen op te lossen, namelijk de verhoging van de rekenrente. Voor een dergelijke wijziging van de Pensioenwet is helaas geen politiek draagvlak en wij hebben niet meer de vakbondsmacht en -kracht om daar verandering in te brengen, dat is mijn inschatting, met teruglopende ledenaantallen en organisatiegraden van 10% en minder. Voor de meeste werkenden is pensioen toch nog steeds een ver-van-mijn-bedshow. Wat de regering wel wil, is de afschaffing van de doorsneesystematiek. Daarom hebben we nu te maken met een partij rete-ingewikkelde afspraken die bijna niet zijn uit te leggen. Tuur heeft dit de afgelopen weken met eindeloze inzet en geduld gepoogd, beetje af, diepe buiging daarvoor. Naast de ingewikkeldheid van deze uitwerking hebben we ook te maken met de emotie over hoe er met ons geld wordt omgegaan. Ondanks dit alles, is wat nu voorligt beter dan het nu is met de gevolgen van de te lage rekenrente voor de dekkingsgraden en de daarmee dreigende kortingen op de pensioenen. Het zoet weegt zwaarder dan het bitter. Met deze afspraken hebben we op termijn zicht op verbetering.

De vicevoorzitter: Ga je afronden Margot?

Margot Kranenburg, Overheid: Ja. Het is met de rug tegen de muur want het nu laten zoals het is, is geen optie. Dan worden de gevolgen nog erger. Zoals door Gerben Maurix is aangegeven staat de meerderheid van mijn sector Overheid, bij monde van de sectorraad, en in het bijzonder mijn branche Gemeenten, bij monde van de LAC Gemeenten, achter deze uitwerking, maar met de nodige bedenkingen en zorgen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Arie de Graaf, die was ik vergeten, die was voor Ronald Plokker, maar bij dezen. Dan kan klaar gaan staan Sooi van Weegberg. O, die staat al klaar. Arie.

Arie de Graaf, Onderwijs: Dank je wel voorzitter. Ik had nog een vraag Tuur over de mogelijke anticiperende werking van het Pensioenakkoord. Kijk, effectief zal het ongeveer op 1 januari 'tweeduizendzoveel' ingaan, ik ben 72 en als ik nog zes jaar moet wachten, zou ik er wel eens niet meer kunnen zijn, probleempje. Ik heb Tuur heel goed horen zeggen dat wat gepresenteerd is, het ook is, er zit niet meer in. Stel dat het Ledenparlement het niet genoeg vindt en wij 'nee' zeggen, wat is dan de positie van het bestuur?

De vicevoorzitter: Dank je wel Arie. Dan is het woord aan Sooi en Edmond kan klaar gaan staan.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Dank je wel. Ik heb een motie voorbereid en die wil ik graag inbrengen, ik neem aan dat die straks wordt behandeld. Dan wil ik kort ingaan op de zwaar-werk-regeling. Onze achterban vindt dat de regeling aan de voorkant niet goed genoeg is geregeld en dat er betere afspraken voor hadden moeten worden gemaakt waar werkgevers zich aan conformeren. Dan heb ik het natuurlijk over bijvoorbeeld de RVU-boete, € 21.200,00 is veel te weinig voor modale sectoren, daarvoor had 1,5 modaal afgesproken moeten worden. 45 jaar komt in het najaar van 2020 pas. De 100 weken sparen voor jeugd gaat niet lukken want die gaan 45 jaar werken en dan ieder jaar 12,5 verlofdag afgeven in een pot. Dan nog even terugkomend op wat Tuur zei, 'de 45-jarige gaat er het meest op vooruit bij de afschaffing van de doorsneesystematiek'.

De vicevoorzitter: Wil je afronden Sooi?

Sooi van Weegberg, Vervoer: Ja. Dank je de koekoek, Tuur want uiteindelijk is die 45-jarige net het kantelpunt, volgens mij is dat ook de enige leeftijd die daarvoor in aanmerking komt. Dat was het.

De vicevoorzitter: Dank je wel.

Sooi van Weegberg, Vervoer: O ja, één ding nog. Wendy kan altijd naar Vervoer toe.

De vicevoorzitter: Edmond. Jan-Kees Koning, klaarstaan.

Edmond van Ooijen, Senioren: Oké. Ik schrok eigenlijk van wat Margot te vertellen had, daar vind ik een flink stuk defaitisme uit voortkomen en het klopt ook niet dat de rekenrente gaat vervallen want het projectierendement heeft hetzelfde effect, dus dat is niet waar. Minister Koolmees heeft in eerste instantie gezegd dat hij niet zou korten als we zouden instemmen met het akkoord en dat klopt ook niet want de bekende 90% is toch zijn ondergrens. Daaronder wordt gewoon gekort en er is geen enkele reden om aan te nemen dat het in 2020 economisch nog zo goed zal gaan dat het nog hoger wordt. Dan de zes jaar oude regels, die blijven gewoon gelden, dat moest ook Tuur toegeven. Hij wil er wel aan werken, maar hij geeft voorlopig wel eerst weg en voorlopig bestaan die zes jaar oude regels nog steeds. Dan nog even terugkomen op dat referendum van 2019, ze lopen steeds te roepen over dat referendum. Dat was lokaas, dat was een AOW-akkoord, pensioen was nog helemaal een lege bladzijde. Waarom worden de leden niet opnieuw geraadpleegd, waarom moeten wij wel stemmen, maar krijgen de leden daar niet de gelegenheid toe? Dat klopt gewoon niet, dat is zeer ondemocratisch.

De vicevoorzitter: Ben je klaar Edmond?

Edmond van Ooijen, Senioren: Even kijken.

De vicevoorzitter: Ja, ik denk het wel. Dank je wel, prima.

Edmond van Ooijen, Senioren: Ik heb genoeg gezegd.

De vicevoorzitter: Jan-Kees Koning en klaar gaan staan Mieke Winterink.

Frederique de Jong: Is dit de Rotterdamse methode, er zit ineens vaart in.

De vicevoorzitter: We proberen het.

Jan-Kees Koning, Media en Cultuur: Ik heb toch nog een paar vragen geachte voorzitter. Eerder stoppen met werken is prima, maar moet dat geregeld worden in cao-afspraken ofwel moeten we dat met de werkgevers gaan regelen, denken wij dat de werkgevers genoeg geld hebben om dat te betalen? Als het doorgaat, start minister Koolmees binnenkort het wetgevingstraject, kan de FNV opnieuw meepraten met de Eerste en Tweede Kamerleden om misschien opnieuw iets te veranderen in het traject? Ik breng toch nog even onder de aandacht dat Lodewijk Asscher, ik geloof van een oppositiepartij, nieuwe kansen ziet met een nieuw regeerakkoord en ik denk dat de FNV dat moet aangrijpen. Tot slot geachte voorzitter, de witte

vlekken. Kan het bestuur of Tuur mij de toezegging doen dat de teksten van het overleg of het akkoord van de witte vlekken ook ter beschikking komt van het Ledenparlement?

De vicevoorzitter: Oké, dank je wel Jan-Kees. Mieke en klaar gaat staan Frans denk ik.

Mieke Winterink, Uitkeringsgerechtigden: Tuur, ik heb wat vragen gesteld en de eerste vraag heb je het niet beantwoord, dat kan gewoon met een simpel 'ja' of 'nee'. 'Afkeuring van de generieke regeling heeft de politiek afgekeurd' werd er gezegd, heeft de FNV dat wel of niet gecheckt, ja of nee? Heeft de minister van SZW toegezegd...

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Sorry Mieke, kun je iets specifiekier zijn, ik begrijp niet wat je bedoelt.

Mieke Winterink, Uitkeringsgerechtigden: Volgens het kabinet keurde de politiek een generieke regeling af. Heeft de FNV dit bij politieke partijen gecheckt, ja of nee?

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Een generieke regeling voor wat?

De vicevoorzitter: Was het dat Mieke?

Mieke Winterink, Uitkeringsgerechtigden: Heeft de minister van SZW toegezegd dat gekort gaat worden bij een dekkingsgraad onder de 90%? Verder wil ik nog even kwijt dat ik het jammer vind dat Tuur op 3 juli jl. tijdens een overleg zei 'over het algemeen zijn de mensen die tegen zijn degenen die zich in 2019 roerden, zij kunnen slecht tegen hun verlies'. Dat vind ik erg jammer.

Frederique de Jong: Is de vraag voor jou nu wel duidelijk geworden Tuur? Dan loop ik even naar achteren naar Han want die zei daar iets over of niet? Kom maar naar voren, dat is beter inderdaad.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ben ik nu aan de beurt of niet?

De vicevoorzitter: Ja Fatma, jij bent aan de beurt.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Oké. Tuur je verwijst ons telkens weer naar het akkoord van 2019. Ik vind dit niet correct omdat het akkoord van 2019 ging over de AOW en er was toen helemaal niets bekend over de hoofdlijnen van de notitie. Jij hebt beloofd om hier ook nog alles uitgebreid te bespreken en dan weer terug te gaan. Nu zeg je steeds dat we in 2019 een akkoord hebben gegeven. Ja, op iets wat helemaal niets concreets was. Nu roept dit nieuwe akkoord een heleboel vragen op, open vragen en die zijn onbeantwoord. Nergens staat zekerheid als het gaat om indexatie, als het gaat om rechten van mensen qua pensioen. Je geeft daar geen antwoord op, maar je wilt wel dat we daarmee instemmen.

De vicevoorzitter: Fatma, ga je afronden.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ik noem even twee vragen. Er zijn namelijk vanuit de 55-plus partij vragen gesteld waarop je antwoord hebt gegeven. Op de vraag 'Kunt u voorbeeldrekeningen tonen van hoe persoonlijke pensioenen van gepensioneerden geraakt worden door de invoering van het nieuwe stelsel?' zeg je 'Nee, dat is niet mogelijk'. Oké, ik ga je niet uitleggen...

De vicevoorzitter: Fatma, de tweede vraag en anders stoppen we.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: De tweede vraag. Kunt u voorbeeldrekeningen tonen van hoe opgebouwde pensioenrechten van deelnemers geraakt worden door het invoeren van het nieuwe stelsel? Dan zeg je 'Nee dat is niet mogelijk'. Waar moeten we dan op rekenen?

De vicevoorzitter: Oké, dank je wel. Joeri Scheper.

Joeri Scheper, Jong: Ik denk dat ik mijn zegje al gedaan heb en ik hoop dat we straks een mooie stemming tegemoet kunnen gaan. Succes.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Herman Brouwer.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Voorzitter dank je wel. Ik weet niet of het voor Auke helemaal duidelijk was, maar ik wil de motie graag in stemming gebracht hebben: geen besluitvorming vandaag. De voorliggende technische uitwerking bevat te veel hiaten en gebreken, de uitgewerkte voorwaarden uit het zogenaamde Pensioenakkoord 2019 zijn absoluut onvoldoende, het voorliggende is niet overeenkomstig de resultaatverplichting. Het is nu dus niet besluitrijp, dus vandaag niet ter besluitvorming aanbieden. Dat betekent dat er verder overleg nodig is, verder oppakken en als het klaar is, opnieuw aanbieden ter besluitvorming. Ik wil de motie straks graag in stemming gebracht hebben, in ieder geval voor de duidelijkheid.

De vicevoorzitter: Oké, dank je. Dan komen we bij Jos Broeren.

Jos Broeren, Metaal: Ja, dank Tuur voor de adequate beantwoording. Ik heb geen nieuwe vragen, wel een compliment voor de vergadering, voor het ordentelijke verloop.

De vicevoorzitter: Hans Lammers.

Hans Lammers, Diensten: In 2019 is tijdens het ledenreferendum gestemd over wel hele grote lijnen van het Pensioenakkoord. Dus het is heel normaal om de uitwerking dan te toetsen aan de doelen en die vervolgens ook voor te leggen aan de leden. Laten we dat oppakken als het tot uitstel van het besluit komt. Bij dezen een persoonlijke stemverklaring. Ik stem tegen het Pensioenakkoord omdat de doelen waar samen met het actiecomité 'Red het pensioenstelsel' acties voor zijn gevoerd niet zijn behaald. De pensioenen worden wel degelijk minder collectief, maar ze moeten collectief blijven en ze moeten gepaard gaan met zekerheid en koopkrachtbehoud. Die zijn met dit Pensioenakkoord niet gewaarborgd, we gaan richting een individueel pensioen. Tuur, je spreekt over overheveling van pensioenrechten en indexatie, maar die rechten worden afgebroken, er is geen nominale aanspraak meer, geen recht of indexatie. Je indexeert een pensioenaanspraak tijdens opbouw. Als de nominale aanspraak vervalt, heb je ook geen indexatie meer. Dat is de reden waarom dit woord niet voorkomt in de hoofdlijnennotitie. De pensioenen worden geïndividualiseerd...

De vicevoorzitter: Wil je afronden.

Hans Lammers, Diensten: Gemaakt tot beleggingsovereenkomsten en daarmee komt op de lange termijn wel degelijk de verplichtstelling op de tocht te staan. Het maximum van 10% solidariteitsreserve waar Peter Spijkerman een vraag over stelde kan in de toekomst zo worden gewijzigd door De Nederlandsche Bank of door de politiek en dan zijn de commerciële partijen er als de kippen bij om te zeggen: kijk concurrentievervalsing, nu zijn wij aan de beurt.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Arnold van Gestel.

Arnold van Gestel, Vervoer: Dank je wel voorzitter. Ja goed dat vergelijk met die stemming van 2019 is natuurlijk nu al ter tafel geweest, toen is eigenlijk over een leeg ding gestemd. Als ik kijk naar de stemverhoudingen toen en naar de stemmen die nu allemaal opgaan in den lande, vind ik dat wij geen knip voor onze neus waard zijn als wij als Ledenparlement hierover vandaag een stemming houden, ik vind dat wij dit echt aan de leden moeten overlaten. Wij stemmen hier ook nog eens een keer over iets wat nog veel meer mensen betreft, die hier totaal geen stem in hebben. Dus het is een rare.

De vicevoorzitter: Cees Kaars. Bij uitzondering, hij stond niet op de lijst, maar hij vroeg het en ik ben zeer coulant vandaag.

Cees Kaars, Senioren: Ik zal het kort houden. Beste mensen, laten we ons geen zand in de ogen laten strooien. Mijnheer Koolmees, ik noem hem Roofmees, heeft in meerdere publicaties laten weten dat er tot 2026 geen indexatie zal plaatsvinden. Hoe wil de FNV afdwingen dat dit wel gebeurt? Laten wij in godsnaam hier geen besluit over nemen vandaag en dit over de komende verkiezingen heen tillen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dan hebben we nog een aantal digitale spreekmeldingen. Als deze mensen zich gaan aanmelden, An-Akh, Rinse Jelluma, Leon Faro, Jo Vaessen, Theo Hendriks, Theo de Wit, Ger Geldhof, Henk Daalder, Henk Eijkenaar en Simon Bornstein, dan kan ik hen het woord geven. Ik schors nu even een minuut de vergadering, zodat iemand mij technisch kan uitleggen hoe dit apparaat werkt.

Schorsing

De vicevoorzitter: We denken dat we het weten. An-Akh je bent aan het woord, ga je gang.

An-Akh Zaldoc, Zelfstandigen: Hartstikke mooi, dank je wel. Ik heb in de eerste ronde nog geen antwoord gekregen en mijn verzoek aan Tuur is om straks de volgorde van de beantwoording om te draaien; dat hij eerst de vragen van de mensen thuis beantwoordt want die zijn in meerderheid nog niet aan het woord geweest, zodat wij ook een antwoord kunnen krijgen. Verder overweeg ik positief in te stemmen. Niet omdat ik overal blij mee ben, maar omdat er een balans is van goede en minder goede dingen. Ik vind wel dat er nog veel open eindjes zijn, maar ik zie ook in dat we niet morgen opnieuw gaan onderhandelen en daarom overweeg ik om positief te stemmen.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Dan sluit ik nu An-Akh en dan open ik de webcam voor Rinse Jelluma.

Rinse Jelluma, Overheid: Voorzitter, eerst een compliment voor de manier waarop je deze vergadering voorziet, dat is een verademing zoals je dat doet, bedankt. Ik steun Arnold wat betreft het referendum onder de leden. Ik vind niet dat wij dit hier moeten gaan besluiten.

De vicevoorzitter: Dat gaat van je spreektijd af hè.

Rinse Jelluma, Overheid: Ja zeker weten, zo streng ben je wel, dat had ik wel verwacht. Ik vind dat we inderdaad het casinopensioen ingerommeld worden. Tuur, je hebt geen enkel recht om in de media je mening te verkondigen, als jij zegt 'ik sta er positief tegenover', is dat voor de media gewoon een 'ja' en de rest van de dag kon je op Radio 1 horen, ik heb hem de hele dag aan, dat jij denkt dat wij allemaal 'ja' gaan stemmen. Dat is niet aan jou, dat geldt voor Zakaria en dat geldt voor jou, het is niet aan jou om in de media het LP onder druk te zetten. Voorts heb je geen antwoord gegeven op het probleem dat ik aangaf, je komt met wat technische termpjes, maar het punt is dat dit Pensioenakkoord de arbeidsmarkt op slot gaat zetten. Dat wil je niet verkopen want dan verkoop je natuurlijk je pensioenplan niet, maar desondanks. Voorzitter, dank.

De vicevoorzitter: Graag gedaan. Ik sluit dan Rinse en ik open de webcam voor Henk. Daar komt Henk.

Henk Daalder, Metaal: We hebben het een tijdje geleden in deze vergadering gehad over intimideren. Ik heb ook een motie, maar die heb ik niet ingediend omdat ik nooit een reactie van andere LP-leden krijg dat ze mijn motie steunen en ik denk dat dit ook een gevolg is van intimidatie. Daarom heb ik een andere aanpak, ik heb een brief opgesteld met een motie voor de Tweede Kamer om hen te vragen al eerder indexaties of winstuitkeringen aan het pensioen toe te voegen, volgens de nieuwe regels van het pensioenstelsel omdat die ook gelden voor het oude stelsel. Een aantal mensen heeft daarop gereageerd, maar ik wil het nog een keer aan elk lid vragen. Ik heb nu een officiële mail aan iedereen gestuurd met de tekst van de motie voor de Tweede Kamer. Als je die wilt steunen, kan jouw naam eronder en dan brengen we dat naar de Tweede Kamer. Bedankt.

De vicevoorzitter: Dank je wel Henk. Ik sluit Henk en ik open de webcam van Henk Eijkenaar.

Henk Eijkenaar, Maritiem: Ja, goedemiddag. Ik heb natuurlijk mijn opmerkingen gemaakt, daar heb ik alleen nog geen antwoord op gekregen en het is nu heel erg moeilijk om daarop te reageren. Ik wacht daarom gewoon nog even af wat Tuur zegt.

De vicevoorzitter: Oké, dan sluiten we Henk en dan gaan we naar Jo Vaessen.

Jo Vaessen, Senioren: Allereerst wil ik de voorzitter van de commissie Pensioenen van het Ledenparlement zeer ernstig in overweging geven geen tegenstellingen te creëren die er niet zijn. Ik

heb namens de sector Senioren een inbreng gepleegd waarbij het inderdaad gaat over niet korten, indexeren en inhaalindexatie en alle drie de onderwerpen gaan iedereen, maar dan ook iedereen aan, dus ook de deelnemers en ook de gepensioneerden. Dat er straks moties komen waarin gevraagd wordt om voor de senioren extra te kijken naar die onderwerpen, heeft te maken met dat senioren dat direct in de beurs voelen en dat het voor deelnemers in de tijd rechtgetrokken kan worden. Dus graag dit soort zaken achterwege laten want dat brengt ons tot niets en bij dezen dien ik nogmaals de motie in die ik al op 19 juni 2020 heb ingediend en die inmiddels veertien mensen hebben ondertekend.

De vicevoorzitter: Oké, dank je wel Jo. Dan sluiten we Jo en dan openen we de webcam van Theo de Wit.

Theo de Wit, Onderwijs: Oké ik zie af van het woord, ik ben benieuwd naar de beantwoording van Tuur.

De vicevoorzitter: Oké prima, dan sluiten we die en dan gaan we naar Leon Faro. Dat zal wel een probleem worden, is hij er? Leon ziet af van het woord, dat is duidelijk. Dan gaan we door naar Ger Geldhof.

Ger Geldhof, Publiek Belang: Ja, dank je wel. Ik heb de afgelopen weken veel vergaderd met de bondsraad Stadsvervoer over dit onderwerp en zij hebben besloten mij te vragen voor te stemmen, dat even vooraf. Ik heb net twee moties naar jullie en secretaris Wilma Lok gestuurd en ik dien ze bij dezen formeel in. De ene gaat over indexeren en de andere over zo spoedig mogelijk invoeren. Ik verzoek, voor zover nodig, als punt van orde dat deze moties pas in stemming worden gebracht nadat het LP in meerderheid voor het akkoord heeft gestemd want pas dan zijn ze relevant. Ze zijn niet meer relevant als de meerderheid tegen het akkoord stemt. Nadrukkelijk zij vermeld dat onder de indieners zowel voor- als tegenstanders van het akkoord zijn. Even een vraag aan de voorzitter. Ik wil deze moties nu voorlezen conform de orde. Ik wil de tekst namelijk in het verslag hebben, zo staat het ook in het reglement. Kan ik daarmee beginnen? Dat valt buiten mijn dertig seconden.

De vicevoorzitter: Ik vind dat prima.

Ger Geldhof, Publiek Belang: Dan de motie met betrekking tot indexeren:

"Het Ledenparlement van de FNV, in vergadering bijeen op 4 juli 2020;

kennisgenomen hebbend van:

de uitslag van de discussie over de voorliggende uitwerking van het Pensioenakkoord in een nieuw stelsel;

overwegende dat:

1. het pensioen nu al twaalf jaar niet geïndexeerd wordt en gepensioneerden vanwege het achterwege blijven van deze indexering intussen te maken hebben met een koopkrachtdaling die kan zijn opgelopen tot meer dan 20%;

2. in de voorliggende afspraken over het nieuwe stelsel de gemiste indexering niet wordt hersteld;

3. het niet acceptabel is dat de in de afgelopen jaren daardoor opgelopen koopkrachtdaling van miljoenen gepensioneerden definitief wordt;

concludeert dat:

1. in het huidige stelsel als gevolg van de gebruikte systematiek zeer grote financiële buffers zijn aangelegd;

2. deze zeer grote buffers in het voorliggende stelsel niet meer volledig noodzakelijk blijken te zijn;

besluit dat:
de in het nieuwe stelsel niet meer noodzakelijke buffers gebruikt moeten worden om de koopkracht van gepensioneerden die in de afgelopen jaren indexatie hebben gemist zo veel als mogelijk te herstellen;

draagt het bestuur op:
zich op alle noodzakelijke niveaus maximaal in te zetten teneinde te realiseren dat de in het nieuwe stelsel niet meer noodzakelijk buffers gebruikt worden om de koopkracht van de gepensioneerden die in de afgelopen jaren indexatie hebben gemist zo veel als mogelijk te herstellen;
en gaat over tot de orde van de dag."

De tweede motie gaat over het zo spoedig mogelijk invoeren.

"Het Ledenparlement van de FNV, in vergadering bijeen op 4 juli 2020;

kennisgenomen hebbend van:

de uitslag van de discussie over de voorliggende uitwerking van het Pensioenakkoord in een nieuw stelsel;

overwegend dat:

1. de wijze waarop pensioenen in het nieuwe stelsel tot indexering kunnen komen veelbelovend lijkt;
2. gepensioneerden vanwege de geplande invoering op zijn vroegst in 2027 van dit nieuwe stelsel echter nog jaren op indexering zullen moeten wachten;
3. het niet acceptabel is dat er voor gepensioneerden boven op de koopkrachtdaling vanwege het in de afgelopen jaren achterwege blijven van indexering nog meer koopkrachtverlies ontstaat;

besluit dat:

een veel snellere invoering van het nieuwe stelsel in het belang is van gepensioneerden om het risico op koopkrachtverlies tijdens de implementatiefase te verkleinen;

draagt het bestuur op:

zich op alle noodzakelijke niveaus maximaal in te zetten teneinde te realiseren dat de implementatie van het nieuwe stelsel zo snel mogelijk gerealiseerd wordt om het risico op koopkrachtverlies van gepensioneerden vanwege het achterwege blijven van indexering tijdens de implementatiefase te verkleinen;

en gaat over tot de orde van de dag."

De vicevoorzitter: Ik neem aan dat je moties ook naar Wilma hebt doorgestuurd.

Ger Geldhof, Publiek Belang: En naar iedereen van het Ledenparlement. Alle collega's kunnen ze op hun eigen mail zien, voor de zekerheid.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Dat was het?

Ger Geldhof, Publiek Belang: Ja, dank je.

De vicevoorzitter: Dan sluiten we die. Dan heeft Rinse Jelluma een ordevoorstel ingediend, dus we geven hem de gelegenheid. Ik open de webcam voor Rinse.

Rinse Jelluma, Overheid: Ja, dank voorzitter. Ik maak ernstig bezwaar tegen het feit dat Ger twee moties heeft voorgelezen die hij niet in stemming wil brengen, daar is deze tweede ronde niet voor, en vervolgens denkt dat hij de moties in stemming moet brengen als de uitslag niet is zoals hij het wil. Dan ben je net zozeer aan het intimideren als waar Wendy het eerder over had, maar dan via een keurig nette weg, via moties. Ik eis dat deze moties niet ter stemming worden gebracht. Als hij ze heeft ingebracht, worden ze ter stemming gebracht en niet achteraf.

De vicevoorzitter: Hij brengt die moties in, dus die gaan we straks in stemming brengen.

Rinse Jelluma, Overheid: Ja, voordat de stemming wordt gedaan waarvoor hij de moties wel of niet wil inbrengen.

De vicevoorzitter: Mag ik even Rinse? Hij heeft aan mij gevraagd of hij ze mocht voorlezen en dat vond ik prima want dan weet iedereen tenminste waar het om gaat en kunnen we straks sneller met moties door.

Rinse Jelluma, Overheid: Voor de stemming over het Pensioenakkoord hè.

De vicevoorzitter: Nee, hij vraagt erna.

Rinse Jelluma, Overheid: Dat kan natuurlijk niet, dus daar maak ik ernstig bezwaar tegen.

De vicevoorzitter: Natuurlijk kan dat.

Rinse Jelluma, Overheid: Ze mochten aan het begin van de vergadering ook niet de motie inbrengen die ze graag wilden inbrengen.

De vicevoorzitter: Er zijn meer mensen die een motie hebben ingediend die na de stemming over het Pensioenakkoord in stemming wordt gebracht, afhankelijk van de uitslag.

Rinse Jelluma, Overheid: Daar maak ik ernstig bezwaar tegen, maar bij dezen.

De vicevoorzitter: Nou Rinse, je hebt je bezwaar kenbaar gemaakt, dank je wel. Geen waardeoordeel jongens. Volgens mij deed ik het goed. Sorry? Volgens mij Peter Spijkerman.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Ja, mijnheer de voorzitter. Als het goed is, ligt er een briefje bij Wilma met mensen die fysiek hebben ingetekend op de lijst en die misschien ook een tweede ronde willen. In de eerste ronde heeft Tuur aangegeven mijn drie vragen alsnog te willen beantwoorden. Mocht ik daar nu een vraag over hebben, is er dan ook nog een derde ronde of niet?

De vicevoorzitter: Ik vind het wel duidelijk dat we het wel even netjes afmaken voordat we gaan stemmen als Tuur straks antwoorden geeft op vragen die in de tweede ronde pas gesteld konden worden. We zijn maar een keer hier en we moeten dat wel even netjes afmaken.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Oké, dank je wel.

De vicevoorzitter: Maar dan houden we het wel kort. Dank je wel Peter. Ik heb op dat bewuste lijstje nog staan Peter den Haan, Rob Jansen en volgens mij heb ik ze dan allemaal gehad want Wendy en Fatma hebben we al gehad. Rob Jansen ook nog en Peter den Haan. Ga je gang Peter.

Peter den Haan, Vervoer: Ja, dank je wel. Voorzitter, collega's, ik wil toch de aandacht vestigen op het advies van de klankbordgroep Zware beroepen. Jammer genoeg heeft de voorzitter van de Pensioencommissie daar geen aandacht aan besteed, Sooi gelukkig wel. Het had de organisatie gesierd als dat belangwekkende advies van die mensen die zo hard hebben gestaakt om dat akkoord in 2019 rond te krijgen, zo werd dat in 2019 met dat fantastische geklap van de meerderheid in het LP gevierd... Ik voelde me net zo gesteund als de afgelopen periode met het geklap toen er een bezuinigingsprogramma van € 1,3 miljard neergelegd werd bij ons bedrijf, dat voelt echt hartelijk. Ik hoorde Tuur in zijn inleiding zeggen dat de uitwerking rond is, maar ik heb wel gemerkt dat afgelopen rondes alleen maar gingen over de toekomstige uitwerking die nog niet helemaal rond is, maar gelukkig gaat de pensioenlobby zich daar vijf jaar lang mee bezighouden, dus komt het allemaal goed. Wij als Vervoer hebben...

De vicevoorzitter: Wil je afronden?

Peter den Haan, Vervoer: Ja. Vervoer verzet zich al twee jaar tegen deze nederlaagstrategie. Het is niet slim en het heeft ook geen zin om, zoals Henk Daalder voorstelt, met onze pet in de hand bij de Tweede Kamer te gaan staan om aan de regering te vragen of ze alsjeblieft iets voor ons willen doen, terwijl ze beleid voeren om de armen armer en de rijken rijker te maken. Wij moeten vechten voor ons recht want alleen door strijd worden we sterker en niet door achterover te gaan liggen en maar te wachten tot de ellende over ons uit wordt uitgestort. Waarvoor dank.

De vicevoorzitter: Graag gedaan. Rob Jansen ziet af van het woord. Dan heb ik nog twee digitale meldingen, dus ik ga even Simon Bornstein het woord geven. Simon, je krijgt het woord over de pensioenen, als je het maar kort en bondig houdt.

Simon Bornstein, Netwerk Wereldburgers: Goed voorzitter, hartelijk dank. Wij zouden graag als Netwerk Wereldburgers nog even de reactie van Tuur krijgen op de gelijke behandeling van mensen die afkomstig zijn uit voormalige rijkssdelen overzee of uit huidige rijkssdelen overzee, die daar thans werken of die daar gewerkt hebben ten aanzien van de pensioendiscussie. Hartelijk dank.

De vicevoorzitter: Graag gedaan, dank je wel. Dan sluiten we Simon. Nu ik Ger Geldhof de gelegenheid heb gegeven om zijn motie voor te lezen, wil Jo Vaessen dat uiteraard ook. Nou die kans geven wij hem, Jo, ga je gang.

Jo Vaessen, Senioren: Dank je.

"Het Ledenparlement van de FNV, in vergadering bijeen op 4 juli 2020;

gehoord de beraadslagingen;

overwegende dat:

- het voorliggende een technische uitwerking is van het Pensioenakkoord 2019;
- in het Pensioenakkoord 2019 een aantal randvoorwaarden is opgenomen dat hier als herhaald gepreciseerd moet worden beschouwd;
- binnen de FNV de doelen en de randvoorwaarden van het Pensioenakkoord 2019 nader zijn

gepreciseerd en hier eveneens als herhaald en gepreciseerd moeten worden beschouwd;

- met betrekking tot de acht aandachtsvelden genoemd in de nadere FNV-precisering deze voorkomen in de voorliggende technische uitwerking met meer of mindere afspraken;

constaterende dat:

- met betrekking tot het doel eerder te kunnen indexeren onvoldoende harde afspraken zijn gemaakt;
- het beoogde doel van 80% middelloon na ruim 42 jaar onvoldoende verankerd is in de nieuwe regeling;
- niet inzichtelijk is gemaakt op welke wijze pech- en gelukgeneraties voorkomen worden;
- geen maatregelen benoemd zijn om de opgelopen achterstand door de huidige pechgeneratie (Senioren) op te heffen en voortaan te voorkomen dat de wijze van invaren oude rechten, daaronder verstaan pensioenaanspraken en opgelopen achterstand, niet tot onvoldoende inzichtelijk is gemaakt;
- uitsmeren van overrendementen over tien jaar voor de huidige pechgeneratie gepensioneerden onaanvaardbaar is en voor hen onevenwichtig is;
- verschillende rekenrentes bij pensioenopbouw en pensioenuitkering zal leiden tot nieuwe onevenwichtigheid;

concludeert dat:

- de onderhandelaars op genoemde constatering nadere, hardere en inzichtelijke afspraken dienen te maken;
- de onderhandelaars zich verplichten tot primaire resultaatverplichting en secundair tot een inspanningsverplichting op genoemde aandachtsvelden;
- slechts ingestemd kan worden met het voorliggende nadat alsnog voor de overgangsfase afspraken worden gemaakt welke kortingen voorkomt en indexatie dichterbij brengt;
- de opgelopen achterstand van pensioenuitkeringen en opbouw pensioenaanspraken veiliggesteld dienen te worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

De vicevoorzitter: Dank je wel Jo. Gelijke monniken gelijke kappen, Sooi wil zijn motie ook graag voorlezen en ik geef hem de kans, terwijl het eigenlijk de bedoeling is dat jullie natuurlijk de afloop van de stemmingen die moties uitgebreid kunnen voorlezen en voordragen omdat ze dan nog in stemming komen, maar bij dezen Sooi.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Dank je wel voorzitter.

"Het Ledenparlement van de FNV, in vergadering bijeen op 4 juli 2020;
overwegende dat:

- de uitwerking van het Pensioenakkoord in 2019 zeker een aantal goede elementen bevat wat betreft het nieuwe pensioencontract;
- de afspraken uit het Pensioenakkoord 2019 met betrekking tot de AOW-leeftijd gehandhaafd moeten blijven;
- FNV-leden recht hebben op een betere uitwerking van de afspraken met betrekking tot zwaar werk, die ook deel uitmaken van het Pensioenakkoord 2019;

geeft het bestuur de opdracht om alles in het werk te stellen om:

- alsnog te bereiken dat de RVU-boetevrijstelling voor een hoger bedrag per jaar, namelijk 1,5 keer het modaal inkomen geldt, zodat het maken van cao-afspraken over het eerder stoppen minder wordt belemmerd;
- het adagium '45 jaar werken is genoeg' te realiseren;
- alsnog te bereiken dat toeslagen voor zwaar werk belastingvrij kunnen worden ingezet voor eerder stoppen;
- € 250 miljoen per jaar die besteed kan worden aan duurzame inzetbaarheid en het oplossen van knelpunten voor eerder stoppen ten goede te laten komen aan sectoren en bedrijven waarin cao-afspraken zijn gemaakt over zwaar werk en duurzame inzetbaarheid;

en gaat over tot de orde van de dag."

Dank je wel.

De vicevoorzitter: Graag gedaan Sooi. Dan tot slot de laatste spreker digitaal. Theo Hendriks heeft nog een tweede ronde. Dus ik open de webcam voor Theo Hendriks.

Theo Hendriks, Senioren: Dank u wel voorzitter. Mijn vraag uit de eerste ronde is nog niet beantwoord, misschien heeft Tuur dat in combinatie met het antwoord op de vraag van Arie willen doen, maar daar heb ik toch moeite mee. Ik vertrouw Tuur op zijn woorden, maar ik heb absoluut geen vertrouwen in de politiek, die zwaaien en waaien iedere kant op. Ik wil hem toch vragen, alsjeblieft neem gewoon

normale voorwaarden op, op grond van de wetten, zodat ons pensioensysteem niet op de een of andere manier verkwanseld kan worden aan commerciële partijen. Dank u.

De vicevoorzitter: Oké, dank je wel. Dan sluit ik ook Theo. Volgens mij heb ik iedereen in de zaal gehad die een tweede ronde wilde. Ik heb volgens mij ook...

Frederique de Jong: Daar zie ik een vinger in de lucht.

De vicevoorzitter: Waar zie ik een vinger?

Frederique de Jong: Linksachter, linksvoor.

De vicevoorzitter: O, sorry. Ga je gang. Ik ben even je naam kwijt, wil je die even zeggen?

Peter van der Zalm, Metaal: Ja, Peter van der Zalm. Tuur heeft mijn vraag in de eerste termijn nog niet beantwoord en dan is het in de tweede termijn moeilijk om te beoordelen of die goed beantwoord is.

De vicevoorzitter: Helder. Volgens mij heb ik iedereen gehad en ook digitaal, dus Tuur, ga los.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Ik ga mijn best doen voorzitter, ik ga nog sneller dan net praten. Nee ik probeer verstaanbaar te praten, maar toch wel alle vragen langs te lopen.

Theo Hendriks, ik begin met jouw vraag, die was inderdaad blijven liggen, excuses. Je maakt je zorgen over de privatisering van ons stelsel, je vertrouwt mij wel maar de politiek niet. Ik denk dat we wel een reden hebben om wantrouwig te zijn op basis van eerdere ervaringen, maar als je samen een akkoord sluit, moet je elkaar wel vertrouwen voor zover je elkaar kunt zien, maar niet op de blauwe ogen alleen en precies daarom hebben we

2019 afgesproken dat we dat traject samen zouden lopen, dat we ook alle drie als partijen groen licht moeten geven voor de volgende fase en dat wij ook zo veel mogelijk van die zekerheden in het hoofdlijnenakkoord gezamenlijk hebben opgeschreven. Die gaan onder andere over die noodzakelijkheid van de solidariteitsreserve en andere waarborgen om privatisering te voorkomen. Je wijst op de overname, in het verleden al, van een aantal pensioenfondsen door verzekeringsmaatschappijen. Ja dat is een trend, we zien dat met name ondernemingspensioenfondsen de afgelopen tien tot twintig jaar regelmatig zijn overgegaan naar een verzekerdenregeling, maar nooit zonder instemming van de deelnemers die vaak gouden bergen zijn beloofd en daar zijn te veel mensen in meegegaan. Dat is een gekend risico dat we de afgelopen tijd hebben zien gebeuren en dat komt onder andere omdat het huidige contract heel duur is, vanwege de gedaalde rente en de gestegen premies is het contract steeds duurder geworden en omdat we, ook in het huidige contract, vaak met 50

die dalende rente niet konden indexeren, mensen daarin teleurgesteld waren en dachten dat die overstap beter zou zijn. Mensen die dat gedaan hebben, zijn vaak bedrogen uitgekomen en hebben daar vaak achteraf spijt van. Vandaar dat wij overal proberen dat tegen te houden, maar dat is natuurlijk niet altijd gelukt. We hebben er wel altijd wel tegen geadviseerd, maar toch zijn sommige ondernemingsraden met hun bedrijf overgegaan naar zo'n slechtere beschikbare premiereregeling of verzekerdenregeling. Wij proberen juist met dit nieuwe collectieve solidaire contract een regeling te maken die dusdanig stevig en aantrekkelijk is en die wel zicht biedt op indexatie dat we die trend kunnen stuiten, dat we juist kunnen voorkomen dat meer van die regelingen overgaan. De vergelijking tussen het huidige contract en het nieuwe contract is positief voor het nieuwe contract. Dus daarmee zien we ook bij de huidige pensioenfondsen een grote voorkeur voor het nieuwe contract en wordt de kans dat fondsen overgaan naar een slechtere individuele premiereregeling kleiner.

Dus nogmaals, als we het nieuwe contract niet krijgen, zal die druk blijven bestaan en zullen naar mijn stellige overtuiging veel meer fondsen overstappen naar een slecht individuele premiereregeling in plaats van naar een nieuwe solidaire en collectieve premiereregeling. Je vraagt om een garantie, kunnen we een paar regels opschrijven om te garanderen dat dit niet kan worden overgenomen? Het lastige is dat we in Nederland

contractvrijheid hebben en dat het gaat om twee contractpartijen die een contract afsluiten. Als ze dat willen doen met een verzekeraar, is dat vanuit ons perspectief niet verstandig, dat zouden wij niet willen. Ik denk dat een van de redenen dat wij nu een goed en aantrekkelijk collectief en solidaire contract met de fondsen hebben weten uit te onderhandelen, een van de belangrijke redenen is dat de verzekeraars en het Verbond van

Verzekeraars helemaal niet enthousiast zijn over deze regeling. Zoals jullie hebben kunnen zien, zijn de

meeste negatieve stemmen over de uitwerking van het akkoord, behalve dan de tegenstanders die we al in 2019 kenden, van de partijen die aan tafel zaten en die echt ontevreden zijn, de verzekeraars en allerlei adviseurs van verzekeraars die verzekerde producten verkopen. Zij vinden dat zij er slecht vanaf komen en ik denk dat dit ook zo is. De collectieve fondsen, onze eigen pensioenfondsen, zijn positief over het nieuwe contract dat voorligt. Dit is denk ik de beste garantie om te voorkomen dat er meer regelingen naar verzekeraars gaan.

Henk Eijkenaar, jij vroeg naar extra kosten van het overstappen voor de transitie en je vroeg ook extra aandacht voor de armlastige fondsen, dat dit niet bij de deelnemers terechtkomt. Wat we kunnen doen, is de transitie zo gemakkelijk mogelijk maken. Vandaar dat er een wettelijk transitiepad komt dat het nauw voorschrijft en dat we ook vanuit de Stichting van de Arbeid met de commissie de hele transitie zo goed mogelijk zullen begeleiden, zodat het voor alle fondsen zo gemakkelijk en eenvoudig mogelijk wordt gemaakt. Er zullen natuurlijk altijd kosten zijn, maar ten opzichte van de potten met geld die voor de deelnemers wordt beheerd, zijn die kosten wel heel klein, het geld dat wordt beheerd voor de deelnemers, moet gewoon over naar de deelnemers en natuurlijk niet in de kosten van de transitie terechtkomen. Er zullen natuurlijk kosten zijn, voor een nieuw automatiseringssysteem et cetera, en het gaat om best grote bedragen, maar die zullen

klein zijn en we zullen er alles aan doen om die kosten te minimaliseren. Daarom zitten we ook in de verantwoordingsorganen, deelnemersraden en besturen en waar we in besturen zitten, zullen we daarop letten. Je had ook een vraag over het nabestaandenpensioen, daarover waren een paar vragen en daarop zijn we nog amper ingegaan. Hoe als een verzekerde na zijn pensioen overlijdt, wat gebeurt er dan? Dan blijft het

nabestaandenpensioen op opbouwbasis zoals we het nu kennen eigenlijk vooral het leidende principe en dus ook iemand die overlijdt na zijn pensioendatum is verzekerd van een nabestaandenpensioen, althans als dat is afgesproken in de regeling, maar dat wordt niet slechter met de nieuwe regeling, dat blijft de facto hetzelfde. 70% van het pensioen van de verzekerde is dan verzekerd voor het nabestaandenpensioen.

Simon riep op tot respect, in zijn algemeenheid onderschrijf ik dat vanzelfsprekend. Je stelde ook een vraag over de pensioenen voor rijksgenoten. Daar hebben wij aandacht voor, daar hebben wij onlangs ook bij de Tweede Kamercommissie aandacht voor gevraagd. Dat staat niet in dit Pensioenakkoord, dat heb ik al eerder in antwoorden richting jou gezegd, daar hebben we aandacht voor, maar je kunt in een Pensioenakkoord niet

alles vatten wat met pensioenen te maken heeft. Dit gaat over de hervorming van het stelsel en dit zijn zaken waar we ook aandacht voor vragen, maar dat doen we buiten dit grote akkoord om.

Peter van der Zalm, sorry dat ik er in de eerste ronde niet aan toe kwam. Jij hebt ook zorgen over de kosten van het invaren. Je had ook zorgen over de periode tussen 2021 en het moment van implementatie. De zorgen zijn breed gedeeld, daar heb ik ook bij andere mensen al iets over gezegd en die zorgen delen wij ook. De komende periode is uitermate onzeker. We zijn formeel juridisch nog niet overgestapt als we nog niet hebben kunnen

invaren in die nieuwe rechten en wij zijn van mening dat het oude regelgevende kader niet de enige blik mag zijn waarmee we naar die periode kijken en daarom hebben we afspraken gemaakt over een ingroeipad. Het is nog onzeker hoe dat er precies gaat uitzien, met name vanwege de grote economische onzekerheid waar we nu in zitten, maar de partijen zijn het er wel over eens dat er voor die tussenliggende jaren een lichter regime moet gelden dan het huidige toezichtkader. Vandaar dat er een ingroeipad moet komen waarin we langzaam maar zeker overgaan op het nieuwe kader dat bij het nieuwe stelsel hoort en dat moet ook perspectief kunnen bieden in de jaren daartussenin. Ik zal daar straks nog iets over zeggen, ook in de richting van de motie van Jo Vaessen.

Johan Huver, jij had eigenlijk meer een verklaring, een statement, jij vindt dat we niet hadden mogen besluiten op basis van ontbrekende stukken. Alle stukken zijn gedeeld in de commissie Pensioenen van het Ledenparlement, wij hebben ook hier alle vragen altijd behandeld, ik ben op alle vragen ingegaan, er zijn veel webinars en veel sessies geweest, ook de Q&A van het laatste webinar is aan jullie toegezonden en alle vragen

zijn steeds zo goed en uitputtend mogelijk beantwoord. We hebben in 2019 afgesproken dat er geen Kamerbrief naar de Kamer mocht voordat wij groen licht hebben gegeven. Dat hier achteraf anders over gedacht wordt en wordt gezegd 'we willen eerst die brief zien, die moet openbaar worden gemaakt voordat we een besluit kunnen nemen', maakt feitelijk dat wij er nu minder over te zeggen hebben dan wanneer we vooraf hadden besloten want dan had theoretisch nog iets aan die brief veranderd kunnen worden en dat kan natuurlijk nu niet meer omdat die brief al bij de Kamer ligt. Jij zegt dat pech en geluk blijft. Nee, ik heb juist regelmatig betoogd en ook laten zien aan de hand van de doorrekeningen dat

pech- en gelukgeneraties en de verschillen daartussen veel minder worden onder het nieuwe contract, maar goed je bent duidelijk niet overtuigd.

Cor, jij vraagt aandacht voor de zware beroepen en met name voor de fiscale ruimte, een spaarpotje om nog wat meer te kunnen regelen, hoe kunnen we dat toch nog verbeteren? Dat zit ook in de motie over zwaar werk van de sector Vervoer en daarop zal ik straks nog even reageren.

Rob Jansen zegt namens zijn sector, maar ook in aansluiting op een aantal andere pleidooien in de eerste termijn dat het nieuwe contract verzuimt om de indexering te regelen. Nee, als we niet overstappen naar het nieuwe contract weten we een ding zeker, dan dreigen er kortingen van 20% daaromtrent en als het niet in 2021 is vanwege de verkiezingen en de bijzondere economische omstandigheden dan toch zeker in 2022 en we weten ook zeker dat er bij de meeste fondsen de komende tien jaar niet geïndexeerd wordt. Het nieuwe contract heeft aantoonbaar, op basis van alle doorrekeningen ook door alle fondsen in de situaties van allerlei generaties en allerlei maatmensen in allerlei inkomensklassen, veel meer zicht op indexatie dan het oude contract. Dus als je 'nee' zegt, weet je zeker dat je geen indexatie krijgt en als je 'ja' zegt, is de kans op indexatie wel heel veel groter. 100% garantie hebben wij inderdaad niet en dat kan ook niet omdat pensioen afhankelijk blijft van de premie die we erin stoppen en de rendementen die pensioenfondsen kunnen maken met die premies. Die premies worden belegd en als het heel erg slecht gaat met de rendementen van de fondsen kunnen we die garantie dus niet geven, maar de afgelopen tien jaar waren er tussen twee grote crises in veel jaren waarin de fondsen een prima rendement hebben kunnen maken. Onder de huidige regels kunnen die niet worden uitgekeerd aan deelnemers. We hebben geen garantie, maar we weten op basis van de ervaring van de afgelopen tien jaar dat er in veel van die jaren wel rendement was geweest dat uitgedeeld had kunnen worden waardoor de pensioenen verhoogd hadden kunnen worden als we tien jaar geleden de huidige regels hadden gehad. Dat is het grote verschil. Er is geen garantie, maar uit de onafhankelijke doorrekeningen van het Centraal Planbureau en die van dertien pensioenfondsen die dat allemaal hebben getoetst blijkt dat de kans daarop aanzienlijk groter wordt. Jij roept op om terug te gaan naar de tekentafel. Er is geen teruggaan naar de tekentafel. We hebben met drie partijen ons uiterste best gedaan om samen een zo goed mogelijke uitwerking

te geven aan de afspraken, de doelen en de randvoorwaarden die we in 2019 hebben voorgelegd en waar we toen 'ja' tegen hebben gezegd. Binnen die randvoorwaarden en conform die doelen hebben we de uitwerking zo goed mogelijk gedaan met drie partijen. Daarbij is het zoeken omdat je moet proberen een uitwerking te vinden die voor alle drie de partijen goed genoeg is en daarbij is het soms op het scherpst van de snede zoeken

naar 'zo kan het niet, maar zo kan het wel'. Het is niet zo dat wij dat even kunnen veranderen, we hebben echt een jaar lang ons best gedaan voor de allerbest mogelijke uitwerking van wat er ligt. Als wij zeggen dat het anders moet, zal een andere partij zeggen 'ja hoor eens, dan willen wij dit anders of dit anders'. Dit is naar onze overtuiging binnen alle randvoorwaarden en de belangen van de verschillende groepen het optimum dat we hebben kunnen bereiken binnen de randvoorwaarden en de doelen die we samen hebben gesteld. Ik ben ervan overtuigd dat er een slechtere oplossing komt als je gaat schuiven. Zeker in het huidige gesternte waarin de politieke partijen vanaf augustus a.s. alweer om de tafel zitten te onderhandelen over de volgende begroting en eigenlijk met een schuin oog kijken naar de miljarden die als gevolg van dit contract nog niet zijn ingevuld, waarbij minister Hoekstra regelmatig aan minister Koolmees vraagt 'Als het Pensioenakkoord niet doorgaat, ik heb nog wel een mooie besteding voor die € 4 miljard structureel, hoe staat het ermee?' Het ongeduld aan die kant is groot. Er zijn andere partijen die graag een andere invulling geven aan het geld dat ze ons in 2019 hebben gegund onder de druk van de acties die we toen gevoerd hebben. Dus dat optimum wordt naar mijn overtuiging echt niet beter als we langer wachten.

Peter den Haan, jij noemde de problemen die we in 2019 geconstateerd hebben aan de hand van de leuze waarvoor we ook campagne hebben gevoerd. Je zegt dat de voorliggende oplossingen niet conform die eisen zijn en dat ze niet goed genoeg zijn. Daar hebben we in 2019 iets van gevonden en toen vonden we ze wel goed genoeg, maar jij vindt ze nog steeds niet goed genoeg. Toen vond jij ze ook niet goed genoeg, nee dat is consequent. Jouw sector vond ze niet goed genoeg, maar als FNV hebben wij toen een besluit genomen en als FNV hebben wij toen gezegd, ook met 80% van de stemmen van het Ledenparlement: dit is zoals we het gaan doen.

Peter Spijkerman, jij had belangrijke vragen, waar we eigenlijk nog niet over hebben gesproken, over de invulling van de solidariteitsreserve. Je vroeg: wie bepaalt de solidariteitsreserve, waarom is er wel een maximum van 15% en geen minimum, moet dat worden ingevuld door de contractpartijen, is dat een onderhandelingsresultaat en gaat het ook ten koste van de loonruimte? Nee dat gaat niet ten koste van de loonruimte, die solidariteitsreserve is een integraal onderdeel van het fonds. Daar betalen mensen

maximaal 10% van hun premieruimte of 10% van het overrendement aan, maar ze ontvangen ook. Er zit wel een herverdeling in het fonds via de solidariteitsruimte van generaties die meer geluk ontvangen en in verhouding goed boeren naar generaties, waarbij je volgens de regels die je aan de voorkant transparant hebt vastgesteld wat extra's uitdeelt aan cohorten met een slechtere pensioenverwachting, maar het geheel dat erin gaat, komt er in principe ook weer uit. Het is in principe een solidaire reserve die misschien in hele goede jaren wat kan oplopen en wat kan teruglopen in slechte jaren, maar in principe gaat wat erin komt er ook weer uit. Het telt mee in jouw gemiddelde pensioenverwachting, de een zal er iets meer van profiteren en de ander zal er in verhouding iets meer aan bijdragen, maar omdat het solidariteit is tussen generaties creëert dat welvaartswinst en daarom heeft iedereen nettovoordeel bij het feit dat we zo'n reserve hebben. Het komt dus niet uit de loonruimte.

Frederique de Jong: Ik heb de indruk dat je antwoorden nu weer wat langer worden.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Ja, ik ga weer wat sneller, sorry. De volgende vraag is waarom de werkgever zou meewerken aan de regeling voor de RVU. Werkgevers hebben daar ook baat bij. We zagen de afgelopen week dat het in de bouw ook onder de huidige economische omstandigheden lukt om voor 11.000 bouwvakkers een RVU-regeling waarin ze drie jaar bereid zijn de kosten te dragen, vooraf te spreken. Dat lukt, we hebben bij meer bedrijven en cao's zo'n bedrijfs-AOW zoals het ook wel genoemd afgesproken en er lopen op veel plekken nog onderhandelingen. Het is ook in het belang van werkgevers om juist in deze tijd een evenwichtige leeftijdsverdeling, afspiegeling, te hebben in je personeelsbestand en soms is het voor iedereen evident dat bepaalde groepen werkenden anders niet op een gezonde en ook nog goedwerkende manier die eindstreep kunnen halen en we merken in de praktijk dat zij bereid zijn daaraan mee te werken. Waarom hebben we niet dooronderhandeld over op de open eindjes? We hebben alles wat we konden oplossen opgelost en er zijn op dit moment geen open eindjes. Een aantal zaken is nog wel onzeker omdat we niet weten op welk moment we de overstap kunnen maken. Dat is ook direct een antwoord op de vraag van Fatma die zegt 'er is een aantal berekeningen die je niet kunt geven'. Nee, omdat we niet weten op welk moment we overgaan van het oude systeem naar het nieuwe en wat op dat moment de financiële situatie van de fondsen is. Daarom kunnen we dat nu niet een-op-een berekenen. We kunnen wel de systeemvergelijking maken, op basis van uitgangspunten, dit is doorgerekend met 100% dekkingsgraad, maar ook voor 90% en voor 110%, kunnen we laten zien dat het nieuwe contract beter werkt dan het oude. Dat is ook direct een antwoord op jouw vraag.

De vicevoorzitter: Hoeveel antwoorden heb je nog Tuur?

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Ik doe mijn best, ik ga er versneld doorheen, maar het zijn allemaal belangrijke vragen die gesteld zijn voorzitter. Ik ben op verzoek begonnen met de dingen die nog zijn blijven liggen.

Fons, jij zei in de eerste ronde dat er geen nabestaandenpensioen is, dat die vervalt op de pensioendatum. Dat is niet waar, het nabestaandenpensioen na pensioendatum blijft gelijk aan de regeling zoals die nu is. Het is niet zo dat er geen nabestaandenpensioen is, dat is absoluut niet waar, als je overlijdt voor je pensioendatum wordt het op verzekeringsbasis geregeld opdat je dan een nabestaandenpensioen kunt regelen dat niet gerelateerd is aan de lengte van jouw dienstverband, zodat er ook een goed nabestaandenpensioen is als jij of je partner jong overlijdt. Het is dus een verbetering van de arbeidsvoorwaarde Nabestaandenpensioen. Heel kort terug naar de vraag over het derde WW-jaar. Dat is voor bijna drie miljoen mensen geregeld en voor ongeveer een miljoen mensen nog niet, maar daaraan wordt momenteel gewerkt. Ik ga heel snel door, iedereen die een verklaring had, doen we niet.

Arie, jij had nog een vraag over de anticiperende werking. Je stelde heel concreet de vraag: stel dat het LP 'nee' zegt, wat is dan de positie van het bestuur? Wat de consequenties voor het Pensioenakkoord is, heb ik volgens mij net uitgebreid beantwoord en misschien wil Han straks iets zeggen over de positie van het bestuur. Ik weet niet of dat nu moet of nadat ik klaar ben.

De vicevoorzitter: Nadat je klaar bent alsjeblieft.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Oké. Sooi dank voor je motie. Je zei dat zwaar werk beter dichtgetimmerd had moeten zijn en dat de RVU-boetevrijstelling te laag is. Dat hebben we in 2019 afgesproken, ik zie je op dit moment niet zitten of staan, je bent er even niet, maar de situatie is natuurlijk wel veranderd en ik sta sympathiek tegenover die motie, ik zal er straks nog even iets over

zeggen, misschien ben je dan terug.

Edmond, je zegt dat de rekenrente niet vervalt omdat het projectierendement precies hetzelfde is. Dat is echt onzin, dat heeft een heel andere functie. We gaan aanspraken niet meer terugrekenen, die hele verschuiving van kapitaal als gevolg van de rekenrente bestaat straks niet meer. Dat is echt iets compleet anders, dat heeft niets met elkaar te maken. Waarom komt er geen nieuw referendum? Dat vroegen meerdere mensen. Omdat

we dat in 2019 zo hebben afgesproken, wij volgen de afspraken die we in 2019 hebben gemaakt, heel simpel, heel helder. We hebben 2019 de kaders afgestemd, normaal gesproken spreekt het LP de kaders af en is de uitwerking daarvan een verantwoordelijkheid van het bestuur. In 2019 hebben we gezegd 'weet je wat, we

spreken die kaders af en die laten we toetsen door alle leden middels een referendum en we doen de terugkoppeling van de uitwerking samen hier in het Ledenparlement' en dat doen we nu, daar staan we. Jan-Kees, kan de FNV nog meepraten straks? Jazeker kunnen wij nog meepraten, als we nu 'ja' zeggen, zitten we nog gewoon aan tafel, dat bestuurlijk overleg blijft vanzelfsprekend. Als we 'nee' zeggen, hebben we wel een hele andere positie, Han zal straks ongetwijfeld iets zeggen over wat de consequenties voor het bestuur zijn. Zijn er nieuwe kansen met een nieuwe regering? De economische situatie en de schatkist worden er niet florisanter op. In 2019 was mijn inschatting al 'dit is het moment' en ik ben blij dat we het akkoord van 2019 niet nu hebben moeten voorleggen want dan hadden we het nooit binnengehaald. We hebben het op het goede moment gedaan. Kan de tekst over de witte vlek naar het Ledenparlement? Die heb je al, die heeft Wilma de afgelopen week met een mail van mij al toegestuurd en die zit ook in het mapje op de vergadersite.

Mieke, iets over de collectieve regeling, waarom is de regering daar niet voor? Ik begreep de vraag niet helemaal. Ze zijn inderdaad niet voor collectief via de rekenrente in het huidige contract, maar wat we samen afspreken is natuurlijk wel degelijk een collectieve regeling. Ik weet niet of ik het goed heb begrepen. Heeft SZW toegezegd dat er wel of niet gekort gaat worden bij een dekkingsgraad onder de 90%? Minister Koolmees

heeft gezegd dat er in ieder geval niet gekort zal worden, conform de regels van 2019, bij fondsen die eigenlijk in onderdekking zijn, maar die een dekkingsgraad van boven de 90% hebben. Net als in 2019, toen er in bijzondere omstandigheden niet gekort hoefde te worden, zal hij diezelfde regel nu weer van stal halen. Als het nog veel slechter wordt, zitten wij tegen die tijd natuurlijk opnieuw om de tafel want ik denk dat zelfs De

Nederlandsche Bank het niet wenselijk vindt dat we in het diepst van de crisis, die nog moet komen, de koopkracht van miljoenen mensen verslechteren omdat dit de crisis alleen maar verdiept. We zitten dan echt in een andere situatie en daar zullen we opnieuw over om de tafel komen te zitten. Mag ik nog een paar dingen die nog liggen?

De vicevoorzitter: Nou, binnen vijf minuten dan.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Binnen vijf minuten, zet de klok alsjeblieft, dan kan ik hem in de gaten houden. Fatma, je zei dat het akkoord in 2019 over de AOW ging en dat we zouden terugkomen op de uitwerking. Ja, we doen, hier en nu, de afgelopen vergadering idem dito en via allemaal webinars idem dito. We hebben het natuurlijk continu gehad over die uitwerking en de stand van zaken, de besluitvorming daarover doen we nu. Dat is dat terugkomen waarover we het in 2019 hebben gehad. Ik heb uitgelegd waarom bepaalde berekeningen nog niet gemaakt kunnen worden, maar de voor ons relevante berekeningen om deze keuze te kunnen maken, die maatmensen en die systeemvergelijking, zijn tot in detail gemaakt en dat heb ik ook netjes in die 55 vragen aan 50plus beantwoord.

Herman, jouw motie. Je zegt dat het niet besluitrijp is op basis van het niet meer behalen van de doelstellingen. Dat ben ik niet met je eens, ik denk dat we alle doelstellingen wel hebben behaald en dat we aan de randvoorwaarden hebben voldaan. Het is wel besluitrijp en naar mijn stellige overtuiging komt er ook geen beter moment dat het besluitrijp is. Je zegt ook dat verder overleg nodig is. We kunnen zeker verder overleggen als we nu ook verdergaan, maar als wij het stoplicht niet op groen zetten, gaat het hele pakket dat

ik liet zien, wat we in 2019 hebben afgesproken, niet door en mijn stellige overtuiging is dat we dan ook niet meer aan tafel zitten, maar daar zal Han misschien nog iets over zeggen.

Hans, de grotelijnnenuitwerking voorleggen aan de achterban, daarover heb ik al gezegd wat ik daarover te zeggen heb. Je zei dat het minder collectief wordt en dat de verplichtstelling niet valt te handhaven.

Ik heb uitvoerig betoogd dat ik het daar niet mee eens ben, het wordt juist collectief. We hebben dan een contract dat solidairder is dan nu, beter in staat om pech en geluk te genereren en dat voldoende waarborgen geeft om

de verplichtstelling te handhaven. Ik heb op Arnold gereageerd, niet direct maar wel indirect, dezelfde

vragen beantwoord.

Jan-Kees idem dito, geen besluit, juist om indexatie af te dwingen. Als we indexatie willen, moeten we nu wel besluiten. Er is zeker een reden om in de tussenliggende periode nog wel iets te doen, maar daar heb ik het uitvoerig over gehad.

Van Rinse mag ik mijn mening niet verkondigen. Hij zegt ook dat de arbeidsmarkt wel op slot gaat. Er zijn zeker arbeidsmarkteffecten. Ik heb aangegeven dat het voor een beperkte groep mensen met een verzekerdenregeling onaantrekkelijk is om over te stappen naar een andere baan omdat dit tot verslechtingen leidt. Voor een grotere groep leidt dit tot verbeteringen en is het aantrekkelijk om over te stappen. In de praktijk weten we dat de meeste mensen niet als eerste naar hun pensioen als arbeidsvoorwaarde kijken voordat ze een beslissing nemen over of ze wel of niet een baan aannemen. Dat zouden ze misschien wel meer moeten doen want het is belangrijk arbeidsvoorwaarde, maar het beïnvloedt over het algemeen de keuze voor een nieuwe baan maar heel beperkt.

Jo, wij zijn het helemaal eens dat iedereen evenredig geïndexeerd moet worden. Dus we moeten die indexatie, ook inhaalindexatie, niet alleen toekennen aan senioren, gepensioneerden, maar ook aan werkenden als daar de financiële ruimte vanuit de buffers voor beschikbaar is. Zo moet het ook evenwichtig worden toegekend. De pensioenfondsen hebben ook een plicht tot die evenwichtigheid. Dat zeg ik ook in de reactie op jouw motie

alvast, waarover we straks nog spreken als daarover gestemd moet worden.

Ger, dank voor de steun van jouw brancheraad. Jij hebt twee moties, in reactie ook op jouw motie, de gemiste indexering moet hersteld worden vanuit de buffers. Die buffers moeten wel evenredig verdeeld worden want niet alleen gepensioneerden, maar ook alle werkenden hebben indexering gemist en de pensioenfondsen hebben echt de wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat wat ze met het geld doen evenwichtig is in het kader

van de belangenbehartiging van al die generaties en het kan niet zomaar wel aan een groep en niet aan anderen worden toegekend. Ik ben het met je eens dat hoe sneller we het nieuwe stelsel kunnen implementeren hoe beter het is voor het indexatieperspectief. Ik ben daar helemaal voor en ik kan die motie ook omarmen, maar wel met de waarschuwing dat die datum er niet voor niets staat omdat een aantal fondsen heeft aangegeven dat het uitvoeringstechnisch echt niet haalbaar zou zijn, maar we kunnen wel alles op alles zetten om te zorgen dat het bij zo veel mogelijk fondsen zo snel mogelijk kan. Ik ben bijna aan het

einde van mijn tijd, maar gelukkig ook bijna door mijn vragen heen.

Jo, ik kan de constatering uit jouw motie niet onderschrijven, maar wel de doelstelling om alles op alles te zetten om ook in die komende jaren, tussen nu en 2026, zo veel mogelijk te doen om ook het perspectief op indexatie te realiseren, juist voor de generatie die dat nu al meer dan tien jaar heeft moeten missen en dat ook in de portemonnee heeft gevoeld. Ik ben het er ook mee eens dat we het bufferkapitaal dat er is moeten inzetten om zo veel mogelijk van die achterstand te kunnen realiseren, maar wel op evenwichtige basis, zowel voor werkenden als voor gepensioneerden en dat het ook zo moet zijn dat, als er nieuw rendement wordt gemaakt, dit het eerste toegaat naar die generaties die achterlopen.

De vicevoorzitter: Tuur, dank je wel voor je korte antwoorden.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: De allerlaatste zin, tien seconden.

De vicevoorzitter: Eén zin.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Sooi, wat een mooie motie, ik wil hem graag omarmen.

De vicevoorzitter: Voordat ik Han het woord geeft. Jo Vaessen heeft een schorsing van tien minuten aangevraagd, maar Han eerst jij aan het woord, dat vindt hij goed.

Han Busker, Algemeen Bestuur: Ja, dank je wel voorzitter. Allereerst voorzitter complimenten, maar het is al eerder gezegd, ik denk dat we een heel stevig debat, maar ook een respectvol debat met elkaar hebben gehad en dat is goed. De vraag kwam even wat het betekent voor de positie van het bestuur als er een 'nee' van het Ledenparlement komt. Dat vind ik altijd een ongemakkelijke vraag aan het bestuur, maar ik hecht er wel aan om het hier maar gewoon klip-en-klaar duidelijk te maken want dat is ook wel waar we staan. Het bestuur heeft dit met een positief advies bij u neergelegd, iets wat na elf jaar met elkaar discussie voeren over pensioenen een hele stap is. Een hele stap die we met drie partijen uitgewerkt hebben en Tuur heeft er al het nodige over gezegd en hij heeft ook aangegeven dat

het voor ons klip-en-klaar duidelijk is dat dit één pakket is waar je 'ja' tegen kunt zeggen en waar je 'nee' tegen kunt zeggen, maar waar wij niet meer in de positie zijn om terug te gaan naar de onderhandelingstafel. Ik weet nog dat we vier jaar geleden met elkaar een discussie hadden, ik kwam net in het Dagelijks Bestuur en ik kreeg de portefeuille Pensioenen van Gijs van Dijk overgedragen met de opdracht van Ton Heerts. Zijn eerste woorden in het Dagelijks Bestuur waren 'Je hoeft alleen nog maar even een besluit over een van die stelsels te nemen en daarmee is de discussie klaar en afgerond'. We hebben toen moeten vechten om ervoor te zorgen dat we tijdens de formatie niet geconfronteerd werden met afspraken van de coalitie die ons een pensioenstelsel door de strot zou drukken dat wij niet wilden. Ik kan in ieder geval die discussie nog heel levendig terughalen want als je nog even kijkt wat de partijen die de verkiezingen gewonnen hebben toen over pensioenen in hun verkiezingsprogramma's hadden staan en als je ziet waar je nu staat met dit pensioen, dan vind ik, dat is mijn persoonlijke opvatting, dat Tuur meer dan een denderend applaus verdient. Dat hoeft nu niet want we zitten nog in de stemmingsfase, maar dat is zoals het bestuur ernaar gekeken heeft en het bestuur heeft het daarom met overtuiging positief bij u neergelegd. Laat één ding helder zijn, de FNV moet bestuurd worden, dus dat zal blijven gebeuren, maar voor mijn positie als voorzitter, boegbeeld misschien wel, van de FNV in een tijd... Volgende week moet ik weer aan tafel om over miljardensteun in het kader van de coronacrisis te praten, we hebben miljarden binnengesleept. Vanaf 26 juni jl. ben ik door de journalisten geconfronteerd met de vraag wat dit voor mij persoonlijk betekent en ik weet dat die vraag ook komt als ik straks naar buiten loop. Dus voor mij is dat klip-en-klaar duidelijk, daar heb ik ook vrede mee want zo hoort een democratisch proces te werken. Ik meen met mijn persoonlijke overtuiging dat we invulling hebben gegeven aan de doelen die gesteld zijn in het Pensioenakkoord dat in 2019 door een overgrote meerderheid van onze leden is goedgekeurd. Dus ik verbind daar voor mezelf ook consequenties aan en dat is ook zoals democratische processen in verenigingen horen te lopen. Als je ergens voor staat en het is zo groot en meeslepend als het vraagstuk waar de FNV voor staat als het gaat om pensioenen, dan kan ik niet meer geloofwaardig terug naar de onderhandelingstafel omdat mijn onderhandelingspartners op dat moment zullen zeggen 'wat is een afspraak die je met jou maakt, beste Han, nou eigenlijk waard?' Zo hoort het ook te werken als het gaat over zulke grote vraagstukken als waar wij het hier vandaag met elkaar over hebben. Dat betekent dat het bestuur daarna natuurlijk met elkaar in gesprek zal gaan, maar dat dit voor mij persoonlijk dan de consequentie heeft dat ik dan moet zeggen dat ik dat niet meer kan doen omdat ik zelf vind dat ik dan niet meer de volwaardige geloofwaardige voorzitter van de FNV kan zijn die de belangen van al onze leden kan vertegenwoordigen aan de overlegtafel.

De vicevoorzitter: Dank je wel Han voor je duidelijke woorden. Nadat ik Jo Vaessen het woord geef voor de schorsing hebben we daarna, afhankelijk van wat Jo te vertellen heeft, nog een motie over de besluitvorming, of die vandaag wel door mag gaan. Die heeft Herman Brouwer ingediend en die gaan we dan daarna behandelen. Ik ga eerst even de webcam van Jo openen en kijken of Jo in beeld komt. Jo, jij wilt een schorsing, hoelang moet die schorsing duren en even over de inhoud.

Jo Vaessen, Senioren: Ik stel voor tien minuten omdat ik even met de fractie wil overleggen over de motie die ik heb ingediend en het antwoord dat Tuur daarop gegeven heeft.

De vicevoorzitter: Oké. Volgens mij is het veel slimmer om voordat we gaan schorsen eerst de motie van Herman Brouwer over of er vandaag besluitvormend besloten mag worden in stemming te brengen want Auke heeft aan het begin van de vergadering toegezegd dat we dit na de beraadslagingen zouden doen, als die motie van Herman nog standhoudt. Daarover wil ik hem even het woord geven en eventueel daarna nog de mening van het bestuur.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Ja voorzitter, dank u wel. Ik denk dat het goed is hem nog een keer voor te dragen.

De vicevoorzitter: Ga je gang, voor de duidelijkheid.

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn:
"Het Ledenparlement van de FNV, in vergadering bijeen op 4 juli 2020;

gehoord de beraadslagingen;

overwegende dat:

- het vandaag voorliggende een technisch uitwerking moet zijn van ons LP-besluit van 15 juni 2019;
- in het zogenaamde Pensioenakkoord 2019 een aantal voorwaarden is opgenomen dat uitgewerkt zal worden en ter besluitvorming voorgelegd;

- acht aandachtsvelden zijn genoemd die nu voorgelegd zijn met veronderstelde afspraken;

constaterende dat:

- het doel indexeren of eerder indexeren niet wordt behaald, minister Koolmees heeft dat al benoemd, voor diverse fondsen;

- het beoogde doel 80% middelloon na ruim 42 jaar niet is verankerd;

- wordt gesteld dat geen sprake is van geluk- of pechgeneraties;

- de VCP de groep 35- tot 55-jarigen al heeft benoemd als groep die ernstig tekort gaat komen en waarvoor geen compensatie is;

- invaren van grote groepen enorme bedragen gaat kosten;

- minister Koolmees reeds heeft aangegeven dat een fonds 100% dekking moet hebben alvorens te kunnen invaren;

- afnemen pensioenrechten in strijd is met Europees recht;

- het voorgaande geen uitputtende lijst is, maar slechts een summiere opsomming en nog veel meer te constateren is;

concludeert dat:

- de vandaag voorliggende technische uitwerking te veel jaarhiaten en gebreken bevat;

- de uitgewerkte voorwaarden uit het zogenaamde Pensioenakkoord 2019, besloten in de LP-vergadering

van 15 juni 2019, absoluut onvoldoende zijn, zoals inmiddels door nieuwe informatie van onder andere minister Koolmees, de voorzitter van het ABP, media en diverse andere deskundigen ruimschoots is bevestigd;

- het voorliggende niet overeenkomstig de resultaatverplichting is;

- het dus nu niet besluitrijp is en niet ter besluitvorming zal worden aangeboden vandaag hetgeen betekent dat verder overleg nodig is en opgepakt zal worden;

- dit te zijner tijd wel besluitklaar opnieuw ter besluitvorming aan het LP zal worden voorgelegd; en gaat over tot de orde van de dag."

De vicevoorzitter: Dat is helder. Han wil nog graag even reageren op deze motie.

Han Busker, Algemeen Bestuur: Voorzitter, ik ga niet meer in op de inleiding waarin een aantal zaken wordt neergezet die wij echt anders ervaren en beleven want daarop heeft Tuur denk ik uitvoerig gereageerd en daar ga ik niet meer de discussie over beginnen. Wij ontraden deze motie ten stelligste. Ik vind dat het niet aan de samenleving uit te leggen is, met alle informatie die er is, dat wij straks naar buiten gaan en zeggen: nee, we

hebben geen besluit genomen. Dan gaan anderen voor ons een besluit nemen, zo eenvoudig zit de wereld in elkaar want het parlement heeft besloten in het reces terug te komen om over de pensioenen te praten en als wij geen besluit nemen, doen ze wat zij willen. Dus ik vind het echt niet kunnen en laat ik het ook maar zo scherp zeggen, ik vind dat de FNV het niet kan maken om hier vanmiddag weer naar buiten te lopen en voor

tien camera's te staan en te zeggen: luister, we hebben vandaag geen besluit genomen. Er komt geen extra informatie, de Kamer is al geïnformeerd, Tuur heeft er het nodige over gezegd, dus ik ontraad deze motie ten stelligste. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Wil je nog reageren?

Herman Brouwer, Zorg & Welzijn: Ja graag voorzitter, dank u wel. Ik vind het enorm spijtig voor onze voorzitter dat hij wellicht de afspraken met zijn onderhandelingspartners niet kan nakomen of daar een probleem in ziet. Ik zie zelf het probleem van onze voorzitter met de afspraken die hij met de achterban, het LP en ons allemaal maakt, met de FNV zelfs. Ik denk dat die afspraak meer waard is dan die met de buitenwereld, met de andere onderhandelaars. Ik kijk uit naar de stemming, dank u wel.

De vicevoorzitter: Dan gaan we deze motie in stemming brengen en ik wil graag dat de stemming over de motie de voorkomt. Stemt het Ledenparlement in met de motie Geen besluitvorming vandaag? Ik open de stemming.

Frederique de Jong: Er loopt nog geen klok, kan die klok geregeld worden? Ja daar is hij.

De vicevoorzitter: Stemt u rustig door. Voor in de zaal, degene die niet heeft kunnen stemmen, steek je hand op en loopt dan naar de techniek. Dan voor de mensen thuis die willen stemmen en problemen hebben, die kennen het geëigende kanaal te bereiken en daar heb je nu de kans voor. Ik hoor dat er geen problemen meer zijn, niet in de zaal en niet thuis. Dan sluit ik de stemming en moeten we even geduld hebben omdat de notaris volgens mij gaat tellen. Daarna schorsen we, afhankelijk van de uitslag, dus loop nog niet weg, blijf nog even zitten. Dames en heren, er schijnt een uitslag te zijn. Het resultaat is klaar en dat komt in beeld. Voor de stemming zijn 35 stemmen, tegen de stemming zijn 65 stemmen en er is 1 onthouding, dus de motie is verworpen. We gaan dus wel besluitvorming doen. We hebben natuurlijk een schorsing te goede van Jo Vaessen en die gaan we straks eerst doen. Er zijn een paar moties ingediend van Sooi en Ger Geldhof en die gaan achter de stemming over het hele Pensioenakkoord en Fatma heeft ook twee moties.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ja, al twee dagen geleden ingeleverd. De motie Onafhankelijk onderzoek naar vergelijkend onderzoek en de motie Juridische haalbaarheid, die staan op de agenda.

De vicevoorzitter: Beide moties staan op de site en die hebt u allemaal in tekst gehad. Daar wil ik straks nog wel even een mening van het bestuur over horen. Doe je dat nu Tuur? Nee, we gaan eerst schorsen en daarna mag jij. Het verzoek komt van de leden en die hebben voorrang. Ik stel voor dat we nu tien minuten schorsen.

Even nog voor de helderheid, de mensen moeten zelf met hun fractie regelen dat ze die schorsing op de een of andere manier invullen. Ik heb wel begrepen dat er ruimtes zijn als daar behoefte aan is, maar als er geen behoefte aan is, en ik geloof niet dat daar behoefte aan is, dan regelt u het allen en over tien minuten gaan we verder.

Schorsing

De vicevoorzitter: Fatma heeft twee moties ingediend en ik vraag of het bestuur daar aan de voorkant nog op wil reageren. Wie gaat daarop reageren? Tuur gaat reageren.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Ja, laat ik dat maar doen, het zijn inhoudelijke moties en een inhoudelijk verzoek. In de eerste motie die door Fatma werd ingediend staat 'overwegende dat het Ledenparlement geen besluit heeft kunnen nemen', maar we hebben net besloten dat er wel besloten wordt. Bovendien verzoekt de motie om een onafhankelijk vergelijkend onderzoek en dan heel specifiek over wat er in de tussentijd zou moeten gebeuren. Laat de Kamer al eerder gevraagd hebben om een onafhankelijk vergelijkend onderzoek van een aantal pensioenstelsels en pensioencontracten dat we hebben. Dat is uitgevoerd en dat heeft het kabinet naar de Kamer gestuurd. Ze hebben daarvoor een pensioenhoogleraar uit België moeten zoeken omdat, als je een onafhankelijk vergelijkend onderzoek wilt doen, blijkt dat iedere expert in Nederland zo ongeveer al een positie heeft ingenomen en een mening heeft. Het is dus een heel moeilijk uitvoerbare motie, maar ik denk eerlijk gezegd, gezien het feit dat we hebben besloten dat we nu wel gaan besluiten, dat deze motie niet aan de orde is. Er is ook nog een andere motie over het juridische onderzoek, ook onder de voorwaarde dat er geen besluit is genomen, maar het juridische onderzoek heeft plaatsgevonden. Dat heeft het kabinet ook al aan de Kamer gestuurd en dat onderzoek zit ook bij de stukken die jullie ook hebben gekregen. De maandag nadat we in het vorige Ledenparlement geen besluit konden nemen, zijn alle stukken die vervolgens naar de Kamer zijn gestuurd ook met jullie gedeeld en daar zit dat juridische onderzoek ook bij.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Fatma, wil je nog reageren?

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ja graag. Eerst natuurlijk de motie Onafhankelijk vergelijkend onderzoek, waarbij het beoogde pensioenstelsel en het onderhandelingsakkoord worden doorgerekend met het NFKT vanaf 1 januari 2007 en de uitkomst wordt vergeleken met het bestaande pensioenstelsel over deze periode.

Het bestaande pensioenstelsel wordt doorgerekend met het projectierendement vanaf 1 januari 2007 en wordt vergeleken met een doorberekening van het beoogde pensioenstelsel. Hier wordt gevraagd naar een onafhankelijk vergelijkend onderzoek, het huidige pensioenstelsel met het nieuwe Pensioenakkoord want dat is namelijk niet gebeurd, een onafhankelijk vergelijkend onderzoek is niet

gebeurd.

De vicevoorzitter: Wil je afronden.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ja oké, dat wilde ik even zeggen. Er is namelijk eenzijdig een voorstel naar voren gebracht dat dit een juist pensioenstelsel is, terwijl er geen vergelijking met het huidige pensioenstelsel gepresenteerd is, waarbij voor- en nadelen niet op een rijtje zijn gezet.

De vicevoorzitter: Helder.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Oké. Vandaar de motie, zodat iedereen ook naar de achterban kan zeggen: oké dit zijn de voor- en nadelen van beide pensioenstelsels en dan kun je een deugdelijke keuze maken. Dat is de ene motie en dan de andere. Sorry voorzitter, maar ik moet even twee dingen tegelijk doen. De andere motie gaat over de juridische haalbaarheid. Ik hoop dat iedereen die gelezen heeft, maar ik weet niet of dat zo is, ik heb ook er ook veel toelichting bij gedaan. Tuur, jij zegt dat er wel een onderzoek is geweest en dat het juridisch wel onderbouwd is, maar ik benadruk dat de analyse Verplichtstelling na Pensioenakkoord houdbaar van dr. Erik Lutjens gaat over verplichtstelling en niet over implementatie, de tweede EU-richtlijn, URP II, in de Nederlandse wet- en regelgeving. Je zegt dat het wel zo is, maar die gaat niet over de implementatie. Het conceptrapport Onderzoeksuitleg, waarheid en passend verhaal van het ministerie van Sociale Zaken gaat niet over de implementatie van de tweede EU-richtlijn.

De vicevoorzitter: Fatma, wil je afronden.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ik moet een toelichting geven op de motie.

De vicevoorzitter: Ja, maar je bent al meer dan twee minuten aan het woord.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Ja maar Tuur heeft gezegd dat er een onderzoek is geweest, maar dat is niet zo. Ik wil dat heel graag weerleggen, het is een heel belangrijk onderdeel.

De vicevoorzitter: Je krijgt nog één minuut.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Een opvallend punt in de hoofdlijnennotitie van Maarten van Wijk in Pensioen Pro van 22 juli 2020: het juridische risico van invaren is zeer beperkt volgens het kabinet, maar gaat niet over de implementatie. De tweede EU-richtlijn in de Nederlandse wet- en regelgeving. In de ons bekende stukken is niets te vinden over de juridische haalbaarheid in relatie tot URP II.

De vicevoorzitter: Dank je wel Fatma. Margot.

Margot Kranenburg, Overheid: Van de orde. Beste voorzitter, de beide moties die Fatma voorstelt, stellen voor om nu geen besluit te nemen. We hebben net besloten dat we wel een besluit nemen en volgens mij zijn deze moties dan niet meer aan de orde.

De vicevoorzitter: Daar zit wat in. Fatma wil nog even toelichten. Snel dan.

Fatma Kiyamazaslan, Zorg & Welzijn: Wij hebben gezegd: het hoofdbestuur van de FNV wordt opgedragen de minister daartoe te bewegen en bovengenoemd onafhankelijk onderzoek samen met andere partijen in het pensioendossier te laten uitvoeren door een ter zake gespecialiseerd onafhankelijk advocatenkantoor.

De vicevoorzitter: Margot nog.

Margot Kranenburg, Overheid: Er staat in de motie dat er pas een weloverwogen besluit kan worden genomen als dit gebeurd is. We hebben net besloten dat we vandaag besluiten en dan kan er eventueel achteraf wellicht, als er draagvlak is, nog een onderzoek worden gedaan, maar we besluiten vandaag.

De vicevoorzitter: Dat klopt, we besluiten vandaag. Ik stel voor dat we eerst nog even teruggaan naar Jo Vaessen want hij heeft geschorst en het is gebruikelijk dat je het woord krijgt als je hebt geschorst en

dat was ik even vergeten. Dus bij dezen Jo, je krijgt nog even het woord en dan graag ook melden of je de besluitvorming over je motie voor of na de besluitvorming over het Pensioenakkoord wilt doen.

Jo Vaessen, Senioren: Voorzitter, wij hebben overlegd en we hebben heel goed geluisterd naar wat Tuur als antwoord heeft gegeven. Tuur heeft in het verlengde van onze motie een andere motie van Ger Geldhof met een soortgelijke strekking overgenomen als ik het goed begrepen heb, Tuur moet dat straks maar even aangeven. Als dat zo is en hij ook feitelijk het tweede gedachtestreepje bij de conclusie van de motie onderschrijft, betekent dit dat wij het met elkaar eens zijn, is de motie daarmee overbodig en zullen we hem intrekken.

De vicevoorzitter: Dank je wel Jo. Dan Tuur, misschien kun je direct reageren.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Dat wil ik graag doen Jo, dank je wel voor deze schorsing en deze nadere beraadslaging binnen jullie sector. De motie van Ger draagt het bestuur op zich op alle noodzakelijke niveaus maximaal in te zetten teneinde te realiseren dat in het nieuwe stelsel noodzakelijke buffers niet meer gebruikt worden om de koopkracht van gepensioneerden die de afgelopen jaren indexatie hebben gemist zo veel als mogelijk te herstellen. Ik heb 'ja' gezegd, maar met de kanttekening dat het wel evenwichtig moet gebeuren, dat we vanuit die buffers niet alleen de indexatieachterstand van gepensioneerden kunnen repareren, maar dat we de buffers voor zover die aanwezig zijn, moeten inzetten om alle generaties die op dezelfde wijze te lijden hadden van indexatieachterstand te compenseren. Volgens mij hebben we dat in een eerdere gedachteswisseling met Jo ook samen onderschreven, Jo heeft dat ook gezegd als uitleg richting verwijten vanuit de zaal dat het alleen zou gaan om de koopkracht van senioren. Nee, zei Jo, het gaat om de indexatieachterstand van alle deelnemers. Als we elkaar op die manier verstaan, kan ik met die invulling zowel de motie van Ger overnemen, als ook het tweede gedachtestreepje bij de conclusies van de motie van de sector Senioren.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Dan vragen we nog even aan Jo: je bent het ermee eens dat we dus de motie...

Jo Vaessen, Senioren: Ik ben met het er helemaal mee eens en inderdaad, dat heeft Tuur heel goed begrepen, dat wij voor alle deelnemers gaan en niet alleen voor senioren, dat is correct. Dank voor zijn coöperatieve meewerken.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Graag gedaan Jo, dank je wel.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Dan sluit ik Jo. Dan heb ik begrepen dat we de moties van Fatma na de stemming over het Pensioenakkoord kunnen doen gezien de tekst van de moties. Dan gaan wij over tot het stemmen.

Frederique de Jong: Het is niet waar.

De vicevoorzitter: Ja, we zijn zover. Mag ik de tekst voor krijgen? Geeft het Ledenparlement zijn goedkeuring aan het besluit van het Algemeen Bestuur, te weten 'om in te stemmen met de afronding van de technische uitwerking van het Pensioenakkoord 2019 conform de doelen en binnen de afgesproken randvoorwaarden, waarmee de weg vrij ligt de gemaakte afspraken in wetgeving te verankeren'. Ik open de stemming. Heeft iedereen in de zaal kunnen stemmen? Ik zie geen handen. Dan geef ik de thuisblijvers de gelegenheid om contact op te nemen om te kijken of daar alles goed is gegaan, daar wachten we een minuutje op. Ik verzoek mede namens een aantal leden vriendelijk om, als straks de uitslag bekend wordt, we zorgen dat die uitslag binnen deze kamer blijft en niet bij de pers is voordat we hier... Ik zie dat er technisch geen problemen zijn, dus ik sluit de stemming en we wachten op de uitslag van de notaris. Ik heb begrepen dat er geen borrel is, maar die kun je altijd zelf organiseren Marga. Mensen, nogmaals het vriendelijke verzoek: film de uitslag niet en zet hem niet op Facebook, internet of weet ik waar je allemaal iets op kunt zetten, ook niet op Marktplaats, houdt het gewoon binnenskamers, laat dat feestje even voor ons zijn of het verlies even voor ons zijn, het is maar net hoe je er tegenaan kijkt. Dan kunnen we over een uur vast los. Ze zijn mij nu allemaal aan het filmen, dat begrijp ik. Omdat jullie zo vriendelijk voor deze tijdelijke

plaatsvervangende technische voorzitter zijn geweest, verwacht ik ook dat jullie dit laatste verzoek van die technisch voorzitter inwilligen. Zo niet dan zeg ik mijn baan bij dezen direct op.

Frederique de Jong: Is dat niet een beetje erg drastisch?

De vicevoorzitter: Het kan maar duidelijk zijn. Dames en heren, tromgeroffel, de uitslag is binnen en die ga ik zo voorlezen, we maken het wat spannend. Voor hebben gestemd 64 mensen, tegen 40 en er zijn 0 nul onthoudingen. Daarmee is de besluitvorming aangenomen. Ik denk een prachtige uitslag voor eenieder want hij is duidelijk. Ik heb begrepen dat het bestuur even het woord wil, Han, Tuur of allebei, en die gelegenheid geef ik even. Han.

Han Busker, Algemeen Bestuur: Ja voorzitter, dank u wel. Een mooie uitslag. Wij hebben de signalen, dat hebben we in 2019 al gezegd en dat zeggen we nu weer, ook wel meegekregen. We moeten nog een aantal moties met elkaar gaan bespreken, maar ik heb gemerkt toen ik hier het podium opstapte dat Wessel de Jong van de NOS meldde 'Han stapt het podium op', dus ik denk dat intussen in de buitenwereld bekend is wat de uitslag van deze stemming is en lijkt het mij goed dat ik dat toch aan de pers ga melden. Ik zal daarbij de restrictie houden dat wij nog moties hebben waarbij we het over zwaar werk, indexatie en dergelijke hebben, maar dat het Ledenparlement wel 'ja' heeft gezegd tegen de uitwerking van het Pensioenakkoord. Dan ga ik dat nu doen en dan kan Tuur, die al een bos bloemen heeft... Ik zou heel graag een enorm applaus voor Tuur willen hebben, voor zijn inzet, en met hem voor zijn hele team uiteraard, maar ook het geduld en de rust waarmee hij heeft geprobeerd iedereen mee te nemen. Dank je wel en we zijn nog niet klaar, maar ik ga even buiten de pers te woord staan.

De vicevoorzitter: Tuur, aan jou het woord.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Dank je wel Han. Die bloemen waren niet voor mij. Als je één tel wacht Han, ik wil namelijk ook even namens jou, namens het hele bestuur, ontzettend veel dank zeggen aan al die mensen die hier keihard hebben gewerkt om dit organisatorisch allemaal mogelijk te maken, op nadrukkelijk verzoek van het Ledenparlement ook fysiek. Het was een enorme toer, maar het is wel gelukt. Al die mensen, het team achter onze algemeen secretaris, achter jullie algemeen secretaris en al die mensen, de juristen die hebben meegekeken hoe we het verantwoord konden doen. Een fantastische prestatie, een enorm hartelijk applaus voor de organisatie van vandaag, alsjeblieft, dank je wel. Het pensioenteam heeft niet alleen achter de schermen kei en keihard gewerkt voor de inhoud van het akkoord, al het meedenken en het uitwerken het afgelopen jaar, maar het heeft ook overuren gemaakt om de enorme hoeveelheid vragen zo goed, betrouwbaar, precies en gedetailleerd mogelijk te beantwoorden voor iedereen die vragen had, van jullie maar ook van sectorraden en van onze eigen organisatie. Het hele pensioenteam krijgt daarvoor natuurlijk een bedankje, maar ik wil heel even speciaal Ellen noemen, zij gaat namelijk na vandaag met ouderschapsverlof en zij keert daarna niet terug in het pensioenteam, ze gaat naar campagnes. We zien haar in deze rol niet meer terug, ook niet meer als ondersteuning van de commissie Pensioenen Ledenparlement. Het spijt me Ruud, ik zie je met de handen in het haar, nou ja als je dat had gehad. Ellen, dank je wel, deze is voor jou.

De vicevoorzitter: Zeker verdiend en veel succes tijdens het verlof. Ze kennen elkaar al langer schijnbaar. Tuur, dank je wel. We hebben nog een aantal moties die we afgaan in de stemming. Ik heb geen lijstje gekregen, ik heb een lijstje met de allereerste, maar volgens mij heeft Ger Geldhof ook nog moties en ik weet niet of iemand mij aan een lijstje met de moties kan helpen, Wilma? Dan beginnen we gewoon met de eerste motie van Fatma. Ik weet niet hoe dat in de techniek gaat, tover maar een motie voor want de volgorde maakt niet zo veel uit, de motie Vergelijkend onderzoek, de motie Juridische haalbaarheid, de motie van Ger Geldhof of de motie van Sooi van Weegberg. Stemt het Ledenparlement in met de motie Vergelijkend onderzoek? Ik open de stemming. Zijn er mensen die niet hebben kunnen stemmen? Iedereen heeft kunnen stemmen. Dan kijken we even naar de thuisblijvers, of daar nog iemand is die niet heeft kunnen stemmen, een minuutje. Ik heb doorgekregen dat alles in orde is, dan sluit ik de stemming en wachten we op de uitslag. Er is een uitslag. 45 stemmen voor, 51 stemmen tegen en 1 onthouding. Dus hij is verworpen. We gaan door naar de volgende motie, Juridische haalbaarheid, als die voor kan komen. Intussen heb ik gezien dat Jo Vaessen applaus voor Tuur geeft en ook voor Wilma en haar team en Ger Geldhof wil nog reageren op

zijn twee moties, op Tuur en Jo. Dat gaat niet meer geloof ik. Dat gaat niet meer, we zijn aan het stemmen. Ger, dat is mijn fout maar ja je bent mijn naamgenoot, dus wat dat betreft, moeten we daar wel uit kunnen komen. Stemt het Ledenparlement in met de motie 005, Juridische haalbaarheid? Ik open de stemming. Iemand problemen met de stemming in de zaal? Dan het thuisfront? Tuur geeft na deze stemming nog even een toelichting op de andere moties want dat zou wel eens van invloed kunnen zijn op de motie van Ger. Dan geef ik Ger nog het woord en dan schorsen we tien minuten voor de laatste stemmingen want dan kunnen de moties in het systeem worden voorbereid. Sooi, jij krijgt ook nog een toelichting van Tuur op jouw motie. Het is in orde, dus we sluiten de stemming en we wachten op de uitslag. Ik zie zwaaien, dus we kunnen naar de uitslag. Er zijn 35 stemmen voor de motie, 53 stemmen tegen en 3 onthoudingen. Dus de motie is verworpen. Dan geef ik nu het woord aan Tuur om nog even een toelichting te geven op de overige moties en daarna geef ik Ger Geldhof en Sooi nog even het woord.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Dank u voorzitter. Ik wilde inderdaad aangeven dat we erover kunnen stemmen, maar ik heb in de reactie op Ger en Jo gezegd dat ik de motie van Ger over indexeren iets gewijzigd zou willen overnemen, namelijk dat het om alle generaties gaat. Jo is het daar ook mee eens en daarmee hoeft de motie van Jo niet in stemming te worden gebracht. Ik geef Ger hetzelfde in overweging en over de andere motie van Ger over zo snel mogelijk implementeren heb ik ook gezegd dat we alles op alles gaan zetten om dat voor elkaar te krijgen. Ik heb richting Sooi ook al aangegeven dat we de motie graag omarmen en dat we graag samen die strijd voor verdere verbetering aangaan. Ik laat in het midden of je hem nog in stemming wilt brengen, maar we nemen hem graag over en we willen hem graag uitvoeren.

De vicevoorzitter: Dan geef ik eerst Ger Geldhof het woord. Ik open de webcam voor Ger.

Ger Geldhof, Publiek Belang: Ja, dank je wel. Ik wil benadrukken dat de motie met betrekking tot indexeren vooral moet worden gezien als een belangrijk politiek signaal. Het is ook noodzakelijk want de gepensioneerden hebben het niet indexeren de afgelopen jaren direct in hun portemonnee gevoeld. Vandaar dat ik er zo de nadruk op heb willen leggen. De toevoeging die Tuur deed dat indexatie natuurlijk voor iedereen moet gelden, snap ik heel goed, maar ik realiseer me ook dat de komende tijd keuzes moeten worden gemaakt en dat die keuzes dan op die wijze moeten uitvallen. Daar wil ik graag een toezegging van Tuur op hebben, dan kan ik met hem meegaan. Als het bestuur dit afwijst, geven ze het verkeerde signaal. Dan even met betrekking tot het zo spoedig mogelijk invoeren. Ik heb begrepen dat Tuur dat wil gaan doen, natuurlijk met alle risico's dat het niet allemaal lukt en daar kan ik uiteraard mee uit de voeten. Ik wil nog wel even een korte reactie van Tuur.

De vicevoorzitter: Daar komt ie.

Tuur Elzinga, Algemeen Bestuur: Het signaal is heel goed begrepen Ger, ik snap het volkomen. Het is voor iedereen van belang en het is ook een juridische plicht van de pensioenfondsen om het evenwichtig te doen, maar het signaal dat het met name nu knelt voor alle senioren en gepensioneerden die al tien jaar in hun portemonnee voelen wat het betekent om elk jaar koopkracht kwijt te raken en dat het voor die groep uitermate belangrijk is dat we alles op alles zetten om die indexatie mogelijk te maken, zo goed mogelijk, is duidelijk. Daarom is het ook uitermate belangrijk om die andere motie over die snelle implementatie uit te voeren, dat we dat gaan doen. Ik zie je hard zwaaien Ger, wat is er? Je bent nog in beeld.

Ger Geldhof, Publiek Belang: Ja, dat weet ik.

De vicevoorzitter: Dus je trekt beide moties in Ger?

Ger Geldhof, Publiek Belang: Nee, ik trek ze niet in. Ik begrijp dat het bestuur ze overneemt met die kanttekening en daar kan ik heel goed mee leven, dan zijn ze niet ingetrokken.

De vicevoorzitter: Tuur neemt ze bij dezen allebei over, dus ze hoeven niet in stemming te worden gebracht. Dan nog de motie van Sooi.

Sooi van Weegberg, Vervoer: Ja ik wil Tuur ook hartelijk bedanken voor het onverkort overnemen van

de motie en volgens mij hoeft die dan ook niet in stemming gebracht te worden en kan het bestuur hem gewoon uitvoeren. Volgens mij gaan we dan in 2021 praten over of er ook uit te komen is.

De vicevoorzitter: Heel mooi. Volgens mij zijn we dan door de moties heen.

4 Rondvraag

De vicevoorzitter: Dan rest ons nog een rondvraag volgens de agenda en op de rondvraag staan naar mijn beste weten twee namen, namelijk die van Jan Schriefer en van Arnold. Jan, jij hebt het woord.

Jan Schriefer, Zorg & Welzijn: Dank je wel voorzitter. Een vrij ernstig iets. Ik kreeg van mijn lokale netwerk Gooi en Vechtstreek angstvallige signalen dat zij genegeerd worden in de besluitvorming over het openen van de vakbondshuizen, ik had die vraag al eerder in de rondvraag willen stellen. Vorige week kwam er een bericht dat de vakbondshuizen opengingen, maar op 30 juni jl. kwam er een bericht van Ingrid dat de vakbondshuizen

wel opengaan, maar ook weer eigenlijk niet. Ik denk dat het erg belangrijk is om te luisteren naar de vakbondsleden en de kaderleden die daar zitten want zij beginnen nu echt te steigeren, ze zeggen: moet je luisteren, ik zoek wel een andere hobby, ik heb geen zin aan om door de FNV aan het lijntje gehouden te worden. Onze secretaris heeft een brief aan het bestuur gestuurd en ik zou daar graag met spoed antwoord op hebben. Ik heb nog twee mededelingen. De eerste is dat er een Global Trade Union Assembly over Pandemic and beyond wordt georganiseerd. Dat zal ik voor iedereen op de mail zetten, dat heb ik de afgelopen week niet gedaan omdat onze mailbox al helemaal overstromde. Dan weten jullie dat. Ik wil afsluiten met iets positiefs.

Ik doe rondleidingen op Zonnestraal, het oude sanatorium van de Diamantbewerkerbond en ik wil eigenlijk alle leden van het Ledenparlement, de plaatsvervaarders en het bestuur uitnodigen voor een gratis rondleiding in de maanden juli en augustus. Dat zal ik ook op de mail zetten.

De vicevoorzitter: Dank je wel. Arnold ziet af van het woord. Nog een spijtoptant. Peter Spijkerman.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Nog even een open eindje naar aanleiding van deze vergadering, volgens mij is de rondvraag daarvoor bedoeld, namelijk het onderwerp Intimidatie kaderleden in het LP door andere kaderleden, sectorhoofden of andere bestuurders van de werkorganisatie. Dat zou op de agenda terugkomen en ik probeer bij dezen een uitspraak van het Ledenparlement te vragen of we dat op 14 september a.s.

kunnen bespreken, als de governance en indirect ook dit onderwerp op de agenda staan.

De vicevoorzitter: Wil iemand van het bestuur daarop reageren? Het staat op de agenda, bij dezen staat het op de agenda Peter.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Op de agenda van 14 september a.s.?

De vicevoorzitter: Op de agenda van 14 september a.s.

Peter Spijkerman, Zorg & Welzijn: Dank je wel.

De vicevoorzitter: Graag gedaan. Mieke als laatste.

Mieke Winterink, Uitkeringsgerechtigden: Ik sluit me aan bij wat Jan zei over de vakbondshuizen, die moeten wel gewoon opengaan. Ik sluit me ook aan bij de woorden van Peter aangaande de intimidatie en manipulatie.

Verder wil ik nog een opmerking maken. Ik vind het erg jammer dat Han de pers te woord stond en wij dit niet via een livestream konden meemaken, ik vind dat echt een ommissie.

De vicevoorzitter: Ik denk dat het wel op de televisie komt.

5. Sluiting

De vicevoorzitter: Tot slot. Alvorens ik de vergadering ga sluiten, wil ik Frederique bedanken voor haar inzet vandaag als hulp aan de zijkant.

Frederique de Jong: Graag gedaan.

De vicevoorzitter: Een groot applaus graag. Het was misschien niet de meest dankbare taak.

Frederique de Jong: Ik vond het wel spannend, leuk om te ontdekken dat wij uit dezelfde wijk komen.

De vicevoorzitter: Ja, dat was heel leuk, we komen allebei uit Schiebroek Rotterdam, uit het goede hout gesneden. Dames en heren, voordat ik afsluit, schijnbaar wordt er in de zaal hiernaast toch nog een drankje geserveerd voor de liefhebbers. Dan dank ik iedereen voor de aanwezigheid en inzet en als jullie voortaan allemaal zo doen, ook bij Auke, dan komt het goed met het Ledenparlement. Ik sluit de vergadering.

Voor akkoord:

Auke van Nie,

voorzitter Ledenparlement FNV